

SĀNGOPĀNGA PURĀNOKTA VIVĀHĀ PRA YOGA

A non-Vedic form of Hindu Wedding Rites
based on both the Southern & Northern Traditions

By Pandit Sri Rama Ramanujachari

srimatham.com

08:05:2023

Contents

General Preliminaries	4
Svasti Vācanam # 1.....	5
Svasti Vācanam # 2	6
Gaṇeśa-gaurī pūjanam	10
Devatā pūjanam	13
Puṇyāha Vācanam	14
Kalaśa pūjanam	18
Navagraha pūjā	19
Vāgdānam (<i>Engagement ceremony</i>).....	23
Paurāṇika Āśirvādam	27
Vara vṛti karma (<i>tilak, tika, phaladāna</i>)	29
Kaṇyāvālokana prayogaḥ (<i>mūḥ dekhi, sagāi</i>)	30
Haridra-taila abhyaṅga karma	32
Stambhāropana prayogaḥ (<i>māṇdhvo</i>)	33
Khaḍga pūjā (<i>sanctification of the sword</i>)	36
Hiraṇya (nāndī) śrāddha	38
Hiraṇya (nāndī) śrāddha (<i>abbreviated</i>)	46
Gaurī pūjā vidhiḥ	48
VIVĀHA SOUTHERN FORMAT	52
VIVĀHA NORTHERN FORMAT	75
Vadhu Praveśa Karma	100
Śubha kāmanā	102
Caturthi Karma Prayogaḥ	103
Pañcarātra Aṣṭha-Maṅgala	109
Maṅgalam Tāntrikam	111
Śiva maṅgalāṣṭhakam	113

FOREWORD

This prayoga has been prepared for the English knowing public and all care has been taken to transliterate the mantras correctly into international Diacritics.

The purpose of producing this work is to circumvent the problem of learning complex Vedic mantras with the proper pronunciation, intonation and svaras. This prayoga can be used for all Hindus and is based on the Vedic model. The ślokas come from various Purāṇas and Tantras.

It is assumed that the user will have some prior knowledge of pūjā and ritual in general, and so basic instructions which are common to all pūjās and well known to practitioners have been left out.

If you have any doubt or need some guidance please contact a local purohit or temple priest to assist you.

Or you always check on-line resources.

GENERAL PRELIMINARIES

Ācamanam

ॐ अमृतोपस्तरनमसि स्वाहा । om amritopastaranamasi svāhā ।
 ॐ अमृता पिधानमसि स्वाहा । om amritā pidhānamasi svāhā ।
 ॐ सत्यं यशः श्रीर्मयि श्रीः श्रयतां स्वाहा ।
 om satyam yaśaś śrīrmayi śrīś śrayatām svāhā ।

Aṅga sparśa

ॐ वाङ्ग्-मे आस्येऽस्तु । om vāṅg-me āsye'stu. [Lips]
 ॐ नसोर्मे प्राणोऽस्तु । om nasor-me prāṇo'stu. [nose]
 ॐ अक्ष्णोर्मे चक्षुरस्तु । om akṣnor-me cakṣur-astu. [eyes]
 ॐ कर्णयोर्मे श्रोत्रमस्तु । om karṇayor-me śrotram-astu. [ears]
 ॐ बाह्वोर्मे बलमस्तु । om bāhvor-me balam-astu. [arms]
 ॐ ऊर्वोर्मे ओजोऽस्तु । om ūrvor-me ojo'stu. [thighs]
 ॐ अरिष्टानि मेऽङ्गानि तनुस्तन्वा मे सह सन्तु ।
 om ariṣṭāni me'ṅgāni tanus-tanvā me saha santu. [all over the body]

Pavitrī dhāraṇam

अपवित्रः पवित्रो वा सर्वावस्थं-गतोऽपि वा । यस्मरेत् पुंडरिकाक्षं स बाह्याभ्यंतरशुचिः ॥
 apavitraḥ pavitro vā sarvāvasthaṁ-gatopi vā ।
 yo dhārayet pavitram ca sa bāhyābhyantaraś-śuciḥ ॥

Pure or impure, being in any condition whatsoever, he who wears the pavitram is purified both physically and mentally.

Dīpa prajvalanam

भो दीप ब्रह्म रूपस् त्वं कर्म साक्षि ह्यविघ्न कृत् । यावात्पूजा समाप्ति स्यात्तावात्त्वं सुस्थिरो भव ॥
 bho dīpa brahma rūpas tvam karma sākṣi hyavighna kṛt ।
 yāvāt pūjā samāpti syāt tāvāt tvam susthiro bhava ॥

O lamp you are the form of Brahmā, the witness to the ceremony and the remover of obstacles, please remain alight as long as the ceremony lasts.

1. Guru Vandana

❖ Salute the lineage of spiritual teachers:—

गुरुर्ब्रह्म गुरुर्विष्णु गुरुर्देवो महेश्वरः । गुरु साक्षात् परं ब्रह्मा तस्मै श्री गुरवे नमः ॥

gurur brahma gurur viṣṇo gurur devo maheśvaraḥ |
gurus sākṣāt param brahmā tasmai śrī gurave namaḥ ||

Salutations to that glorious guru who is the creator, preserver and transformer, who is the Great Lord Himself, the directly perceived form of God.

2. Śānti pāṭhaḥ

❖ Think of yourself, your loved ones and all beings and wish them well:—

शृणुयां स्थिरैरङ्गैर्भद्रं कर्णेऽश्च दृष्टिभिः । भद्रं पश्येम यद्देव हितमायुर्व्यशेमहि ॥
śṛṇuyāṁ sthirairāṅgairbhadrāṁ karṇaiśca dr̥ṣṭibhiḥ |
bhadrāṁ paśyema yaddeva hitamāyurvyaśemahi ||

विश्वानि देव सवितुर्दुरितानि परा सुव । सुभक्त्या प्रणतानां तु यद् भद्रं तन्न आसुव ॥
viśvāni deva saviturduritāni parā suva |
su-bhaktyā praṇatānāṁ tu yad bhadrāṁ tanna āsuva ||

विश्वतः क्रतवो भद्रा आयन्त्वानो वृधे यथा । दिवे दिवे रक्षितार आसन् देवा हि नित्यशः ॥
viśvataḥ kratavo bhadrā āyantvāno vṛdhe yathā |
dive dive rakṣitāra āsan devā hi nityaśaḥ ||

इन्द्रो वृद्धश्रवास् ताक्षर्यो ऽरिष्टनेमिर्बृहस्पतिः । दधातु स्वस्ति नः पूषा विश्वदेवाश्च स्वस्ति नः ॥
indro vṛddhaśravās tārkṣyo 'riṣṭanemir bṛhaspatiḥ |
dadhātu svasti naḥ pūṣā viśvadevāśca svasti naḥ ||

ॐ श्रीमन् महा गणाधिपतये नमः । ॐ लक्ष्मी-नारायणाभ्यां नमः । ॐ उमा-महेश्वरभ्यां नमः । ॐ
वाणी-हिरण्यगर्भाभ्यां नमः । ॐ शची-पुरन्धराभ्यां नमः । ॐ मातृ-पितृ चरण-कमलेभ्यो नमः । ॐ
इष्ट-देवताभ्यो नमः । ॐ कुल-देवताभ्यो नमः । ॐ ग्राम-देवताभ्यो नमः । ॐ स्थान-देवताभ्यो नमः
। ॐ वास्तु-देवताभ्यो नमः । ॐ सर्वेभ्यो देवताभ्यो नमः । ॐ सर्वेभ्यो ब्राह्मणेभ्यो नमः ॥

om śrīman mahā gaṇādhīpataye namaḥ | om lakṣmī-nārāyaṇābhyāṁ namaḥ | om umā-
maheśvarabhyāṁ namaḥ | om vāṇī-hiraṇyagarbhābhyāṁ namaḥ | om śacī-
purandharābhyāṁ namaḥ | om mātṛ-pitṛ caraṇa-kamalebhyo namaḥ | om iṣṭa-
devatābhyo namaḥ | om kula-devatābhyo namaḥ | om grāma-devatābhyo namaḥ | om
sthāna-devatābhyo namaḥ | om vāstu-devatābhyo namaḥ | om sarvebhyo devatābhyo
namaḥ | om sarvebhyo brāhmaṇebhyo namaḥ ||

3. SVASTI-VĀCANAM #1

सर्वदा सर्व कार्येषु नास्ति तेषां अमङ्गलम् । येषां हृदिस्थो भगवान् मङ्गलायतनं हरिः ॥ १ ॥
sarvadā sarva kāryeṣu nāsti teṣāṁ amaṅgalam |
yeṣāṁ hr̥distho bhagavān maṅgalāyatanaṁ hariḥ || 1 ||

There is never ever any inauspiciousness in any rite whatsoever, for them in whose heart the Lord dwells, who is the source of all Auspiciousness.

तदेव लग्नं सुदिनं तदेव तार बलं चन्द्र बलं तदेव ।

विद्या बलं दैवबलं तदेव लक्ष्मीपते तेऽन्द्रियुगं स्मरामि ॥ २ ॥

tadeva lagnaṁ sudinaṁ tadeva tāra balaṁ candra balaṁ tadeva |
vidyā balaṁ daivabalaṁ tadeva lakṣmīpate te'ng'hriyugaṁ smarāmi || 2 ||

I recall to mind the lotus feet of Lord Narayana, He is the ascendant, the auspicious day, the strength of the moon and all the constellations, the power of knowledge, and the Divine Power.

लाभस्तेषां जयस् तेषां कुतस्तेषां पराजयः । येषां इन्दीवरश्यामो हृदयस्थो जनार्दनः ॥ ३ ॥
lābhas teṣāṁ jayas teṣāṁ kutas teṣāṁ parājayaḥ |
yeṣāṁ indīvaraśyāmo hṛdayastho janārdanaḥ || 3 ||

The benefit and the victory is theirs, never defeat, in whose heart the dark-hued Lord of all Beings resides.

यत्र योगेश्वरः कृष्णो यत्र पार्थो धनुर्धरः । तत्र श्रीर्विजयो भूतिर्ध्रुवा नीतिर्मतिर् मम ॥ ४ ॥
yatra yogeśvaraḥ kṛṣṇo yatra pārtho dhanurdharaḥ |
tatra śrīr vijayo bhūtir dhruvā nītir matir mama || 4 ||

It is my total conviction that wherever the Lord of Yoga Kṛṣṇa is, and wherever the warrior Arjuna, there is certain to be prosperity, victory and wealth and righteous statesmanship.

अनन्यास् चिन्तयन्तो मां ये जनाः पर्युपासते । तेषां नित्याभि युक्तानां योग-क्षेमं वहाम्यहम् ॥ ५ ॥
ananyās cintayanto māṁ ye janāḥ paryupāsate |
teṣāṁ nityābhi yuktānāṁ yoga-kṣemaṁ vahāmyaham || 5 ||

I Myself (Kṛṣṇa) take care of the prosperity and welfare of those persons who, not being mindful of anything else, think of Me (Kṛṣṇa) and worship Me alone, and who are ever desirous of being united with Me.

स्मृते सकल कल्याण भाजनं यत्र जायते । पुरुषं तमजं नित्यं व्रजामि शरणं हरिम् ॥ ६ ॥
smṛte sakala kalyāṇa bhājanaṁ yatra jāyate |
puruṣaṁ tam ajaṁ nityaṁ vrajāmi śaraṇaṁ harim || 6 ||

I go for refuge to Lord Hari, the Eternal, Unborn, Supreme Being, the remembrance of whom is the cause of all auspiciousness.

SVASTI VĀCANA #2

yajamāna¹

ब्राह्मं पुण्यं महार्यच्च सृष्ट्युत्पादन कारकम् । वेद वृक्षोद्भवं यच्च तत्पुण्याहं ब्रुवन्तु नः ॥
भो ब्राह्मणाः! मम सकुटुम्बस्य सपरिवारस्य पाणि-ग्रहण कर्मणः पुण्याहं भवन्तो ब्रुवन्तु ॥
brāhmaṁ puṇyaṁ mahāryacca sṛṣṭy-utpādana kārakam |
veda vṛkṣodbhavaṁ yacca tat puṇyāhaṁ bruvantu naḥ ||

bho brāhmaṇāḥ! mama sakuṭumbasya saporivārasya pāṇi-grahaṇa karmaṇaḥ
puṇyāhaṁ bhavanto bruvantu ||

ṛtviks:- ॐ पुण्याहम् अस्तु x ३ ॥ om puṇyāham astu x 3 ||
yajamāna

पृथिव्यामुद्धृतायान् तु यत् कल्याणं पुरा कृतम् । ऋषिभिः सिद्ध गन्धर्वैस्तत् कल्याणं ब्रुवन्तु नः ॥
pṛthivyām uddhṛtāyān tu yat kalyāṇaṁ purā kṛtam |

¹ In case the yajamāna is unfamiliar with Sanskrit this part can be recited by the family purohit.

ṛṣibhiḥ siddha gandharvais tat kalyāṇam bruvantu naḥ ॥

भो ब्राह्मणाः! मम सकुटुम्बस्य सपरिवारस्य पाणि-ग्रहण कर्मणः कल्याणम् भवन्तो ब्रुवन्तु ॥

bho brāhmaṇāḥ! mama sakuṭumbasya saporivārasya pāṇi-grahaṇa karmaṇaḥ kalyāṇam bhavanto bruvantu ॥

ṛtviks:- ॐ कल्याणम् अस्तु x ३ ॥ om kalyāṇam astu x 3 ॥

yajamāna

सागरस्य तु या ऋद्धिर् महा-लक्ष्म्यादिभिः कृता । सम्पूर्णा सुप्रभावा च तां च ऋद्धिं ब्रुवन्तु नः ॥

sāgarasya tu yā ṛddhir mahā-lakṣmyādibhiḥ kṛtā ।

sampūrṇā suprabhāvā ca tāṁ ca ṛddhiṁ bruvantu naḥ ॥

भो ब्राह्मणाः! मम सकुटुम्बस्य सपरिवारस्य पाणि-ग्रहण कर्मणः ऋद्धिं भवन्तो ब्रुवन्तु ॥

bho brāhmaṇāḥ! mama sakuṭumbasya saporivārasya pāṇi-grahaṇa karmaṇaḥ ṛddhiṁ bhavanto bruvantu ॥

ṛtviks:- ऋत्विक्सः- ॐ ऋद्धिर् अस्तु x ३ ॥ om ṛddhir astu x 3 ॥

yajamāna

स्वस्तिर्या अविनाशाख्या लोक कल्याण सिद्धिदा । विनायक प्रिया नित्यं तां च स्वस्ति ब्रुवन्तु नः ॥

svastir yā avināśākhyā loka kalyāṇa siddhidā ।

vināyaka priyā nityaṁ tāṁ ca svasti bruvantu naḥ ॥

भो ब्राह्मणाः! मम सकुटुम्बस्य सपरिवारस्य पाणि-ग्रहण कर्मणः स्वस्तिं भवन्तो ब्रुवन्तु ॥

bho brāhmaṇāḥ! mama sakuṭumbasya saporivārasya pāṇi-grahaṇa karmaṇaḥ svastiṁ bhavanto bruvantu ॥

ṛtviks:- ॐ स्वस्तिः अस्तु x ३ ॥ om svastir astu x 3 ॥

yajamāna

मृकण्ड सूनोरायुर्यद् ध्रुव लोमशयोस् तथा । आयुष्या तेन संयुक्ता जीवेम शरदश् शतम् ॥

mṛkaṇḍa sūnor āyur yad dhruva lomaśayos tathā ।

āyusyā tena saṁyuktā jīvema śaradaś śatam ॥

भो ब्राह्मणाः! मम सकुटुम्बस्य सपरिवारस्य पाणि-ग्रहण कर्मणः आयुष्यं भवन्तो ब्रुवन्तु ॥

bho brāhmaṇāḥ! mama sakuṭumbasya saporivārasya pāṇi-grahaṇa karmaṇaḥ āyusyaṁ bhavanto bruvantu ॥

ṛtviks:- ॐ आयुः अस्तु x ३ om āyur astu x 3

yajamāna

समुद्र-मथनाज्जाता जगद् आनन्द कारिका । हरि-प्रिया च माङ्गल्या तां श्रियं च ब्रुवन्तु नः ॥

samudra-mathanāj jātā jagad ānanda kārīkā ।

hari-priyā ca māṅgalyā tāṁ śriyaṁ ca bruvantu naḥ ॥

भो ब्राह्मणाः! मम सकुटुम्बस्य सपरिवारस्य पाणि-ग्रहण कर्मणः श्रीः भवन्तो ब्रुवन्तु ॥

bho brāhmaṇāḥ! mama sakuṭumbasya saporivārasya pāṇi-grahaṇa karmaṇaḥ śrīḥ bhavanto bruvantu ॥

ṛtviks:- ॐ अस्तु श्रीः x ३ om astu śrīḥ x 3

प्रजापति लोकपालो धाता ब्रह्मा च देवराट् । भगवञ् चाश्वतो नित्यं स नो रक्षतु सर्वतः ॥

prajāpati lokapālo dhātā brahmā ca devarāt |
bhagavañ cāśvato nityaṁ sa no rakṣatu sarvataḥ ||

यो ऽसौ प्रजापतिः पूर्वे यः करे पद्म संभवः । पद्मा वै सर्व लोकानां तन्नोऽस्तु प्रजापते ॥

yo 'sau prajāpatiḥ pūrve yaḥ kare padma sambhavaḥ |
padmā vai sarva lokānām tanno 'stu prajāpate ||

शिव गौरी विवाहे तु या श्री रामे नृपात्मजे । धनदस्य गृहे या श्री अस्माकं यास्तु सद्मनि ॥

śiva gaurī vivāhe tu yā śrī rāme nṛpātmaje |
dhanadasya gṛhe yā śrī asmākaṁ yāstu sadmani ||

❖ take water in the hand and say:— भगवान् प्रजापतिः प्रीयताम् bhagavān prajāpatiḥ prīyatām

आयुष्मते स्वस्तिमते यजमानाय दाशुषे । कृताः सर्वाशिषः सन्तु ऋत्वग्भेर्वेद पारगैः ॥

āyusmate svastimate yajamānāya dāśuṣe |
kṛtās sarvāśiṣas santu ṛtvagbher veda pāragaiḥ ||

या स्वस्तिर्ब्राह्मणो भूता या च देवे व्यवस्थिता । धर्म-राजस्य या पत्नी स्वस्तिः शान्तिः सदा नः ॥

yā svastir brāhmaṇo bhūtā yā ca deve vyavasthitā |
dharma-rājasya yā patnī svastiḥ śāntiḥ sadā naḥ ||

देवेन्द्रस्य यथा स्वस्तिर्यथा स्वस्तिर्गुरोर् गृहे । एकलिङ्गे यथा स्वस्तिस्तथा स्वस्तिः सदा तव ॥

devendrasya yathā svastir yathā svastir guror gṛhe |
ekaliṅge yathā svastis tathā svastiḥ sadā tava ||

rtviks:— ॐ आयुष्मते स्वस्ति x ३ om āyusmate svasti x 3

ॐ स्वस्ति वाचन कर्मणः समृद्धिरस्तु । svasti vācana karmaṇaḥ samṛddhirastu |

Aspersion

अपवित्रः पवित्रो वा सर्वा वस्थां गतोऽपि वा । यस्मरेत् पुण्डरिकाक्षं स बाह्य अभ्यन्तर शुचिः

apavitraḥ pavitro vā sarvā vāsthāṁ gato'pi vā |
yas-smaret puṇḍarikākṣaṁ sa bāhya abhyantara śuciḥ ||

4. Saṅkalpaḥ — Resolve

शुक्लां बरधरं विष्णुं शशि वर्णं चतुर्भुजं । प्रसन्न वदनं ध्यायेत् सर्व विघ्नोप शान्तये ॥

śuklām baradharam viṣṇuṁ śaśi varṇaṁ caturbhujam |
prasanna vadanam dhyāyet sarva vighnopa śāntaye ||

ॐ गोविन्द गोविन्द गोविन्द, श्री भगवतो महा-पुरुषस्य विष्णोर् आज्ञया, शुभे शोभने मुहूर्ते, आद्य
ब्रह्मणः द्वितीय परार्धे, श्री श्वेत-वाराह कल्पे, वैवस्वते मन्वन्तरे, अष्टाविंशतितमे, कलि युगे, कलि
युगस्य प्रथम पादे, श्री गङ्गायः _____ दिग्-भगे, _____ द्वीपे, _____ मण्डल
अन्तर्गते, _____ महा-नगरि अन्तर्गते, व्यवहारिकानां प्रभवादि षष्टि सम्वत्सरानां मध्ये,

_____ नाम सम्वत्सरे, _____ अयने, _____ ऋतौ, _____ मसे,
 _____ पक्व्हे, _____ शुभ तिथौ, _____ वासर युक्तायां, _____ नक्षत्र
 युक्तायां, _____ लग्ने, _____ योगे, _____ करने, _____ राशि-स्थिते छन्द्रे,
 _____ राशि-स्थिते श्री सूर्ये, _____ राशि-स्थिते देव-गुरौ, शेषेषु ग्रहेषु यथा-यथा राशि
 स्थानस् तेषु सत्सु एवं ग्रह गुण विशेषण विसिध्थायां, अस्यां शुभ तिथौ

om govinda govinda govinda, śrī bhagavato mahā-puruṣasya viṣṇor ājñayā, śubhe
 śobhane muhūrte, ādya brahmaṇaḥ dvitīya parārdhe, śrī śveta-vārāha kalpe,
 vaivasvate manvantare, aṣṭhāvīṃṣātītame, kali yuge, kali yugasya prathama pāde, śrī
 gaṅgāyaḥ _____ dig-bhage, _____ dvīpe, _____ maṇḍala antargate,
 _____ mahā-nagari antargate, vyavahārikānām prabhavādi ṣaṣṭi
 samvatsarānām madhye, _____ nāma samvatsare, _____ ayane, _____ ṛtau,
 _____ mase, _____ pakṣhe, _____ śubha tithau, _____ vāsara
 yuktāyām, _____ nakṣatra yuktāyām, _____ lagne, _____ yoge,
 _____ karane, _____ rāśi-sthite chandre, _____ rāśi-sthite śrī
 sūrye, _____ rāśi-sthite deva-gurau, śeṣeṣu graheṣu yathā-yathā rāśi sthānas teṣu
 satsu evam graha guṇa viśeṣaṇa viśiṣṭhāyām, asyām śubha tithau

Harih om tatsat. Govinda, Govinda, Govinda, with the sanction of the Supreme Being Lord Vishnu, in this period during the second half of the life-span of the demiurge Brahma, during the aeon of the White Boar, during the universal rule of Vaivasvata Manu in the 28th period, during the first quarter of the age of Kali, on the planet Earth in land of mount Meru, in the country of, in the city of, in the year of the 60 year Jovian cycle, in the solstice, during the season, in the month of in the fortnight, on the lunar day, on a day under the constellation of with auspicious conjunctions, and all the planets being benevolently disposed;

अस्यां शुभ तिथौ, मम [अस्य यजमानस्य] उपात समस्त दुरित-क्षय द्वारा, श्री परमेश्वर प्रीत्यर्थ
 _____ नक्षत्रे जातस्य (m) जातायाः (f) _____ नामस्य विवाह संस्कार पूर्वाङ्ग _____
 आख्य कर्म करिष्ये ॥

asyām śubha tithau, mama [asya yajamānasya] upāta samasta durita-kṣaya dvārā, śrī
 parameśvara prītyartham _____ nakṣatre jātasya (m) jātāyāḥ (f) _____ nāmasya
 vivāha saṁskāra pūrvāṅga _____ ākhya karma kariṣye ॥

On this auspicious day, in order to decrease all my negative karma and to please the Supreme Lord, today I perform the ceremony for my son/daughter named born under the asterism of ।

तदङ्गत्वेन निर्विघ्नेन परिसम्पात्यर्थ आदौ गणेशाम्बिकायोः पूजनं करिष्ये ॥

tad aṅgatvena nirvighnena parisampātyartham ādau gaṇeśāmbikāyoḥ pūjanam kariṣye
As an ancillary to this rite I first offer my prayers to Ganesha and Gauri for the removal of all obstacles.

तदङ्गत्वेन अन्तःकरण शुद्ध्यर्थ, शरीर शुद्ध्यर्थ, मण्डप शुद्ध्यर्थ, सर्वोपकरण शुद्ध्यर्थ स्वस्ति-पुण्याह
 वाचनं करिष्ये ॥

tad aṅgatvena antaḥ-karaṇa śuddhyartham, śarīra śuddhyartham, maṇḍapa
 śuddhyartham, sarvopakaraṇa śuddhyartham svasti-puṇyāha vācanam kariṣye ॥

As an ancilliary to this rite I perform the sanctification ceremony for the purification of mind, body and accessories.

5. Gaṇeśa-Gaurī Pūjanam

1. Invocation

गजाननं भूतगणादि-सेवितं, कपित्थ जंबु फल-सार-भक्षणम् ।

उमा-सुतं शोक-विनाश-कारणं नमामि विघ्नेश्वर पाद-पङ्कजम् ॥

gajānanam bhūtagaṇādi-sevitam, kapittha jambu phala-sāra-bhakṣaṇam ।

umā-sutam śoka-vināśa-kāraṇam namāmi vighneśvara pāda-paṅkajam ॥

I prostrate to the lotus-feet of Lord Vighnesvara, the son of Parvati, the one who destroys all suffering; who is served by the Host of Bhutas, who has the face of an elephant, and who partakes of the essence of the jambu and kapittha fruits.

गौरीं सुवर्ण वर्णाभां सुवर्ण पद्म निवासिनीम् । पाशाङ्कुशा-धरां भूती धरांश्च शिव-वल्लभां ॥

gaurīm suvarṇa varṇābhāṁ suvarṇa padma nivāsinīm ।

pāśāṅkuśā-dharām bhūtī dharāṁśca śiva-vallabhām

O Gauri, Beloved of Lord Siva, of golden hue, dwelling within the golden lotus of the mind, wielding the noose of attachment, and the goad of motivation, the substrata of all being.

हरान्वितं इन्दु-मुखिं सर्वाभरण भूषिताम् । विमलाङ्गिं विशालाक्षीं चिन्तयामि सदा शिवाम् ॥

harānvitam indu-mukhiṁ sarvābharaṇa bhūṣitām ।

vimalāṅgiṁ viśālākṣīm cintayāmi sadā śivām ॥

I contemplate and visualize the Most Auspicious Goddess, Immaculate, with a face as beautiful as the moon, and bedecked with ornaments.

ॐ भूर्भुवस्सुवः गणेशाम्बिकाभ्यां नमः, ध्यायामि,

आवाहयामि, स्थापयामि, गन्धाक्षत पुष्पाणि समर्पयामि ।

om bhūr bhuvāsuvaḥ gaṇeśāmbikābhyāṁ namaḥ, dhyāyāmi,

āvāhayāmi, sthāpayāmi, gandhākṣata puṣpāṇi samarpayāmi ।

ॐ गणेशाम्बिकाभ्यां नमः — आसनं समर्पयामि

om gaṇeśāmbikābhyāṁ namaḥ — āsanam samarpayāmi

ॐ गणेशाम्बिकाभ्यां नमः — पाद्यं समर्पयामि

om gaṇeśāmbikābhyāṁ namaḥ — pādyaṁ samarpayāmi

ॐ गणेशाम्बिकाभ्यां नमः — अर्घ्यं समर्पयामि

om gaṇeśāmbikābhyāṁ namaḥ — arghyaṁ samarpayāmi

ॐ गणेशाम्बिकाभ्यां नमः — आचमनीयं समर्पयामि

om gaṇeśāmbikābhyāṁ namaḥ — ācamanīyaṁ samarpayāmi

ॐ गणेशाम्बिकाभ्यां नमः — स्नानं समर्पयामि

om gaṇeśāmbikābhyāṁ namaḥ — snānam samarpayāmi

स्नान अनन्तरं पुनर् आचमनीयं समर्पयामि

snāna anantaram punar ācamanīyaṁ samarpayāmi

ॐ गणेशाम्बिकाभ्यां नमः — वस्त्र अर्थ अक्षतान् समर्पयामि

om gaṇeśāmbikābhyāṃ namaḥ — vastra arthaṃ akṣatān samarpayāmi

ॐ गणेशाम्बिकाभ्यां नमः — उपवीत अर्थ अक्षतान् समर्पयामि

om gaṇeśāmbikābhyāṃ namaḥ — upavīta arthaṃ akṣatān samarpayāmi

ॐ गणेशाम्बिकाभ्यां नमः — आभरण अर्थ अक्षतान् समर्पयामि

om gaṇeśāmbikābhyāṃ namaḥ — ābharāṇa arthaṃ akṣatān samarpayāmi

ॐ गणेशाम्बिकाभ्यां नमः — दिव्य गन्धान् समर्पयामि

om gaṇeśāmbikābhyāṃ namaḥ — divya gandhān samarpayāmi

गन्धस्योपरि कुम्कुमं समर्पयामि

gandhasyopari kumkumaṃ samarpayāmi

ॐ गणेशाम्बिकाभ्यां नमः — पुष्प माला समर्पयामि

om gaṇeśāmbikābhyāṃ namaḥ — puṣpa mālā samarpayāmi

puṣpam

ॐ सुमुखाय नमः । एकदन्ताय । कपिलाय । गज-कर्णकाय । लम्बोदराय नमः । विकटाय । विघ्न-
राजाय । विनायकाय । धूम-केतवे । गणाध्यक्षाय । बाल-चन्द्राय । गजाननाय । वक्र-तुण्डाय ।
शूर्प-कर्णाय । हेरम्बाय । स्कन्द-पूर्वजाय । सिद्धि-विनायकाय । विघ्नेश्वराय ॥

om sumukhāya namaḥ | ekadantāya | kapilāya | gaja-karṇakāya | lambodarāya namaḥ
| vikaṭāya | vighna-rājāya | vināyakāya | dhūma-ketave | gaṇādhyakṣāya | bāla-candrāya
| gajānanāya | vakra-tuṇḍāya | śūrpa-karṇāya | herambāya | skanda-pūrvajāya | siddhi-
vināyakāya | vighneśvarāya ॥

ॐ कात्यायन्यै नमः । उमायै । भद्रायै । हैमवत्यै । ईश्वर्यै । भवान्यै । सर्व-पाप-हरायै । मृडान्यै ।
चण्डिकायै । गिरिजायै । ब्राह्म्यै । माहेश्वर्यै । कौमार्यै । वैष्णव्यै । वराहायै । इन्द्राण्यै । चामुण्डायै
। दाक्षायण्यै । पार्वत-राज-पुत्र्यै । चन्द्र-शेखर-पत्न्यै । सर्वोपद्रव-नाशिन्यै । श्री मङ्गल-गौर्यै ॥

om kātyāyanyai namaḥ | umāyai | bhadrāyai | haimavatyai | īśvaryai | bhavānyai |
sarva-pāpa-harāyai | mṛḍānyai | caṇḍikāyai | girijāyai | brāhmyai | māheśvaryai |
kaumāryai | vaiṣṇavyai | varāhāyai | indrānyai | cāmuṇḍāyai | dākṣāyanyai | pārvata-
rāja-putryai | candra-śekhara-patnyai | sarvopadrava-nāśinyai | śrī maṅgala-gauryai ॥

ॐ गणेशाम्बिकाभ्यां नमः — धूपं आघ्रापयामि

om gaṇeśāmbikābhyāṃ namaḥ — dhūpaṃ āghrāpayāmi

ॐ गणेशाम्बिकाभ्यां नमः — प्रत्यक्ष दीपं दर्शयामि

om gaṇeśāmbikābhyāṃ namaḥ — pratyakṣa dīpaṃ darśayāmi

धूप दीप अनन्तरं पुनर् आचमनीयं समर्पयामि

dhūpa dīpa anantaram punar ācamanīyaṃ samarpayāmi

ॐ गणेशाम्बिकाभ्यां नमः — नैवेद्यं निवेदयामि

om gaṇeśāmbikābhyāṃ namaḥ — naivedyaṃ nivedayāmi

नैवेद्य अनन्तरं पुनर् आचमनीयं समर्पयामि

naivedya anantaram punar ācamanīyam samarpayāmi
 om gaṇeśāmbikābhyām namaḥ — tāmbūlam samarpayāmi
 ॐ गणेशाम्बिकाभ्यां नमः — ताम्बूलं समर्पयामि

Nirājanam

ॐ एकदन्ताय विद्महे, वक्र-तुण्डाय धीमहि, तन्नो दन्ति प्रचोदयात् ॥
 om ekadantāya vidmahe, vakra-tuṇḍāya dhīmahi, tanno danti pracodayāt ॥
 ॐ गणाम्बिकायै विद्महे, महा-तपायै धीमहि, तन्नो गौरी प्रचोदयात् ॥
 om gaṇāmbikāyai vidmahe, mahā-tapāyai dhīmahi, tanno gaurī pracodayāt ॥
 ॐ गणेशाम्बिकाभ्यां नमः, आनन्द कर्पूर निराजनं संदर्शयामि
 om gaṇeśāmbikābhyām namaḥ, ānanda karpūra nirājanam saṁdarśayāmi
 कर्पूर निराजन अनन्तरं पुनर् आचमनियं समर्पयामि
 karpūra nirājana anantaram punar ācamanīyam samarpayāmi

Puṣpāñjali

विघ्नेश्वराय वरदाय सुर-प्रियाय, लम्बोदराय सकलाय जगधिताय ।
 नागाननाय श्रुतियज्ञविभूषिताय, गौरि-सुताय गणनाथ नमो नमस्ते ॥
 vighneśvarāya varadāya sura-priyāya, lambodarāya sakalāya jagad-hitāya ।
 nāgānanāya śruti-yajña-vibhūṣitāya, gauri-sutāya gaṇanātha namo namaste ॥

Om salutations to Ganesha the son of Parvati, the one cares for the welfare of the entire universe, the elephant-faced one who is adorned by the Vedas and by Yajñas, the lord of obstacles, the benefactor and beloved of the gods who has a pot-belly.

सर्व मङ्गल माङ्गल्ये शिवे सर्वार्थ शादिके । शरण्ये त्रयम्बके गौरि नारायणी नमोस्तु ते ॥
 sarva maṅgala māṅgalye śive sarvārtha śādike ।
 śaraṇye trayambake gauri nārāyaṇī namostu te ॥

May all auspiciousness come to you, O Mangala, the most auspicious one, O Shiva, who brings well-being to all. You are the refuge of all, O Trayambaka, O Gauri, O Narayani, I bow to you.

नमस्ते गिरिजे देवी नमस्ते लोकनायकी । नमस्ते सर्व पापघ्नि मङ्गलगौरी नमोऽस्तु ते ॥
 namaste giriḥ devī namaste lokanāyakī ।
 namaste sarva pāpaghni maṅgalgaurī namo'stu te ॥

Obeisance to you O Daughter of the Mountains, salutations to you exemplar of the Universe, Salutations to you the forgiver of sins, Obeisance to you Auspicious Gauri.

Prārthana

वक्र-तुण्ड महा काय कोटि सूर्य समप्रभा । निर्विघ्नं कुरु मे देव सर्व कार्येषु सर्वदा ॥ १ ॥
 vakra-tuṇḍa mahā kāya koṭi sūrya samaprabhā ।
 nirvighnam kuru me deva sarva kāryeṣu sarvadā ॥ 1 ॥

O Curly trunk—one, of great body, as brilliant as a million suns, free all my undertakings from all hindrances, always O God

अन्यथा शरणं नास्ति त्वमेव शरणं मम । तस्मात् कारुण्य भावेन रक्ष रक्ष गणाधिप ॥ २ ॥
 anyathā śaraṇam nāsti tvam eva śaraṇam mama ।

tasmāt kāruṇya bhāvena rakṣa rakṣa gaṇādhipa ॥ 2 ॥

I have no other refuge apart from you, you alone are my refuge, therefore out of your natural compassion, protect me O Ganesha.

आवाहनं न जानामि, नैव जानामि पूजनम् । विसर्जनं न जानामि क्षमस्व पुरुषोत्तम ॥ ३ ॥

āvāhanam na jānāmi, naiva jānāmi pūjanam ।

visarjanam na jānāmi kṣamasva puruṣottama ॥ 3 ॥

I do not know the proper method of invoking or worshipping you, I also do not know the proper method of valediction, forgive me O Supreme Being.

मन्त्र हीनं क्रिया हीनं भक्ति हीनं विनायक । यत्कृतं तु मया देव परिपूर्णं तदस्तु ते ॥ ४ ॥

mantra hīnam kriyā hīnam bhakti hīnam vināyaka ।

yat kṛtam tu mayā deva paripūrṇam tad astu te ॥ 4 ॥

This ceremony is lacking proper mantras, and methodology, lacking all devotion, whatever little I have done O Ganesha may it be accepted as complete by you.

6. Devatā Pūjanam (optional)

❖ Do pūjā for 5 devatā in the Kalaśa prior to doing the Puṇyāha vācanam

Brahmā — ब्रह्मा चतुर्मुखः पीतश्चतुर्दोर्दण्डमण्डितः ।

स्रुग्दण्डाक्षकुशोपेतः सूर्यमण्डलमध्यगः ॥

ॐ वाणी-हिरण्य-गर्भभ्यां नमः ।

brahmā catur-mukhaḥ pītaś-catur dordāṇḍa maṇḍitaḥ ।

sruḡ daṇḍākṣa kuśopetaḥ sūrya-maṇḍala madhyagaḥ ॥

om vāṇī-hiraṇya-garbhabyāṃ namaḥ ।

Viṣṇu — विष्णुश्चतुर्भुजो मालिंशङ्खचक्रगदाब्जधृक् ।

नीलाम्बुदप्रतीकाशंसोममण्डलमध्यगः ॥

ॐ लक्ष्मी-नारायणभ्यां नमः ।

viṣṇuś caturbhujomālim śaṅkha cakragadābjadhṛk ।

nīlāmbuda pratikāśam somamaṇḍalamadhyagaḥ ॥

om lakṣmī-nārāyaṇabyāṃ namaḥ ।

Śiva — ज्ञानशूलहस्तं रुद्रं नीलकण्ठं त्रिलोचनम् ।

सर्वालङ्कारसम्युक्तमग्निमण्डलमध्यगः ॥

ॐ उमा-माहेश्वरभ्यां नमः ।

jñāna śūla-hastam rudram nīlakaṇṭham trilocanam ।

sarvālaṅkārasamyuktam agnimaṇḍalamadhyagaḥ ॥

om umā-māheśvarabyāṃ namaḥ ।

Indra — देवराजं गजारूढं शुनासीरं शतक्रतुम् ।

वज्रहस्तं महाबाहुं इन्द्रं आवाहयाम्यहम् ॥

ॐ शचि-पुरन्धरभ्यां नमः ।

devarājam gajarūḍham śunāsīram śata-kratum ।

vajra-hastaṁ mahā bāhum indram āvāhayāmyaham ॥
om śaci-purandharabhyāṁ namaḥ ।

Sūrya — जपा कुसुम सङ्काशं काश्यपेयं महाद्युतिम् ।
तमोरिं सर्व पापघ्नं प्रणतो ऽस्मि दिवाकरम् ॥

ॐ छ्हाय-सूर्याभ्यां नमः ।
japā kusuma saṅkāśaṁ kāśyapeyaṁ mahādyutim ।
tamorim sarva pāpaghnaṁ praṇato 'smi divākaram ॥
om chhāya-sūryābhyāṁ namaḥ ।

ब्रह्म-मुरारिस्त्रिपुरान्तकारी भानुः शशि भूमि-सुतो बुधश्च ।
गुरुश्च शुक्रः शनि राहु केतवस् सर्वे ग्रहाः शान्तिकरा भवन्तु ।
brahma-murāris tripurāntakārī bhānuḥ śaśi bhūmi-suto budhaśca ।
guruśca śukraḥ śani rāhu ketavas sarve grahāḥ śāntikarā bhavantu ।

7. Puṇyāha Vācanam

❖ Invocation of Varuna:—

नाग-पाश-धरं हृष्टं रक्तौघ द्युति-विग्रहम् । शशाङ्क धवलं ध्यायेत् वरुणं मकरासनम् ॥
वरुणं श्वेत-वर्णं च पाश-हस्तं रुजासनम् । मौक्तिकालङ्कृतं देवं तीर्थ नाथम् अहं भजे ॥
nāga-pāśa-dharaṁ hr̥ṣṭaṁ raktaugha dyuti-vigraham ।
śaśāṅka dhavalaṁ dhyāyet varuṇaṁ makarāsanam ॥
varuṇaṁ śveta-varṇaṁ ca pāśa-hastaṁ rujāsanam ।
mauktikālaṅkṛtaṁ devaṁ tīrtha nātham ahaṁ bhaje ॥

अस्मिन् पूर्वं स्थापित कुम्भे वरुणं ध्यायामि आवाहयामि स्थापयामि गन्धाक्षत पुष्पाणि समर्पयामि ॥
asmin kalaśe varuṇaṁ dhyāyāmi āvāhayāmi sthāpayāmi gandhākṣata samarpayāmi ॥

❖ Offer 16 upacāras:—

puṣpa arcana –

ॐ वरुणाय नमः, प्रचेतसे, सुरूपिणे, अपाम्पतये, मकर-वाहनाय, जलाधिपतये, पाश-हस्ताय,
सकल-तीर्थाधि-पतये ।

om varuṇāya namaḥ, pracetase, surūpiṇe, apām-pataye, makara-vāhanāya, aneka maṇi-
bhūṣitāya, jalādhipataye, pāśa-hastāya, jhaṣāsanāya, sakala-tīrthādhi-pataye ॥

ॐ जल-बिम्बाय विद्महे, नील-पुरुषाय धीमहि, तन्नो वरुण प्रचोदयात् ॥
om jala-bimbāya vidmahe, nīla-puruṣāya dhīmahi, tanno varuṇa pracodayāt

ॐ नमो नमस्ते स्फटिक प्रभाय सुश्वेत वस्त्राय सुमङ्गलाय ।

सुपाश-हस्ताय झषासनाय जलाधिनाथाय नमो नमस्ते ॥

om namo namaste astu sphaṭika-prabhāya suśveta-vastrāya, sumaṅgalāya
supāśa-hastāya jhaṣāsanāya jalādhi-nāthāya varuṇāya namo namaste ॥

- ❖ the mouth of the vessel with the right hand or show the añkuśa mudra, or touch with a bunch of kuśa grass:—

शिवा आपः सन्तु — सन्तु शिवा आपः ।

śivā āpaḥ santu — santu śivā āpaḥ ।

सौमनस्यम् अस्तु — अस्तु सौमनस्यम् ।

saumanasyam astu — astu saumanasyam ।

अक्षतं चारिष्टं चास्तु — अस्त्वक्षतम् अरिष्टम् ।

akṣataṁ cāriṣṭaṁ cāstu — astvakṣatam ariṣṭam ।

भवद्विर् अनुज्ञातः पुण्याह वाचयिष्ये — वाच्यताम् ॥

bhavadbhir anujñātaḥ puṇyāhaṁ vācayiṣye — vācyatām ॥

भो ब्राह्मणाः ! अस्य यजमानस्य पुण्याहं भवन्तो ब्रुवन्तु — ॐ पुण्याहमस्तु x ३

bho brāhmaṇāḥ ! asya yajamānasya puṇyāhaṁ bhavanto bruvantu ।

om puṇyāham astu x 3

भो ब्राह्मणाः ! अस्य यजमानस्य स्वस्ति भवन्तो ब्रुवन्तु — ॐ स्वस्तिरस्तु x ३

bho brāhmaṇāḥ ! asya yajamānasya svasti bhavanto bruvantu — om svastir astu x 3

भो ब्राह्मणाः ! अस्य यजमानस्य ऋद्धिं भवन्तो ब्रुवन्तु — ॐ ऋद्धिर् अस्तु x ३

bho brāhmaṇāḥ ! asya yajamānasya ṛddhiṁ bhavanto bruvantu — om ṛddhir astu x 3

- ❖ drip water on the top of the coconut from the giṇḍi

ऋद्धिरस्तु । समृद्धिरस्तु । पुण्याह-समृद्धिरस्तु । शान्तिरस्तु । पुष्टिरस्तु । तुष्टिरस्ति । वृद्धिरस्तु । अविघ्नमस्तु । आयुष्यमस्तु । आरोग्यमस्तु । शिवमस्तु । शिवं कर्मास्तु । कर्म समृद्धिरस्तु । धर्म समृद्धिरस्तु । वेद समृद्धिरस्तु । शास्त्र समृद्धिरस्तु । धन-धान्य समृद्धिरस्तु । पुत्र पौत्र संपदस्तु । इष्ट-संपदस्तु ॥

ṛddhir-astu । samṛddhir-astu । puṇyāha-samṛddhir-astu । śāntir-astu । puṣṭir-astu । tuṣṭir-asti । vṛddhir-astu । avighnam-astu । āyuṣyam-astu । ārogyam-astu । śivam astu । śivam karmāstu । karma samṛddhir-astu । dharma samṛddhir-astu । veda samṛddhir-astu । śāstra samṛddhir-astu । dhana-dhānya samṛddhir-astu । putra pautra sampad-astu । iṣṭa-sampad-astu ।

- ❖ pour some water to the South-west

सकल अरिष्ट निरसनमस्तु । यत् पापं रोगं शोकमकल्याणं तत् दूरे प्रतिहतमस्तु ।

sakala ariṣṭa nirasanam-astu । yat pāpaṁ rogaṁ śokam akalyāṇaṁ tat dūre pratihatam-astu ।

- ❖ drip water on the top of the coconut from the giṇḍi

सर्व शोभनं भवतु । सर्व सम्पदास् सन्तु । शन्नो अस्तु द्विपदे शं चतुष्पदे ॥ ॐ शान्तिः x 3 ॥

sarva śobhanaṁ bhavatu । sarva sampadās santu । om śanno astu dvipade śam catuṣpade ॥ om śāntiḥ śāntiḥ śāntiḥ ॥

Japam

कलशस्य मुखे विष्णुः कण्ठे रुद्र समाश्रितः । मूले तत्र स्थितो ब्रह्मा मध्ये मातृउ गणाः स्मृताः ॥
कुक्षौ तु सागर सर्व सप्त द्वीप वसुन्धरा ।

kalaśasya mukhe viṣṇuḥ kaṅṭhe rudra samāśritaḥ ।
mūle tatra sthito brahmā madhye māṭru gaṇās smṛtāḥ ॥
kukṣau tu sāgara sarva sapta dvīpa vasundharā ।

The mouth of this vessel (representing the universe) is Vishnu, the neck is Rudra, the Base is Brahma, in the centre all the sounds of the letters reside. All the oceans are within your belly along with the seven continents of the earth.

ऋग्वेदोऽथ यजुर्वेदः साम वेदो ह्यथर्वनः । अङ्गैश्च सहित सर्वे कलशम्बु समाश्रिताः ॥

ṛgvedo'tha yajur vedas sāma vedo hyatharvanah ।
aṅgaiśca sahita sarve kalaśambu samāśritāḥ ॥

The Rig, Yajur, Sama and Atharvana Vedas together with all their branches dwell within the waters.

गङ्गे च यमुने चैव गोदावरी सरस्वती । नर्मदे सिन्धु कावेरि जलेऽस्मिन् सन्निधिं कुरु ॥

gaṅge ca yamune caiva godāvarī sarasvatī ।
narmade sindhu kāveri jale'smin sannidhiṁ kuru ॥

May the Divine streams of Light represented by the rivers Gange, Yamuna, Godavari, Sarasvati, Narmada, Sindhu and Kaveri be present in these waters.

पुष्कराद्यानि तीर्थानि गङ्गाद्यास् सरितस् तथा । आयन्तु लोक शान्त्यार्थं दुरित क्षय कारकाः ॥

puṣkarādyāni tīrthāni gaṅgādyās saritas tathā ।
āyantu loka śāntyārthaṁ durita kṣaya kārakāḥ ॥

May all the sacred pools, and tanks along with the Ganga and other rivers and streams be present here to grant peace to the world and to erase my negative impressions.

अत्र गायत्री सावित्री शान्तिः पुष्टिकरि तदा । आयन्तु यजमानस्य दुरित क्षय कारकाः ॥

atra gāyatrī sāvitṛī śāntiḥ puṣṭikari tadā ।
āyantu yajamānasya durita kṣaya kārakāḥ ॥

Here, the gayatri, savitri, Peace and Nourishment always be present for absolving this sacrificer of all his negative karma.

इमा आप शिवा सन्तु शुद्धा शुभाश्च निर्मला । पावनं शितलश्चैव पूत सूर्यस्य रश्मिभिः ॥

imā āpa śivā santu śuddhā śubhāśca nirmalā ।
pāvanam śitalaścaiva pūta sūryasya raśmibhiḥ ॥

May these cool and limpid waters be auspicious for us, pure, cleansing, immaculate and purifying, may we be sanctified by the rays of the Sun.

पूत ब्रह्म पवित्रेण, पूतम् इन्द्र सुनीतीभिः । वरुण स्वस्त्या पुनातु यमो धर्मेन पुनातु मां ॥

pūta brahma pavitreṇa, pūtam indra sunītībhiḥ ।
varuṇa svastyā punātu yamo dharmena punātu māṁ ॥

May Brahmā purify us with his sanctity, and Indra through his polity, Varuna through his well-being and Yama through his justice.

सर्व तीर्थ जलं पुण्यं पावनं सर्व कारणं । विष्णु पादोद्भवं शुद्धं सर्व मङ्गल दायिना ॥

sarva tīrtha jalam puṇyam pāvanam sarva kāraṇam ।
viṣṇu pādodbhavam śuddham sarva maṅgala dāyinā ॥

All the waters of the sacred places are purifying, they are sanctifying from all causes, originating from the feet of Vishnu, and the bestowers of all auspiciousness.

सर्व समुद्राः सरिताः तीर्थानि च नगा ह्रदाः । आयन्तु लोक-शान्त्यर्थं दुरित क्षय-कारकाः ॥

sarva samudrāḥ saritāḥ tīrthāni ca nagā hradāḥ ।
āyantu loka-śāntyartham durita kṣaya-kārakāḥ ॥

May all the oceans, the lakes and pools inhabited by Nagas be present here for the sake of world-peace and for the absolution of their sins.

आपः सुमित्रियाः सन्तु भवन्त्वोषधयो तव । आपो रक्षन्तु त्वां नित्यम्-आपो नारायणस् स्वयम् ॥

āpaḥ sumitriyāḥ santu bhavantvoṣadhayo tava ।
āpo rakṣantu tvām nityam-āpo nārāyaṇas svayam ॥

May all the waters and herbs be friendly to you, may the waters all protect you always – the waters are all manifestations of Narayana.

Prokṣaṇam (sprinkling)

- ❖ Show the (*kumbha*, *garuḍa*, *dhenu*, *śaṅkha*, *cakra*, *meru*, *matsya*) mudras then take the flower and sprinkle everything and oneself with the water.

kumbha

garuḍa

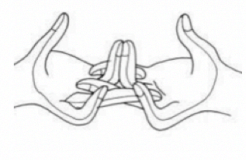
dhenu

Śaṅkha

cakra

meru

इमा आपः शिवा शिवत्तमाः, शान्ता शान्तत्तमाः, शुभा शुभत्तमाः, पूता पूतत्तमाः, पुण्या पुण्यत्तमाः, मेध्य मेध्यत्तमाः, अमृताऽमृत रसाः तास्ते कृन्वन्तु भेषजम् ॥

imā āpaḥ śivā śivattamāḥ, śāntā śāntattamāḥ, śubhā śubhattamāḥ, pūtā pūtattamāḥ,
puṇyā puṇyattamāḥ, medhya medhyattamāḥ, amṛtā'mṛta rasāḥ tās te kṛnvantu
bheṣajam ॥

May these waters be the most auspicious, the most peaceful, the most peaceful, the most auspicious, the most auspicious, the most pure, the most sacred, the most sacred, the most sacred, the most sacrificial, the most nectarous and the most nectarous, and may they become your medicine.

- ❖ Sprinkle everything with the following mantra;

सत्यं शुद्धम् तपः शुद्धम् ज्ञानं शुद्धम् तथैव च । सर्व-भूता दया शुद्धं जलं शुद्धञ्च पञ्चमम् ॥

satyaṁ śuddham tapaḥ śuddham jñāna śuddham tathaiva ca ।
sarva-bhūtā dayā śuddham jala śuddhañca pañcama ॥

Truth purifies, austerity purifies, knowledge also purifies, compassion to all living beings purifies and water is the fifth purifying agent.

अद्भिर्गात्राणि शुद्ध्यन्ति बुद्धिर्ज्ञानेन शुद्ध्यति । विद्या तपोभ्यां चभूतात्म मनस्सत्येन शुद्ध्यति ॥

adbhir-gātraṇi śudhyanti buddhir-jñānena śudhyati ।
vidyā tapobhyāṁ cabhūtātma manas satyena śudhyati ॥

The limbs of the body are purified by water, the intellect by knowledge, the ego by wisdom and meditation, and the mind by truth. (Baudh 31;27)

8. Kalaśa Pūjā

- ❖ If required a shortened form of the above mentioned Puṇyāha vācanam can be done through Kalaśa Pūjā. Place a vessel filled with water upon a pile of rice, add parimala dravya, and a flower, decorate the four sides with sandal paste and kumkum. Cover the mouth of the vessel with the right hand or show the ankusha mudra:—

कलशस्य मुखे विष्णुः कण्ठे रुद्र समाश्रितः । मूले तत्र स्थितो ब्रह्मा मध्ये मातृउ गणाः स्मृताः ॥
कुक्षौ तु सागर सर्व सप्त द्वीप वसुन्धरा ।

kalaśasya mukhe viṣṇuḥ kaṇṭhe rudra samāśritaḥ ।
mūle tatra sthito brahmā madhye māṭru gaṇās smṛtāḥ ॥
kukṣau tu sāgara sarva sapta dvīpa vasundharā ।

ऋग्वेदोऽथ यजुर्वेदः साम वेदो ह्यथर्वनः । अङ्गैश्च सहित सर्वे कलशम्बु समाश्रिताः ॥
ṛgvedo'tha yajur vedas sāma vedo hyatharvanaḥ ।
aṅgaiśca sahita sarve kalaśambu samāśritāḥ ॥

गङ्गे च यमुने चैव गोदावरी सरस्वती । नर्मदे सिन्धु कावेरि जलेऽस्मिन् सन्निधिं कुरु ॥
gaṅge ca yamune caiva godāvarī sarasvatī ।
narmade sindhu kāveri jale'smin sannidhiṁ kuru ॥

पुष्कराद्यानि तीर्थानि गङ्गाद्यास् सरितस् तथा । आयन्तु लोक शान्त्यार्थं दुरित क्षय कारकाः ॥
puṣkarādyāni tīrthāni gaṅgādyās saritas tathā ।
āyantu loka śāntyārthaṁ durita kṣaya kārakāḥ ॥

- ❖ Sprinkle everything with the holy water:—

अपवित्रः पवित्रो वा सर्वा वस्थां गतोऽपि वा । यस्मरेत् पुण्डरिकाक्षं स बाह्य अभ्यन्तर शुचिः ॥

apavitraḥ pavitro vā sarvā vasthāṁ gato'pi vā ।
yassmaret puṇḍarikaākṣaṁ sa bāhya abhyantara śuciḥ ॥

*Whatever state one may be in; whether ritually pure or impure,
one is immediately purified by remembrance of the Lotus-eyed Lord Kṛṣṇa.*

9. Navagraha Pūjā

❖ In Kalaśa invoke Grahas and offer pūjā:—

Saṅkalpah — हरिः ॐ तत् सत् । श्री गोविन्द ३ । ॥ अस्यां शुभ तिथौ,
अस्य यजमानस्य - सपरिवारस्य समस्त दुरित-क्षय द्वारा, सूर्यादि नव-ग्रहानां अनुकूलता सिद्धि अर्थ च
धर्म, अर्थ, काम, मोक्ष, चतुर् विध पुरुषार्थ सिद्धि द्वारा नव-ग्रह देवता प्रीति कामनाय श्री परमेश्वर
प्रीति-अर्थ यथा शक्त्या ग्रह शान्तिं करिष्ये ॥

hariḥ om tat sat | śrī govinda 3 | asyām śubha tithau, asya
yajamānasya - saporivārasya samasta durita-kṣaya dvārā, sūryādi nava-grahānām
anukūlatā siddhi artham ca dharma, artha, kāma, mokṣa, catur vidha puruṣārtha siddhi
dvārā nava-graha devatā prīti kāmānāya śrī parameśvara prīti-artham yathā śaktyā
graha śāntim kariṣye ॥

*On this auspicious day, for this host and their family, for the destruction of all obstacles and misfortunes, and
for pleasing of the Sun and other nine planets, in order to attain the four goals of human life - righteousness,
wealth, pleasure, and liberation - and to please the planetary deities, I shall perform the peace-giving
ceremony to the best of my abilities for the pleasure of the Supreme Lord.*

Navagraha āvāhanam

अथ आदित्यादि नवग्रह देवता ध्यानं करिष्ये ।

atha ādityādi navagraha devatā dhyānam kariṣye ।

1. ॐ सूर्य ग्रहाय नमः । om sūrya grahāya namaḥ ।

द्वि-भुजं पद्म-हस्तं च वरदं मकुटान्वितम् । ध्यायेत्-दिवाकरं देवं सर्व-अभिष्ट प्रदायकम् ॥

dvi-bhujam padma-hastam ca varadam makutaṅvitam ।

dhyāyet-divākaram devam sarva-abhiṣṭa pradāyakam ॥

ॐ भास्कराय विद्महे, महा-द्युति-कराय धीमहि, तन्नो आदित्य प्रचोदयात् ॥

om bhāskarāya vidmahe, mahā-dyuti-karāya dhīmahi, tanno āditya pracodayāt ॥

2. ॐ चन्द्र ग्रहाय नमः । om candra grahāya namaḥ ।

गदा-धर-धरं देवं श्वेत-वर्णं निशाकरम् । ध्यायेदमृत-संभूतं सर्व काम फल प्रदम् ॥

gadā-dhara-dharam devam śveta-varṇam niśākaram ।

dhyāyed amṛta-sambhūtam sarva kāma phala pradam ॥

ॐ निषाकराय विद्महे, सुधाहस्ताय धीमहि, तन्नश्चन्द्र प्रचोदयात् ॥

om niśākārāya vidmahe, sudhāhastāya dhīmahi, tannaś candra pracodayāt ॥

3. ॐ अङ्गारक ग्रहाय नमः । om aṅgāraka grahāya namaḥ ।

रक्त-माल्याम्बरधरं हेम-रूपं चतुर्भुजम् । शक्ति-शूल गदा पद्मान् धारयन्तं कराम्बुजैः ॥

rakta-mālyām-baradharam hema-rūpam catur-bhujam ।

śakti-śūla gadā padmān dhārayantaṁ karāmbujaiḥ ॥

ॐ अङ्गारकाय विद्महे, भूमि-पुत्राय धीमहि, तन्नश् कुज प्रचोदयात् ॥

om aṅgārakāya vidmahe, bhūmi-putrāya dhīmahi, tannaś kuja pracodayāt ॥

4. ॐ बुध ग्रहाय नमः । om budha grahāya namaḥ ।

सिंहारूढं चतुर्-बाहुं खड्ग चर्म गदा-धरम् । सोम-पुत्रं महा-सौम्यं ध्यायेत्सर्वार्थ सिद्धि-दम् ॥
 simhārūḍhaṁ catur-bāhuṁ khadga carma gadā-dharam ।
 soma-putraṁ mahā-saumyaṁ dhyāyet sarvārtha siddhi-dam ॥

ॐ सौम्य-कराय विद्महे सोम-सुताय धीमहि, तन्नो बुध प्रचोदयात्
 om saumya-karāya vidmahe soma-sutāya dhīmahi, tanno budha pracodayāt

5. ॐ बृहस्पति ग्रहाय नमः । om bṛhaspati grahāya namaḥ ।

वराक्ष-मालिका दण्ड कमण्डलु-धरं विभुम् । पुष्प-रागाङ्कितं पीतं वरदं भावयेद् गुरुम् ॥
 varākṣa-mālikā daṇḍa kamaṇḍalu-dharaṁ vibhum ।
 puṣpa-rāgāṅkitaṁ pītaṁ varadaṁ bhāvayed gurum ॥

ॐ आङ्गिरसाय विद्महे, वागीशाय धीमहि, तन्न जीव प्रचोदयात् ॥

om āṅgirasāya vidmahe, vāgīśāya dhīmahi, tanna jīva pracodayāt ॥

6. ॐ शुक्र ग्रहाय नमः । om śukra grahāya namaḥ ।

जटिलञ्चाक्ष-सूत्रञ्च वर-दण्ड-कमण्डलुम् । श्वेत-वस्त्रोज्वलं शुक्रं सर्व दानव पूजितम् ॥
 jaṭilañcākṣa-sūtrañca vara-daṇḍa-kamaṇḍalum ।
 śveta-vastrojvalaṁ śukraṁ sarva dānava pūjitam ॥

ॐ भार्गवाय विद्महे, विद्याधीषाय धीमहि, तन्नशुक्र प्रचोदयात्

om bhārgavāya vidmahe, vidyādhiṣāya dhīmahi, tannaśukra pracodayāt

7. ॐ शनैश्चर ग्रहाय नमः । om śanaiścara grahāya namaḥ ।

कृष्णाम्बरधरं देवं द्वि-भुजं गृध्र-संस्थितम् । सर्व पीडा-हरं नृणां ध्यायेद्ब्रह्म-गणोत्तमम् ॥
 kṛṣṇām-baradharaṁ devaṁ dvi-bhujam ḡdhra-saṁsthitam ।
 sarva pīḍā-haraṁ nṛṇāṁ dhyāyed graha-gaṇottamam ॥

ॐ शनैश्चराय विद्महे, छ्हाय-पुत्राय धीमहि, तन्न मन्द प्रचोदयात् ॥

om śanaiścārāya vidmahe, chhāya-putrāya dhīmahi, tanna manda pracodayāt ॥

8. ॐ राहु ग्रहाय नमः । om rāhu grahāya namaḥ ।

करालवदनं खड्ग-चर्म-शूल-वरान्वितम् । नील-सिंहासनं राहुं ध्यायेद्रोग प्रशान्तये ॥
 karāla-vadanaṁ khadga-carma-śūla-varānvitam ।
 nīla-simhāsanam rāhuṁ dhyāyed roga praśāntaye ॥

ॐ सैम्हिकेयाय विद्महे, धूम्र-वर्णाय धीमहि, तन्नो राहु प्रचोदयात् ॥

om saimhikēyāya vidmahe, dhūmra-varṇāya dhīmahi, tanno rāhu pracodayāt ॥

9. ॐ केतु ग्रहाय नमः । om ketu grahāya namaḥ ।

धूम्र-वर्णं द्वि-बाहुं च केयुं च विकृताननम् । गृध्रासनं गतं नित्यं ध्यायेत्सर्व फलाप्तये ॥
 dhūmra-varṇam dvi-bāhuṁ ca keyuṁ ca vikṛtānanam ।
 ḡdhraśanaṁ gataṁ nityaṁ dhyāyet sarva phalāptaye ॥

ॐ ब्रह्म-पुत्राय विद्महे, चित्र-वर्णाय धीमहि, तन्नो केतु प्रचोदयात्
om brahma-putrāya vidmahe, citra-varṇāya dhīmahi, tanno ketu pracodayāt

आगच्छन्तु महा भागा भास्कराद्या नवग्रहाः । यज्ञस्यास्य प्रशान्त्यर्थं सर्वानुग्रह कारकाः ॥
āgacchantu mahā bhāgā bhāskarādyā navagrahāḥ ।
yajñasyāsya praśāntyartham sarvānugraha kārakāḥ ॥

Upacārah

puṣpa-arcana — १। ॐ भानवे नमः २। हंसाय ३। भास्कराय ४। चन्द्राय ५। अब्ज-नेत्र-समुद्रवाय ६। तारा-धिपाय ७। भौमाय ८। भूमि-सुताय ९। भूत-मान्याय १०। बुधाय ११। तारा-सुताय १२। सौम्याय १३। वाग्-कृते १४। ब्रह्मणाय १५। ब्रह्मणे १६। दिशनाय १७। भृगवे १८। भार्गव-सम्भुताय १९। निशाचर-गुरवे २०। शनैश्चराय २१। मन्दाय २२। छ्हाय-हृदय-नन्दनाय २३। राहवे २४। स्वर-भानवे २५। आदित्य-चन्द्र-द्वेशिने २६। केतवे २७। केतु-स्वरूपाय २८। केचराय।

1. om bhānave namaḥ 2. haṁsāya 3. bhāskarāya 4. candrāya 5. abja-netra-samudbhavāya 6. tāra-dhipāya 7. bhaumāya 8. bhūmi-sutāya 9. bhūta-mānyāya 10. budhāya 11. tāra-sutāya 12. saumyāya 13. vāg-kr̥te 14. brahmaṇāya 15. brahmaṇe 16. diśanāya 17. bhṛgave 18. bhārgava-sambhutāya 19. niśācara-gurave 20. śanaiś-carāya 21. mandāya 22. chhāya-hṛdaya-nandanāya 23. rāhave 24. svar-bhānave 25. āditya-candra-dveśine 26. ketave 27. ketu-svarūpāya 28. kecarāya.

Uttara Pūjā

न तत्र सूर्यो भाति न चन्द्र-तारकं, नेमा विद्युतो भान्ति कुतोऽयमग्निः । तमेव भान्तमनुभाति सर्वं, तस्य भासा सर्वमिदं विभाति ॥

na tatra sūryo bhāti na candra-tāraḥ, nemā vidyuto bhānti kuto'yam agniḥ । tam eva bhāntam anubhāti sarvaṁ, tasya bhāsā sarvaṁ idaṁ vibhāti ॥

There the sun does not shine, neither the moon nor the stars, and not the lightning, how then this earthly fire? He alone is the Light of the entire Universe, from that Supreme luminosity - all this is illumined.

ॐ आदित्यादि नवग्रह देवताभ्यो नमः । आनन्द कर्पूर निराजनं संदर्शयामि ।

कर्पूर निराजन अनन्तरं पुनराचमनियं समर्पयामि ॥

om ādityādi navagraha devatābhyo namaḥ । ānanda karpūra nirājanaṁ saṁdarśayāmi ।
karpūra nirājana anantaram punar ācamaniyam samarpayāmi ॥

Stotram

जपा कुसुम सङ्काशं काश्यपेयं महा-द्युतिं । तमोरिं सर्व पापघ्नं प्रणतोऽस्मि दिवाकरं ॥ १ ॥

japā kusuma saṅkāśaṁ kāśyapeyaṁ mahā-dyutiṁ ।

tamorim sarva pāpaghnaṁ praṇato'smi divākaraṁ ॥ 1 ॥

दधि शङ्ख तुशाराभं क्षीर्-आर्णव समुद्रवं । नमामि शशिनं सोमं शंभूर्मुकुट भूषणं ॥ २ ॥

dadhi śaṅkha tuśāraḥ kṣīr-ārṇava samudbhavaṁ ।

namāmi śaśinaṁ somaṁ śambhūr mukuṭa bhūṣaṇaṁ ॥ 2 ॥

- धरणि गर्भ संभूतं विध्युत् कान्ति सम-प्रभं । कुमारं शक्ति हस्तञ्च मङ्गलं प्रणमाम्यहं ॥ ३ ॥
 dharani garbha sambhūtaṁ vidhyut kānti sama-prabhaṁ ।
 kumāraṁ śakti hastañca maṅgalaṁ praṇamāmyahaṁ ॥ 3 ॥
- प्रियङ्गु कलिक श्यामं रूपेण प्रथिमं बुधं । सौम्यं सौम्य गुणोपेथं तं बुधं प्रणमाम्यहं ॥ ४ ॥
 priyaṅgu kalika śyāmaṁ rūpeṇa prathimaṁ budhaṁ ।
 saumyaṁ saumya guṇopethaṁ taṁ budhaṁ praṇamāmyahaṁ ॥ 4 ॥
- देवनाञ्च ऋषिनाञ्च गुरु-काञ्चन सन्निभं । बुद्धि बुधं त्रिलोकेशं तं नमामि बृहस्पतिम् ॥ ५ ॥
 devanāñca ṛṣinañca guru-kāñcana sannibhaṁ ।
 buddhi budhaṁ trilokeśaṁ taṁ namāmi bṛhaspatim ॥ 5 ॥
- हिम कुन्द मृनालाभं दैत्यानां परमं गुरुम् । सर्व शास्त्र प्रवक्तारं भार्गवं प्रणमाम्यहम् ॥ ६ ॥
 hima kunda mṛnālābhaṁ daityānāṁ paramaṁ gurum ।
 sarva śāstra pravaktāraṁ bhārgavaṁ praṇamāmyaham ॥ 6 ॥
- नीलाञ्जन समाभासं रवि पुत्रं यमाग्रजम् । छाय मार्ताण्ड संभूतं तं नमामि शनैश्चरम् ॥ ७ ॥
 nīlāñjana samābhāsaṁ ravi putraṁ yamāgrajam ।
 chāya mārtaṇḍa sambhūtaṁ taṁ namāmi śanaishcharam ॥ 7 ॥
- अर्ध-कायं महा-वीर्यं चन्द्रादित्य विमर्धनं । सिंहिक गर्भ संभूतं तं राहुं प्रणमाम्यहम् ॥ ८ ॥
 ardha-kāyaṁ mahā-vīryaṁ candrāditya vimardhanaṁ ।
 simhika garbha sambhūtaṁ taṁ rāhuṁ praṇamāmyaham ॥ 8 ॥
- पलाश पुष्प सङ्काशं तारक ग्रह मस्तकम् । रौद्रं रौद्रात्मकं घोरं तं केतुं प्रणमाम्यहम् ॥ ९ ॥
 palāśa puṣpa saṅkāśaṁ tārika graha mastakam ।
 raudraṁ raudrātmakaṁ ghoraṁ taṁ ketuṁ praṇamāmyaham ॥ 9 ॥
- ॐ आदित्यादि नवग्रह देवताभ्यो नमः । पुराणोक्त मन्त्र पुष्पाञ्जलिं समर्पयामि ॥
 om ādityādi navagraha devatābhyo namaḥ ।
 purāṇokta mantra puṣpāñjaliṁ samarpayāmi ॥

Namaskāraḥ

- ब्रह्म-मुरारिस्त्रिपुरान्तकारी भानुः शशि भूमिसुतो बुधश्च ।
 गुरुश्च शुक्रः शनि राहु केतवस् सर्वे ग्रहाः शान्तिकरा भवन्तु ।
 brahma-murāris tripurāntakārī bhānuḥ śaśi bhūmi-suto budhaśca ।
 guruśca śukraḥ śani rāhu ketavas sarve grahāḥ śāntikarā bhavantu ।
- मन्त्र-हीनं क्रिया-हीनं भक्ति-हीनं समर्चनम् ।
 मया कृतञ्च यत्-तद्-भोः क्षमध्वं ग्रह-देवताः
 mantra-hīnaṁ kriyā-hīnaṁ bhakti-hīnaṁ samarcanam ।
 mayā kṛtañca yat-tad-bhoḥ kṣamadhvaṁ graha-devatāḥ
- अनेन पूजानेन श्री-सूर्यादि नवग्रह मण्डल देवताः प्रियन्ताम् ॥
 anena pūjānena śrī-sūryādi navagraha maṇḍala devatāḥ priyantām ॥

VĀGDĀNAM (Engagement)

The engagement ceremony entails a firm promise of commitment. This ceremony is the formal acceptance by the bride's parents and the groom's parents of the marriage proposal. Ganesha is invoked at the commencement for the removal of all obstacles. Both parties then state that they willingly, freely and wholeheartedly agree to the proposal of marriage and the bride's father promises to bestow his daughter to the groom at the appointed time of the nuptial ceremony. Both parties state that they have seen and examined the groom and the bride and are happy with the choice of their respective son and daughter-in-law.

The statement of intent also carries the proviso that if either of the couple fall into debt, commit a crime or in any other way engage in undesirable behaviour between now and the marriage – the agreement can be annulled.

Clothes and jewelery are exchanged in order to ratify the agreement, the couple wear new clothes and prostrate to the elders and receive their blessings.

The Bride's father invites the groom's father and performs Ganesha and Varuna Puja.

- ❖ The parents of the couple are seated facing the east — all perform ācamanam.
- ❖ They then recite the saṅkalpa:—

Saṅkalpaḥ — हरिः ॐ तत्सत्। गोविन्द गोविन्द गोविन्द, अस्य श्री भगवतो महा पुरुषस्य श्री विष्णोः आज्ञया प्रवर्तमानस्य आद्य ब्रह्मणो द्वितीय परार्धे श्री श्वेत वराह कल्पे, वैवस्वत मन्वन्तरे, कलि युगे, प्रथम पादे, शकाब्दे मेरोः दक्षिण दिक् भागे, अस्मिन् वर्तमानां व्यवहारिकानां प्रभवादि षष्टि संवत्सरानां मध्ये _____ नाम संवत्सरे, _____ अयने, _____ ऋतौ _____ मसे, _____ पक्षे, _____ तिथौ, _____ वासरे, _____ नक्षत्र युक्तायां, श्री विष्णु योग, श्री विष्णु करणे, शुभ योग शुभ करण एवं गुण विशेषण विसिष्ठायां, अस्यां शुभ तिथौ भगवद् आज्ञया भगवत् प्रीत्यर्थं मम पुत्रस्य {पुत्र्याः (F)} करिष्यमाण पाणि-ग्रहण कर्मनः, पूर्व अङ्गत्वेन वाग्दानं अहं करिष्ये ॥

hariḥ om tat sat. govinda govinda govinda, asya śrī bhagavato mahā puruṣasya śrī viṣṇoḥ ājñayā pravartamānasya ādya brahmaṇo dvitīya parārdhe śrī śveta varāha kalpe, vaivasvata manvantare, kali yuge, prathama pāde, śakābde meroḥ dakṣiṇa dik bhāge, asmin vartamānām vyavahārikānām prabhavādi ṣaṣṭi saṁvatsarānām madhye _____ nāma saṁvatsare, _____ ayane, _____ ṛtau _____ mase, _____ pakṣe, _____ tithau, _____ vāsare, _____ nakṣatra yuktāyām, śrī viṣṇu yoga, śrī viṣṇu karaṇe, śubha yoga śubha karaṇa evaṁ guṇa viśeṣaṇa viśiṣṭhāyām, asyām śubha tithau bhagavad ājñayā bhagavat prītyartham mama putrasya {putryāḥ (f)} kariṣyamāṇa pāṇi-grahaṇa karmanah, pūrva aṅgatvena vāg dānam aham kariṣye ॥

Hari Om Tat Sat. Govinda Govinda Govinda. As per the permission of the great Lord Sri Vishnu, who is manifesting in this universe along with his family members, for the second half of the first day of Brahma's life in the Sweta Varaha Kalpa, during the Vaivasvata Manvantara, in the Kali Yuga, in the southern region of the land of Meru, in the year _____, in the _____ (northern/southern) solstice, in the month of

_____, in the _____ (bright/dark) fortnight, on the _____ (specific day), on the day of _____ (specific weekday), under the influence of the _____ (specific star), in the Yoga of Sri Vishnu, in the Karana of Sri Vishnu, with favorable planetary positions and auspicious qualities, I will perform the wedding ceremony for my son/daughter {son's/daughter's name}, for the pleasure of Lord Bhagavat. Prior to that, as a part of the preparatory ceremony, I will now perform the engagement ceremony."

- ❖ The priest and the bride's parents invoke Gaṇeśa
- ❖ In the kalaśa Varuṇa is now invoked as the witness.

Mutual Acceptance

- ❖ The Couple are seated on chairs or stools facing forward.

Groom's honouring

- ❖ The Parents of the Bride honour the Groom by applying tilak to his forehead, and sprinkling akṣata on his head, garlanding him and offering him gifts upon a tray — clothing, betel etc.

Samrakṣaṇa of the Bride

- ❖ The mother of the groom honours the bride by applying tilak to her forehead, and sprinkling akṣata on her head, and placing a garland around her neck.
- ❖ The father of the groom takes some clothing, a coconut dyed yellow, some betel, flowers, and gold etc.

Saṅkalpaḥ — ॐ अद्य दत्तैः एभिः वस्त्र अलङ्कारादि द्रव्यैः _____ गोत्रोत्पन्नेन _____ नाम वरेण सह उद्वाह अर्थ _____ गोत्रोत्पन्नां _____ नाम्नीं त्वां सन्तोषयामि त्वं सन्तुष्टा भव ॥

om adya dattaiḥ ebhiḥ vastra alaṅkāraḍi dravyaiḥ _____ groom's _____ gotrotpannena _____ groom _____ nāma vareṇa saha udvāha arthaṁ _____ bride's _____ gotrotpannām _____ bride _____ nāmnīṁ tvāṁ santoṣayāmi tvāṁ santuṣṭā bhava ॥

Om, on this day may youof the clan who are engaged to wed my son of the clan of Be gratified with the presentation of these clothes and ornaments etc.

— he places it in her lap.

- ❖ Taking a red silk and gold scarf (chunni) he places it around her neck:—

अयि तरुणि! अनेन आवरण कर्मणा त्वं गायत्री सावित्री सरस्वती व सुभगा भूत्वा सुरक्षिता भव ॥

ayi taruṇi! anena āvaraṇa karmaṇā tvāṁ gāyatrī sāvitṛī sarasvatī va subhagā bhūtvā surakṣitā bhava ॥

Oh, young lady! By this process of covering you, you will become the Gāyatrī, the Sāvitrī and the Sarasvatī, and you will become auspicious and protected.

सर्व मङ्गल माङ्गल्ये शिवे सर्वार्थ शादिके । शरण्ये त्रयम्बके गौरि नारायणी नमोस्तु ते ॥

sarva maṅgala māṅgalye śive sarvārtha śādike ।
śaraṇye trayambake gauri nārāyaṇī namostu te ॥

Commitment to the Groom

- ❖ The Bride's father takes a tray with fruit, coconut, rice etc and offering it to the parents of the groom recites the following:—

Saṅkalpaḥ — ॐ अद्य _____ गोत्र उत्पन्नो _____ नाम अहम्; _____ गोत्र
उत्पन्नाय _____ आर्यस्य पुत्राय _____ नाम विष्णु स्वरूपिणे वधु अर्थिने वराय, मम पुत्रीं
_____ नाम्नीं श्री रूपिनीं वर अर्थिनीमिमां सुतां ज्योतिर्वादिष्टे सुनिश्चित मुहूर्ते तुभ्यं दास्ये।

om adya ___dātā's___ gotra utpanno ___dātā___ nāma aham; ___groom's___ gotra
utpannāya ___(name of the groom's father)___ āryasya putrāya ___(name of the groom)___
nāma viṣṇu svarūpiṇe vadhu arthine varāya, mama putrīm ___(name of the bride)___
nāmnīm śrī rūpinīm vara arthinīm imām sutām jyotir vādiṣṭe suniścita muhūrte
tubhyaṁ dāsye.

(I of the clan of promise to bestow my daughter namedwho is
desirous of a husband, upon your son named , who is desirous of a wife, at the auspicious time
that will be chosen.)

Giving the pledge.

- ❖ The Father of the Bride says:—

वाच्य दत्त मया सुता पुत्र अर्थं स्विकृत त्वया । सुतां अवलोकन विधौ निश्चितस्त्वं सुखी भव ॥
vācca data mayā sutā putra arthaṁ svikṛta tvayā ।
sutām avalokana vidhau niścittas tvaṁ sukhī bhava ॥

*I hereby pledge to bestow my daughter whom you have seen and accepted upon your son, may you both remain
happy and firm in your resolve.*

- ❖ The father of the Groom says:—

वाच्य दत्त त्वया सुता पुत्र अर्थं स्विकृत मया । वर अवलोकन विधौ निश्चितः त्वं सुखी भव ॥
vācca data tvayā sutā putra arthaṁ svikṛta mayā ।
vara avalokana vidhau niścittas tvaṁ sukhī bhava ॥

*I hereby pledge to accept you daughter for my son whom you have seen and accepted, may you both remain
happy and firm in your resolve.*

Conditions of Agreement

जन्म-प्रभृति इयं सुता आत्मवत् पालिता मया । त्वत्पुत्राय प्रदास्यामि स्नेहेण परिपालयताम् ॥
janma-prabhṛti iyaṁ sutā ātmavat pālītā mayā ।
tvat putrāya pradāsyāmi sneheṇa paripālayatām ॥

*For more than eighteen years have I raised this child as my very self, I shall bestow her upon your son; may
you take care of her with great affection.*

व्यङ्ग क्लीबः पङ्क्तिहीन त्रिविधो व्यसनि ऋणि । तावात्तव सुतो न स्यात्सुतां दास्यामि निश्चयात् ॥
vyaṅga klībaḥ paṅkti-hīna trir-vidyo vyasani ṛṇi ।
tāvāt tava suto na syāt sutām dāsyaṁ niścayāt ॥

*As long as your son remains whole in body and mind; does not become impotent; commit a crime, fall into
vice or debt; I shall bestow my daughter in marriage, at the auspicious time that has been agreed upon.*

- ❖ The bestower gives the fruit etc to the father of the groom as he says:—

दास्यामि! दास्यामि! दास्यामि! dāsyāmi! dāsyāmi! dāsyāmi!
(I will give)

Groom's father;

ॐ स्वस्ति! ॐ स्वस्ति! ॐ स्वस्ति! om svasti! om svasti! om svasti!
(May it be well)

- ❖ The lagna Patrika can be read at this time.

Śānti Pāṭha

ॐ द्यौः शान्तिरन्तरिक्षगुं शान्तिः पृथिवी शान्तिराप शान्तिरोषधय शान्तिः । वनस्पतय शान्तिः
विश्वेदेवाश्शान्तिः ब्रह्म शान्तिः सर्वगुं शान्तिः शान्तिः एव शान्तिः सा मा शान्तिरेधि ॥

om dyauś śāntirantarikṣagum śāntiḥ pṛthivī śāntir āpa śāntir oṣadhaya śāntiḥ ।
vanaspataya śāntir viśvedevāś śāntir brahma śāntiś sarvagum śāntiś śāntir eva śāntis
sā mā śāntir edhi ॥

*To the Sky be peace, to the atmosphere peace, to the Earth peace, to the waters and Plants be peace. To the
Trees peace, to the All-Gods peace, peace to Brahma peace, may the entire Universe have peace , peace
indeed peace—may I too experience that peace!*

- ❖ Sets of clothes and gifts are exchanged to ratify the agreement.

दानं विभूषणं नित्यं दानं दुर्गति वारणम् । दानं स्वर्गस्य सोपानं दानं शक्ति-करं शिवम् ॥

dānaṁ vibhūṣaṇaṁ nityaṁ dānaṁ durgati vāraṇam ।
dānaṁ svargasya sopānaṁ dānaṁ śakti-karaṁ śivam ॥

Generosity is an ornament, liberality wards off the evil course.

liberality is the stairway to heaven, liberality creates energy and is auspicious.

दानेन अरातिरपानुदन्त दानेन द्विशन्तो मित्रा भवन्ति । तद्दानस्य फलं जातं वरदं परमं हुतम् ॥

dānena arātir apānudanta dānena dviśanto mitrā bhavanti ।
tad dānasya phalaṁ jātaṁ varadaṁ paramaṁ hutam ॥

From liberality all difficulties are overcome and enemies become friends.

That has become the result of liberality, granting boons, the best of all offerings.

धनमग्निर्धनं वायुर्धनं सूर्यो धनं वसुः । धनमिन्द्रो बृहस्पतिः वरुणं धनं अस्तु ते ॥

dhanam agniḥ dhanam vāyur dhanam sūryo dhanam vasuḥ ।
dhanam indro bṛhaspatiḥ varuṇam dhanam astu te ॥

*Wealth is fire, wind, sun and prosperity; Wealth is Indra, Brihapasti and Varuna, may abundant wealth be
yours.*

- ❖ The couple retire to dress.
- ❖ They return and prostrate to each other.
- ❖ Sumangalis come and bless the couple.
- ❖ Asirvadam

PAURĀNIKA ĀŚIRVĀDAM

श्री महद्भ्यो नमः ! śrī mahadbhyo namaḥ ! *Salutations to you great people.*

स्वस्ति मन्त्रार्थाः सत्याः सफलाः सन्तु इति भवन्तो महान्तोऽनुगृह्णन्तु ॥ १ ॥

svasti mantrārthāḥ satyāḥ saphalāḥ santu iti bhavanto mahānto' nughṛṇantu ॥ 1 ॥

May all of you, the great people, be kind to me so that the meanings of the mantras for auspiciousness may be true and successful.

अस्य मुहूर्तः सुमुहूर्तो भूयाद् इति भवन्तो महान्तो अनुगृह्णन्तु ॥ २ ॥

asya muhūrtaḥ sumuhūrto bhūyād iti bhavanto mahānto anughṛṇantu ॥ 2 ॥

May all of you great people be gracious to me, affirm that this moment is an auspicious one.

तल्लग्न अपेक्षया आदित्यादि नवानां ग्रहाणां आनुकूल्यं भूयादिति भवन्तो महान्तो अनुगृह्णन्तु ॥ ३ ॥

tallagna apekṣayā ādityādi navānām grahāṇām ānukūlyam bhūyād iti bhavanto mahānto anughṛṇantu ॥ 3 ॥

O great people, please be kind to me so that the sun and the nine planets, will be favorable to me in relation to the ascendant sign.

ये ये ग्रहाः शुभेतर-स्थानेषु स्थिताः, तेषां ग्रहाणां शुभ स्थान फल अवाप्तिर्-अस्विति, भूयादिति भवन्तो महान्तो अनुगृह्णन्तु ॥ ४ ॥

ye ye grahāḥ śubhetara-sthāneṣu sthitāḥ, teṣām grahāṇām śubha sthāna phala avāptir-asviti, bhūyād iti bhavanto mahānto anughṛṇantu ॥ 4 ॥

O great people, please be gracious to me, so that all the planets which are situated in inauspicious positions may produce the fruits of the auspicious positions.

ये ये ग्रहाः शुभ-स्थानेषु स्थिताः, तेषां ग्रहाणाम् अतिशयेन एकादश शुभ स्थान फल अवाप्तिरस्विति भूयादिति भवन्तो महान्तो अनुगृह्णन्तु ॥ ५ ॥

ye ye grahāḥ śubha-sthāneṣu sthitāḥ, teṣām grahāṇām atīśayena ekādaśa śubha sthāna phala avāptirasviti bhūyād iti bhavanto mahānto anughṛṇantu ॥ 5 ॥

O great people, be merciful to me, may all the planets situated in auspicious positions produce the fruits of most auspicious position of the eleventh house.

अनयोः दम्पत्योः वेदोक्तं दीर्घं आयुष्यं भूयादिति भवन्तो महान्तो अनुगृह्णन्तु ॥ ६ ॥

anayoḥ dampatyoḥ vedoktam dīrgham āyusyam bhūyād iti bhavanto mahānto anughṛṇantu ॥ 6 ॥

O great people, please be kind to this couple so that they may have a long life as described in the Vedas.

अनयोः दम्पत्योः गृहे वसतां द्विपदां चतुष्पदां नीरोग शतायुषं भूयादिति भवन्तो महान्तो अनुगृह्णन्तु ॥ ७ ॥

anayoḥ dampatyoḥ gṛhe vasatām dvipadām catuṣpadām nīroga śatāyusaṁ bhūyāditi bhavanto mahānto anughṛṇantu ॥ 7 ॥

O great people, please bless this couple, and those who live in the house of this couple – including birds and beasts so that they may all live a hundred years of health.

अनयोः दम्पत्योः क्षेम स्थैर्यं धैर्यं सौर्यं वीर्यं विजय आयुर् आरोग्य ऐश्वर्यं अभिवृद्धिः भूयादिति भवन्तो महान्तो अनुगृह्णन्तु ॥ ८ ॥

anayoḥ dāmpatyoḥ kṣema sthairya dhairya saurya vīrya vijaya āyur ārogya aiśvarya
abhivṛddhiḥ bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu ॥ 8 ॥

May all of you great people, bless this couple with peace, stability, patience, valour, prowess, victory, longevity, health, wealth and prosperity.

अनयोः दम्पत्योः सर्वेषां देवतानां प्रसादेन च हितोक्त महत् ऐश्वर्य आवाप्तिः आचन्द्रार्क वंशा वृद्धि
भूयादिति भवन्तो महान्तो अनुगृह्णन्तु ॥ ९ ॥

anayoḥ dāmpatyoḥ sarveṣāṃ devatānāṃ prasādena ca hitokta mahat aiśvarya āvāptiḥ
ācandrārkaṃ vaṃśā vṛddhi bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu ॥ 9 ॥

O great people, please be kind to this couple by the grace of all the gods, so that they may obtain great opulence, as long as the moon and the sun exist may their descendants increase.

अनयोः दम्पत्योः आयुर् बलं यशो वर्चः पशवः स्थैर्यं सिद्धिर् लक्ष्मीः क्षमा कान्तिस् सदुणा आनन्दो
नित्योत्सवो नित्य-श्री नित्य-मङ्गलं इत्येषां सर्वदा अभिवृद्धिर् भूयादिति भवन्तो महान्तो अनुगृह्णन्तु ॥

anayoḥ dāmpatyoḥ āyur balaṃ yaśo varcaḥ paśavaḥ sthairyaṃ siddhir lakṣmīḥ kṣamā
kāntis sadguṇā ānando nityotsavo nitya-śrī nitya-maṅgalaṃ ityeṣāṃ sarvadā
abhivṛddhir bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu ॥ 10 ॥

May you, the greatest of all, bless this couple with longevity, strength, fame, splendour, stock, stability, perfection, opulence, forgiveness, radiance, good qualities, happiness, eternal celebration, eternal opulence and eternal auspiciousness.

अनयोः दम्पत्योः गृहे धन लक्ष्मी धान्य लक्ष्मी सन्तान लक्ष्मी सौम्य लक्ष्मी सौभाग्य लक्ष्मी, गज लक्ष्मी
मोक्ष लक्ष्मी अष्ट लक्ष्म्याः स्थिरतर सिद्धिः भूयादिति भवन्तो महान्तो अनुगृह्णन्तु ॥ ११ ॥

anayoḥ dāmpatyoḥ gr̥he dhana lakṣmī dhānya lakṣmī santāna lakṣmī saumya lakṣmī
saubhāgya lakṣmī, gaja lakṣmī mokṣa lakṣmī aṣṭha lakṣmyāḥ sthiratara siddhiḥ bhūyād
iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu ॥ 11 ॥

May you, the great ones, bless this couple so that their house may be graced with wealth, opulence, grain, children, gentleness, fortune, vehicles, liberation, eight opulences and more stable perfection.

सर्वे जनाः नीरोगाः निरुपद्रवाः सदाचार-सम्पन्न आढ्या निर्मत्सर दयालवश्च भूयासुरिति भवन्तो
महान्तो अनुगृह्णन्तु ॥ १२ ॥

sarve janāḥ nīrogāḥ nir-upadravāḥ sad-ācāra-sampanna āḍhyā nir-matsara dayālavaśca
bhūyāsur iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu ॥ 12 ॥

May everyone be healthy, free from trouble, endowed with good conduct, wealthy, free from envy and compassionate. Please bless them.

देशोऽयं निरुपद्रवो अस्तु । सर्वे जनाः सुखिनो भवन्तु ॥ १३ ॥

deśo yaṃ nir-upadravo astu | sarve janāḥ sukhino bhavantu ॥ 13 ॥

Let this country be free from troubles. May all people be happy.

समस्त सन्मङ्गलानि सन्तु । उत्तरोत्तर अभिवृद्धिः अस्तु ॥ १४ ॥

samasta sanmaṅgalāni santu | uttarottara abhivṛddhiḥ astu ॥ 14 ॥

May all be well. May progress advance steadily.

- ❖ Vighneśvara udvāsanam
- ❖ graha prīti dānam
- ❖ ācārya sambhāvana

VARA VṚTI KARMA – Inviting the Groom (Tilak, Tika, Phaladāna)

❖ The bride's party goes to the groom's house and formally invites him.

Saṅkalpaḥ — हरिः ॐ तत् सत् अस्यां शुभ तिथौ _____ गोत्रोत्पन्नः _____ गोत्रोत्पन्नया _____ नाम्न्या युवती सह स्वकीय विवाह अङ्गभूत पाणिग्रहणार्थं वरण ग्रहण कर्मणि शुभता सिद्ध्यर्थं, गणपति कलश ग्रहाणां स्थापनं पूजानञ्च करिष्ये ॥

Hariḥ om tat sat asyām śubha tithau _____ groom's _____ gotrotpannaḥ _____ bride's _____ gotrotpannayā _____ bride _____ nāmnyā yuvatī saha svakīya vivāha aṅga-
bhūta pāṇigrahaṇārtha varaṇa grahaṇa karmaṇi śubhatā siddhyartham, gaṇapati kalaśa
grahāṇām sthāpanam pūjānañca kariṣye ॥

Hari Om Tat Sat... On this auspicious day, (insert date here) this young lady named _____, belonging to the _____ gotra, is getting married. To ensure the success and auspiciousness of the marriage, As a preliminary to the wedding ceremony I will perform the ceremony of installing the Ganesha, Kalasha puja and worship of the planets.

- ❖ Ganesha & Gauri puja, Navagraha Pūjā etc.
- ❖ Take a tray with clothes, coconut, rice, bananas, betel, dūrva, turmeric etc.
- ❖ The bride's father welcomes the groom and applies tilak.

Vara-Saṅkalpaḥ पूर्वोक्त गुण विशेषण विसिष्टायां अस्यां शुभ तिथौ _____ गोत्रः _____ नाम अहं _____ गोत्रोत्पन्नया _____ नाम्न्याः युवती विवाह अङ्गभूत पाणिग्रहण कर्तृत्वेन _____ गोत्रोत्पन्नं _____ नामकं वरं सुपूजितं एभिः कुङ्कुमाक्त तण्डुल पूरित पात्र श्रीखण्ड चन्दन नारिकेल पूगि-फल हरिद्रा दूर्वा वस्त्रादिभिः यथा शक्ति द्रव्यश्च त्वाम् अहं वृणे ॥
pūrvokta guṇa viśeṣana viśiṣṭhāyām asyām śubha tithau _____ gotraḥ _____ dātā _____ nāma aham _____ bride's _____ gotrotpannayā _____ bride's _____ nāmnyāḥ yuvatī vivāha aṅgabhūta pāṇigrahaṇa kartṛtvena _____ groom's _____ gotrotpannam _____ groom's _____ nāmakaṁ varam supūjitaṁ ebhiḥ kuṅkumākta taṇḍula pūrīta pātra śrīkhaṇḍa candana nārikela pūgi-phala haridrā dūrvā vastrādibhiḥ yathā śakti dravyaśca tvām aham vṛṇe ॥

On this auspicious day, with all the positive astrological qualities previously mentioned, I, belonging to the _____ gotra and named _____, will be performing the wedding of my daughter named _____ with this groom belonging to the _____ gotra and named _____. I hereby formally and sincerely request you to accept the hand of my daughter with the offering of various items such as kumkum, rice, and coconut, sandalwood, incense, turmeric, grass, cloth, and other such things. I request you with all my heart."

शुभे कालेऽग्नि सान्निध्ये युवतीं स्नाते ह्यरोगिणि । अव्यङ्गेऽपतितेऽक्लीबे दाता तुभ्यं प्रदास्यामि ॥

śubhe kāle'gni sānnidhye yuvatīm snāte hyarogini ।
avyaṅge'patite'klībe dātā tubhyaṁ pradāsyāmi ॥

In the auspicious time, in front of the sacred fire I shall bestow my daughter upon you, so long as you remain healthy, virtuous and virile.

❖ If the brother is the kartā then the following verse is recited:—

तस्मिन् कालेऽग्नि सान्निध्ये स्नातः स्नाते ह्यरोगिणि ।
अव्यङ्गेऽपतितेऽक्लीबे पिता तुभ्यं प्रदास्यति ॥

tasmin kāle'gni sānnidhye snātaḥ snāte hyarogini ।
avyaṅge'patite'klībe pitā tubhyaṁ pradāsyati ॥

At the appointed time, in the presence of fire my father will bestow my sister having bathed and being healthy, as long as you remain whole of body free from vice, and fertile

दाता — दास्यामि x३ वरः — ॐ स्वस्ति x ३

Dātā — dāsyāmi x3 Varāḥ — om svasti x 3

❖ The Lagna-Patrika can be read at this time.

Śānti Pāṭha

ॐ द्यौः शान्तिरन्तरिक्षगुं शान्तिः पृथिवी शान्तिराप शान्तिरोषधय शान्तिः । वनस्पतय शान्तिः
विश्वेदेवाशान्तिः ब्रह्म शान्तिः सर्वगुं शान्तिः शान्तिः एव शान्तिः सा मा शान्तिरेधि ॥

om dyauś śāntir antarikṣaguṁ śāntiḥ pṛthivī śāntir āpa śāntir oṣadhaya śāntiḥ ।
vanaspataya śāntir viśvedevāś śāntir brahma śāntiś sarvaguṁ śāntiś śāntir eva śāntis
sā mā śāntir edhi ॥

*To the Sky be peace, to the atmosphere peace, to the Earth peace, to the waters and Plants be peace. To the
Trees peace, to the All-Gods peace, peace to Brahma peace, may the entire Universe have peace, peace
indeed peace—may I too experience that peace!*

KANYĀVALOKANA PRAYOGAḤ

Invitation of the Bride.

(mūh-dekhnī, ṭharaunī, sagāi, kumkuma-ṭīkā)

- ❖ The groom's party together with their priest go to the girl's house.
- ❖ The girl is sat on an āsana facing the east.
- ❖ Perform usual preliminaries Ganeśa puja, svasti vācana etc.
- ❖ The āvaraṇa kartā takes a tray with clothes, jewellery, fruit, flowers, akṣata etc and says:

मङ्गलं भगवान् विष्णु मङ्गलं गरुड-ध्वजः । मङ्गलं पुण्डरीकाक्षं मङ्गलायतनो हरीः ॥

maṅgalaṁ bhagavān viṣṇu maṅgalaṁ garuḍa-dhvajaḥ ।
maṅgalaṁ puṇḍarīkākṣaṁ maṅgalāyatano harīḥ ॥

*The Supreme Being Vishnu is auspicious, the Bearer of the Garuda pendant is auspicious, The lotus-eyed one
is auspicious, Hari is the source of all auspiciousness.*

- ❖ The kartā stands before the bride with the tray of clothes, jewels etc.
- ❖ His wife then garlands her
- ❖ Taking a coconut covered in turmeric and kumukum, flowers, betel, akṣata, and says:—

Saṅkalpaḥ — ॐ अद्य दत्तैः एभिः वस्त्रालंकारादि द्रव्यैः _____ गोत्रोत्पन्नेन _____ नाम वरेण सहोद्वाहार्थं _____ गोत्रोत्पन्नां _____ नाम्नीं त्वां सन्तोषयामि त्वं सन्तुष्टा भव ॥

om adya dattaiḥ ebhiḥ vastrālankārādi dravyaiḥ _____ groom's _____ gotrotpannena _____groom_____ nāma vareṇa sahodvāhārthaṁ _____ Bride's_____ gotrotpannāṁ _____Bride _____ nāmnīm tvām santoṣayāmi tvām santuṣṭā bhava ॥

Om, on this day may youof the clan who are engaged to wed of the clan of May you be pleased with the presentation of these clothes and ornaments etc. and consider the agreemen ratified.

— he places it in her lap.

- ❖ Taking a red silk and gold scarf (chunni) he places it around her neck

अयि तरुणि अनेन आवरण कर्मणा त्वं गायत्री सावित्री सरस्वती व सुभगा भूत्वा सुरक्षिता भव ॥
ayi taruṇi anena āvaraṇa karmanā tvām gāyatrī sāvitṛī sarasvatī va subhagā bhūtvā surakṣitā bhava ॥

Oh, young lady! By this process of covering you, you will become the Gāyatrī, the Sāvitrī and the Sarasvatī, and you will become auspicious and protected.

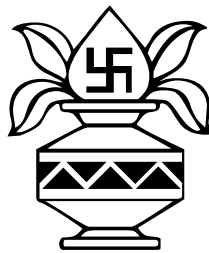
सर्व मङ्गल माङ्गल्ये शिवे सर्वार्थ शादिके । शरण्ये त्रयम्बके गौरी नारायणी नमोऽस्तु ते ॥
sarva maṅgala māṅgalye śive sarvārtha śādike ।
śaraṇye trayambake gaurī nārāyaṇī namo'stu te ॥

Bride's father says:—

शुभे कालेऽग्नि सान्निध्ये सुतां स्नाते ह्यरोगिणि । अव्यङ्गेऽपतितेऽक्लीबे दाता तुभ्यं प्रदास्यामि ॥
śubhe kāle'gni sānnidhye sutām snāte hyarogiṇi ।
avyaṅge'patite'klībe dātā tubhyaṁ pradāsyāmi ॥

In the auspicious time, in front of the sacred fire I shall bestow my daughter upon you, so long as you remain healthy, virtuous and virile.

- ❖ Dakṣiṇa is then given to 2 priests and the bride and kartā bow to the brāhmins.
- ❖ Āśirvādam

HARIDRĀ-TAILA ABHYAṄGA KARMA

(Mattkor & Haldwān)

A few days before the wedding, (usually the Friday evening before a Sunday wedding), the *Mattikor* (bringing of dirt), and the *Haridrā-Taila Abhyanga Karma* are performed at the boy's and girl's homes.

The ceremony varies from community to community in slight detail but the general format is as follows.

- ❖ The boy/girl sits on a low stool and Pūjā is done to Gauri-Ganesha, Prithivī, Kalaśa, Lakṣmī/Dīpa, Nava Grahā and Agni (Havan).
- ❖ The kankan with a tiny pen-knife is tied on the right wrist of the groom or bride. The other kankans are tied on the kalaśa, loṭa, grinding-stone, at the top of the bamboo stick with a flower and 5 mango leaves, and at the bottom to secure the banana plant, kusha grass to the bamboo.

For the Bride

- ❖ One sumaṅgalī drips five drops of oil onto the ground in front of the bride thinking of the five chaste ladies:—

अहल्या द्रौपदी सीता तारा मण्डोदरी तथा । पञ्च-कन्यास्मरेन्नित्यं महापातक नाशनम् ॥

ahalyā draupadī sītā tārā maṅḍodarī tathā ।

pañca-kanyās smaren-nityaṁ mahāpātaka nāśanam ॥

Ahalya, Draupadi, Sita, Tara and Mandodari. One should daily remember the five daughters who destroy great sins

- ❖ She then touches those five drops, mixes them with some more oil and turmeric and smears it on the head, cheeks, hands and feet of the bride.
- ❖ It is customary for unmarried young ladies or small girls to touch the bride with the Haldi, each 5 times – feet, thighs, shoulder/arms and cheeks. Afterwards, older married women give the bride a “bath” with the Haldi-water.
- ❖ 2 sumaṅgalīs perform hāratī and the bride retires to take a bath, dress and receive blessings.

For the Groom

- ❖ One sumaṅgalī drips seven drops of oil onto the ground in front of the groom thinking of the seven immortals:—

अश्वत्थामा बलिः व्यासो हनुमाञ्च विभीषणः । कृपः परशुरामश्च सप्तैते चिर-जीविनः ॥

aśvatthāmā baliḥ vyāso hanumāñśca vibhīṣaṇaḥ ।

kṛpaḥ paraśurāmaśca saptaite cira-jīvinaḥ ॥

Ashvatthama Bali Vyasa Hanuman and Vibhishana Kripa and Parasurama are the seven long-lived ones.

- ❖ She then prays to them to bestow longevity on the groom.
- ❖ She then touches those seven drops mixes them with some more oil and turmeric and smears it on the feet, thighs, shoulder/arms and cheeks of the groom and proceeds as for bride.
- ❖ 2 sumaṅgalīs perform hāratī and the groom retires to take a bath, dress and receive blessings.

STAMBHĀROPAṆA VIDHIḤ

(māṇika-stambha sthāpanam, māṇḍhvo)

❖ The couple should each undergo the maṅgala snāna ceremony in their own homes.

Saṅkalpaḥ — हरिः ॐ तत् सत् । अस्यां शुभ तिथौ कश्यप गोत्रस्य _____ दास अहं मम पुत्रस्य {पुत्र्याः (F)} करिष्यमाण विवाह अंग-भूत स्तंभारोपणं मण्डप आच्छादन आदिकञ्च कर्म गणपत्यादि पूजन पूर्वकं अहं करिष्ये ॥

hariḥ om tat sat asyām śubha tithau kaśyapa gotrasya _____ dāsa ahaṁ mama putrasya {putryāḥ (f)} kariṣyamāṇa vivāha aṅga-bhūta stambhāropanam maṇḍapa ācchādana ādikañca karma gaṇapatyādi pūjana pūrvakaṁ ahaṁ kariṣye ॥

Hari Om Tat Sat...On this auspicious day, the groom's gotra is _____ and I, _____ am performing the wedding ceremony of my son/daughter _____ who belongs to the gotra of _____. As preliminary of the wedding rituals, I will be performing the symbolic erecting & decoration of the mandap and other customs along with the worship of Lord Ganesha and other deities.

- ❖ Perform usual preliminaries with Gauri-ganeśa pūjā, svasti vācana etc.
- ❖ The boy's/girl's mother places the soil brought on the Vedi and Bhūmī Pūjā is performed.
- ❖ In the Kalaśa invoke Bhū-devī

शुक्ल-वर्णा विशालाक्षीं कूर्म-पृष्ठोपरि स्थिताम् । सर्व शस्याश्रयां देवीं धरां आवाहयाम्यहम् ॥

śukla-varṇāṁ viśālākṣīm kūrma-prṣṭhopari sthitām ।
sarva śasyāśrayāṁ devīm dharāṁ āvāhayāmyaham ॥

I offer my respectful obeisances unto the goddess of the Earth - Dharā, who is the basis of all crops. She is white in complexion and has large eyes, and stands on the back of a tortoise

आगच्छ सर्व कल्याणि वसुधा लोक-धारिणि । उद्धृतासि वराहेण सशैल वनकानना ॥

āgaccha sarva kalyāṇi vasudhā loka-dhāriṇi ।
uddhṛtāsi varāheṇa saśaila vanakānanā ॥

Come, all auspicious Earth, sustainer of the worlds. You were lifted up by a boar along with the mountains, forests and forests.

रत्ना-करे विष्णुना त्वं धृता-वाराह रूपिणा । आगच्छ वरदे धात्रि यज्ञे-स्मिन् शुभ-दायिनि ॥

ratnā-kare viṣṇunā tvaṁ dhṛtā-vārāha rūpiṇā ।
āgaccha varade dhātri yajñe-smin śubha-dāyini ॥

You are upheld by Lord Viṣṇu in the form of a boar, he holds you in His jewel-like hand. O mother of boons, please come to this auspicious sacrifice.

sarvopacāra pūjanam —

ॐ भूर्भुवः स्वः पृथिवी कूर्मानन्त देवताभ्यो नमः ॥

om bhūr bhuvah svah pṛthivī kūrmananta devatābhyo namaḥ ॥

ॐ भूम्यै नमः । महिष्यै । पृथिव्यै । वसुन्धरायै । वासव्यै । हिरण्य-गर्भिन्यै । समुद्रवत्यै । महीधरण्यै । विष्णु-पत्न्यै । व्यापिन्यै । धरायै नमः ॥

om bhūmyai namaḥ | mahiṣyai | pṛthivyai | vasundharāyai | vāsavyai | hiraṇya-
garbhinyai | samudravatyai | mahīdharānyai | viṣṇu-patnyai | vyāpinyai | dharāyai
namaḥ ||

सर्व बीज समायुक्ते सर्व रत्नौषधी वृते । रुचिरे नन्दने देवी वासिष्ठे रम्यतां इह ॥
sarva bīja samāyukte sarva ratnauśadhī vṛte |
rūcire nandane devī vāsiṣṭhe ramyatām iha ||

All the seeds and all the gems and herbs are in you. O goddess Vāsiṣṭhe, be present here and please enjoy yourself in this beautiful garden.

तवोपरि करिष्यामि मण्डपं सुमनोहरम् । क्षन्तव्यं च त्वया देवि सानुकूला मुखे भव ॥
tavopari kariṣyāmi maṇḍapaṁ sumanoharam |
kṣantavyaṁ ca tvayā devī sānukūlā mukhe bhava ||

I shall erect a beautiful pavilion upon you. Please forgive me, O goddess, and please be kind to me.

निर्विघ्नं मम कर्मेदं यथा स्यात् त्वं तथा कुरु ॥ सुब्रह्मण्य नमस्तेऽस्तु महापुरुष पूर्वज ॥
nirvighnaṁ mama karmedaṁ yathā syāt tvaṁ tathā kuru ||
subrahmaṇya namaste'stu mahāpuruṣa pūrvaja ||

Please do whatever you can to ensure that this work of mine is without hindrance. O O Subrahmanya, O Supreme Being I offer my respectful obeisances unto You.

Bhūtotsādanam

❖ Scatter some mustard seeds.

अपसर्पन्तु ते भूता ये भूता भुवि सम्स्थिताः । ये भूता विघ्न-कर्तारः ते नश्यन्तु शिवाज्ञया ॥
apasarpantu te bhūtā ye bhūtā bhuvi samsthitāḥ |
ye bhūtā vighna-kartāras te naśyantu śivājñayā ||

Let all the negative forces who are present on the earth withdraw. May all beings who are causing obstacles be destroyed by the command of Lord Śiva.

❖ Dig a hole for planting the stambha or prepare a pot for it.

❖ Wash the stambha with water, anoint it with oil and turmeric.

❖ Take some flowers, turmeric, gāndha & akṣata in the hand and recite the following:-

स्तम्भस्त्वं निर्मितः पूर्वं यज्ज-भागः सुरेश्वरः । स्तुतो मण्डप रक्षार्थं पुजां पुष्पादिकां तथा ॥
गृहीत्वा सुस्थिरो भूत्वा यजमानोदयं कुरु ॥
stambhas-tvaṁ nirmitaḥ pūrvam yajna-bhāgaḥ sureśvaraḥ |
stuto maṇḍapa rakṣārthaṁ pujaṁ puṣpādikāṁ tathā ||
gṛhītvā susthiro bhūtvā yajamānodayaṁ kuru ||

You are the sacrificial pillar that was erected in the [yajñas] past, a part of the sacrifice, and the Lord of the gods. It was praised for protecting the pavilion and offered worship and flowers. Accept this worship and be very steady and may the yajamān flourish.

❖ Place the akṣata etc in the hole, insert the mānik stambha and say:-

ॐ गर्ता धिष्ठात्रि वासुकिने देवाय नमः । सुप्रतिष्ठस्त्वं भव विवाह अवधिकालं स्थिरो भव ।
विवाहस्यायुर्वर्धनस्त्वं सर्व सौख्य प्रदो भव ॥

om gartā dhiṣṭhātri vāsukine devāya namaḥ ।
 supraṭiṣṭhas-tvaṁ bhava vivāha avadhikālam sthiro bhava ।
 vivāhyasyāyur vardhanas-tvaṁ sarva saukhya prado bhava ॥

*Garta Dhishtatri Vasukine Devāya Namah । Be well established and be stable for the duration of this marriage
 May you increase the longevity of the married woman and bestow all happiness upon her.*

❖ Fill the hole with soil:—

ॐ स्तम्भाधिष्ठात्रि देवाय नमः । om stambhādhiṣṭhātri devāya namaḥ ।
 त्वां प्रार्थये ह्यहं स्तम्भ लोकानां शान्ति दायक । देहि मेऽनुग्रहं स्तम्भ प्रसीद कुरु सुप्रभो ॥
 tvāṁ prārthaye hyahaṁ stambha lokānāṁ śānti dāyaka ।
 dehi me'nugrahaṁ stambha prasīda kuru suprabho ॥

*I pray to You, O pillar, the giver of peace to the worlds. Please grant me your grace, O pillar, and please be
 merciful to me, O mighty one.*

- ❖ Some people now do the *maṇḍapācchādana* or covering of the maṇḍapa.
- ❖ Four poles are planted in the ground and a cloth is tied over them.
- ❖ Śānti Pāṭha
- ❖ Dakṣiṇā dānam
- ❖ āśirvādam

KHADGA (SWORD) PŪJĀ²

Saṅkalpaḥ — हरिः ॐ तत् सत् । अस्यां शुभ तिथौ मम मम पुत्रस्य {पुत्र्याः (f)} विवाह पूर्वग भूत खड्ग पूजनं अहम् अद्य करिष्ये ॥

— hariḥ om tat sat asyām śubha tithau mama mama putrasya {putryāḥ (f)} vivāha pūrvaṅga bhūta khadga pūjanam aham adya kariṣye ॥

- ❖ In the northern direction prepare a vedi — upon a wooden pīṭham place a red cloth and a pile of rice. In the rice draw a nine petalled lotus.
- ❖ On it, place the sword.
- ❖ Sprinkle it with water while reciting — om huṁ phaṭ
- ❖ Make flower offerings on the 8 petals of the lotus beginning in the east:—

ॐ हां देव्यै नमः ।	om hām devyai namaḥ ।
ॐ हां वाग्-देव्यै नमः ।	om hām vāg-devyai namaḥ ।
ॐ हां पार्वत्यै नमः ।	om hām pārvatyai namaḥ ।
ॐ हां कृत्तिकायै नमः ।	om hām kṛttikāyai namaḥ ।
ॐ हां महा-लक्ष्म्यै नमः ।	om hām mahā-lakṣmyai namaḥ ।
ॐ हां रक्त-शक्त्यै नमः ।	om hām rakta-śaktyai namaḥ ।
ॐ हां काल्यै नमः ।	om hām kālyai namaḥ ।
ॐ हां चण्डिकायै नमः ।	om hām caṇḍikāyai namaḥ ।

- ❖ In the center:—

ॐ हां वीर-शक्त्यै नमः । om hām vīra-śaktyai namaḥ ।

- ❖ If time permits offer puja to all the above 9 shaktis

Khadga Śakti āvahanam

- ❖ Place some flowers and akshata on the sword:—

ॐ हां खड्गेशासनाय नमः । om hām khadgeśāsanāya namaḥ ।
 ॐ हां खड्गेश मूर्तये नमः । om hām khadgeśa mūrtaye namaḥ ।

Dhyānam

करवाल कपालाष्यं धृत शार्दूल वाससम् । अट्टहासोलसन् चक्रं कर्पूर मुख वासिनम् ॥
 रत्न-कुण्डल केयूर ज्वलत् पावक सन्निभम् । खड्गेशं भावयेत् देवं सर्वभिष्टार्थ सिद्धये ॥
 karavāla kapālāṣyam dhṛta śārdūla vāsasam ।
 aṭṭahāsolasan cakram karpūra mukha vāsinam ॥

² Done mainly by Sindhis

ratna-kuṇḍala keyūra jvalat pāvaka sannibham |
khaḍgeśam bhāvayet devam sarvabhiṣṭārtha siddhaye ||

He is wearing a tiger's robe with a kerchief on his forehead. The camphor-faced Lord is laughing loudly as he wields his discus. His jeweled earrings and necklace are like burning fire. One should thus meditate on the Lord of the sword for the fulfillment of all one's desires.

❖ Offer 16 upacāras using the mūla mantra —

ॐ हां खड्गेशाय नमः । om hām khaḍgeśāya namaḥ ||

❖ Bathe it in the 5 nectars – milk, yoghurt, honey, ghee and sugar-water

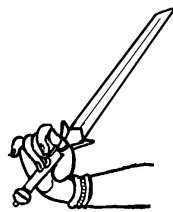
❖ After the main pūjā invoke the shaktis and the bhairavas:—

ॐ हां ब्राह्म्यै नमः ।	om hām brāhmyai namaḥ
ॐ हां महेश्वर्यै नमः ।	om hām maheśvaryai namaḥ
ॐ हां कलामार्यै नमः ।	om hām kalamāryai namaḥ
ॐ हां वैष्णव्यै नमः ।	om hām vaiṣṇavyai namaḥ
ॐ हां वाराह्यै नमः ।	om hām vārāhyai namaḥ
ॐ हां महेन्द्र्यै नमः ।	om hām mahendryai namaḥ
ॐ हां चमुण्डायै नमः ।	om hām camuṇḍāyai namaḥ
ॐ हां वीर-भद्रायै नमः ।	om hām vīra-bhadrāyai namaḥ

❖ In the 8 directions around the khadga invoke the 8 bhairavas:—

ॐ हां असितांग भैरवाय नमः ।	om hām asitāṅga bhairavāya namaḥ
ॐ हां रुरु भैरवाय नमः ।	om hām ruru bhairavāya namaḥ
ॐ हां चण्ड भैरवाय नमः ।	om hām caṇḍa bhairavāya namaḥ
ॐ हां क्रोधन भैरवाय नमः ।	om hām krodhana bhairavāya namaḥ
ॐ हां उन्मत्त भैरवाय नमः ।	om hām unmatta bhairavāya namaḥ
ॐ हां कपालङ्ग भैरवाय नमः ।	om hām kapāli bhairavāya namaḥ
ॐ हां भीषण भैरवाय नमः ।	om hām bhīṣaṇa bhairavāya namaḥ
ॐ हां संहार भैरवाय नमः ।	om hām saṁhāra bhairavāya namaḥ

❖ If you so desire you can also perform a simple homa using the mūla mantra as well as making offerings to all the shaktis and bhairavas.

HIRANYA ŚRĀDDHA [NĀNDĪ]

- ❖ 4 trays are prepared each one with some rice, dahl, a green banana, betel leaf and nut and a small pot of honey and some yoghurt.

नमो ब्रह्मण्य देवाय गो-ब्राह्मण हिताय च । जगदिताय कृष्णाय गोविन्दाय नमो नमह् ॥
 namo brahmaṇya devāya go-brāhmaṇa hitāya ca ।
 jagad-hitāya kṛṣṇāya govindāya namo namaḥ ॥

नमो नमस्ते गोविन्द पुराण पुरुषोत्तम । इदं श्राद्धं हृषीकेश रक्षतां सर्वतो दिशः ॥
 namo namaste govinda purāṇa puruṣottama ।
 idaṁ śrāddhaṁ hr̥ṣīkeśa rakṣatām sarvato diśaḥ ॥

देवताभ्यः पितृभ्यश्च महा योगीभ्य एव च । नमस्स्वाहायै स्वधायै नित्यम् एव नमो नमः ॥
 devatābhyaḥ pitṛbhyaśca mahā yogībhya eva ca ।
 namas svāhāyai svadhāyai nityam eva namo namaḥ ॥

अपवित्रः पवित्रो वा सर्वावस्थं-गतोपि वा । यस्मरेत् पुण्डरिकाक्षं स बाह्याभ्यन्तरश्शुचिः ॥
 apavitraḥ pavitro vā sarvāvasthaṁ-gatopi vā ।
 yas-smaret puṇḍarikākṣaṁ sa bāhyābhyantaraś-śuciḥ ॥

Saṅkalpaḥ — गोविन्द x३ कश्यप गोत्रस्य _____ नाम अहं मम स्वकीय मम पुत्रस्य {पुत्र्याः (फ़)} _____ नाम/नाम्नीं श्वः /अद्य करिष्यमान विवाहांगत्वेन सांगत-सिद्धि-द्वारा श्री परमेश्वर प्रीत्यर्थं सांकल्पिकेन विधिना ब्राह्मण युग्म भोजन् पर्याप्त अन्न निष्क्रयी भूत यथा शक्ति हिरण्येन नान्दी श्राद्धम् अहं करिष्ये ॥

govinda x3 kaśyapa gotrasya _____ nāma ahaṁ mama svakīya mama putrasya {putryāḥ (f)} _____ nāma/nāmnīm śvaḥ /adya kariṣyamāna vivāhāngatvena sāngata-siddhi-dvārā śrī parameśvara prītyarthaṁ sāṅkalpikena vidhinā brāhmaṇa yugma bhojan paryāpta anna niṣkrayī bhūta yathā śakti hiraṇyena nāndī śrāddham ahaṁ kariṣye ॥

On this auspicious day with the sanction of the Supreme Being and as service to Him alone, [in order to absolve myself of all sins and to please the Supreme Lord] I now perform the memorial rite to my ancestors through charity.

1. Paternal males.

अद्य विवाह कर्माङ्ग कश्यप गोत्रस्य
 adya vivāha karmāṅga kaśyapa gotrasya

श्री _____ पितामह ।

śrī _____ pitāmaha । *Grand-father*

श्री _____ प्रपिता-मह ।

śrī _____ prapitā-maha । *Great grand-father*

श्री _____ वृद्ध पिता मह ।
 śrī _____ vṛddha pitā maha | *Great Great grandfather*

2. Paternal females.

कश्यप गोत्रस्य/ kaśyapa gotrasya

श्रीमति _____ पितामहि ।
 śrīmati _____ pitāmahi | *Father's mother*

श्रीमति _____ प्रपिता-महि ।
 śrīmati _____ prapitā-mahi | *grandfather's mother*

श्रीमति _____ वृद्ध पिता महि ।
 śrīmati _____ vṛddha pitā mahi | *great grandfather's , mother*

3. Maternal males

कश्यप गोत्रस्य/ kaśyapa gotrasya

श्री _____ मातामह ।
 śrī _____ mātāmaha | *mother's father*

श्री _____ प्र-मातामह ।
 śrī _____ pra-mātāmaha | *mother's paternal grandfather*

श्री _____ वृद्ध प्रमातामह ।
 śrī _____ vṛddha pramātāmaha | *mother's paternal great grandfather*

4. Maternal females

कश्यप गोत्रस्य/ kaśyapa gotrasya

श्रीमति _____ मातामहि ।
 śrīmati _____ mātāmahi | *Mother's mother*

श्रीमति _____ प्र-मातामहि ।
 śrīmati _____ pra-mātāmahi | *Mother's father's mother*

श्रीमति _____ वृद्ध प्रमातामहि ।
 śrīmati _____ vṛddha pramātāmahi | *Mother's grandfather's mother*

सर्वेषां पितॄणां आवाहनार्थं अस्मिन् नान्दि-श्राद्धे दर्भ-मय ब्राह्मणां स्थापनं करिष्ये ॥

sarveṣāṃ pitrunāṃ āvāhanārthaṃ asmin nāndi-śrāddhe darbha-maya brāhmaṇāṃ sthāpanaṃ kariṣye ॥

Pāda Prakṣālanam

❖ Four kurcas are placed on 4 appropriate āsanas and water sprinkled on them.

१। सत्य-वसु संज्ञका विश्वेदेवा नान्दी-मुखाः — ॐ भूर्भुवस्वः । इदं वः पाद्यं पादावनेजनं पाद-
 प्रक्षालनं स्वाहा । सम्पद्यतां वृद्धिः ॥

1. satya-vasu sañjñakā viśvedevā nāndī-mukhāḥ — om bhūrbhuvāsvaḥ | idaṃ vaḥ
 pādyam pādāvanejanaṃ pāda-prakṣālanam svāhā | sampadyatām vṛddhiḥ ॥

२। (paternal) स्वगोत्राः मातृ पितामही प्रपितामह्य नान्दी मुख्यः — ॐ भूर्भुवस्वः इदं वः पाद्यं पादावनेजनं पाद-प्रक्षालनं स्वाहा । सम्पद्यतां वृद्धिः ॥

2. svagoṭrāḥ māṭṛ pitāmahī prapitāmahya nāndī mukhyaḥ — om bhūrbhuvāsvaḥ idam vaḥ pādyaṁ pādāvanejanaṁ pāda-prakṣālanam svāhā | sampadyatām vṛddhiḥ ॥

३। (paternal) स्वगोत्राः पित्र् पितामह प्रपितामहाः नान्दी मुखाः — ॐ भूर्भुवस्वः । इदं वः पाद्यं पादावनेजनं पाद-प्रक्षालनं स्वाहा । सम्पद्यतां वृद्धिः ॥

3. svagoṭrāḥ pitr pitāmaha prapitāmahāḥ nāndī mukhāḥ — om bhūrbhuvāsvaḥ | idam vaḥ pādyaṁ pādāvanejanaṁ pāda-prakṣālanam svāhā | sampadyatām vṛddhiḥ ॥

४। (maternal) द्वितीय गोत्राः मातामह प्रमाता-मह वृद्ध प्रमाता-महाः सपत्नीका नान्दी मुखाः — ॐ भूर्भुवस्वः । इदं वः पाद्यं पादावनेजनं पाद-प्रक्षालनं स्वाहा । सम्पद्यतां वृद्धिः ॥

4. dvitīya goṭrāḥ mātāmaha pramātā-maha vṛddha pramātā-mahāḥ sapatnīkā nāndī mukhāḥ — om bhūrbhuvāsvaḥ | idam vaḥ pādyaṁ pādāvanejanaṁ pāda-prakṣālanam svāhā | sampadyatām vṛddhiḥ ॥

Āsanam

❖ Offer yava (barley) on each āsanam

१. सत्यवसु संज्ञकानां विश्वेषां देवानां नान्दी-मुखानां, ॐ भूर्भुवस्वः, इदम् आसनं सुखासनं स्वाहा नमः सम्पद्यतां वृद्धिः । नान्दी-श्राद्धे क्षणौ क्रियेतां । ॐ तथा प्राप्नुतां भवन्तौ प्राप्नुवावः ॥

1. satyavasau saṁjñakānām viśveṣām devānām nāndī-mukhānām, om bhūrbhuvāsvaḥ, idam āsanam sukhāsanam svāhā namaḥ sampadyatām vṛddhiḥ | nāndī-śrāddhe kṣaṇau kriyetām | om tathā prāpñutām bhavantau prāpñuvāvaḥ ॥

२. स्वगोत्राणां मातृ पितामही प्रपितामहीनां नान्दी मुखानां, ॐ भूर्भुवस्वः इदम् आसनं सुखासनं स्वाहा नमः सम्पद्यतां वृद्धिः । नान्दी-श्राद्धे क्षणौ क्रियेतां । ॐ तथा प्राप्नुतां भवन्तौ प्राप्नुवावः ॥

2. svagoṭrāṇām māṭṛ pitāmahī prapitāmahīnām nāndī mukhānām, om bhūrbhuvāsvaḥ idam āsanam sukhāsanam svāhā namaḥ sampadyatām vṛddhiḥ | nāndī-śrāddhe kṣaṇau kriyetām | om tathā prāpñutām bhavantau prāpñuvāvaḥ ॥

३. स्वगोत्राणां पित्र् पितामह प्रपितामहानां नान्दी मुखानां, ॐ भूर्भुवस्वः इदम् आसनं सुखासनं स्वाहा नमः सम्पद्यतां वृद्धिः । नान्दी-श्राद्धे क्षणौ क्रियेतां । ॐ तथा प्राप्नुतां भवन्तौ प्राप्नुवावः ॥

3. svagoṭrāṇām pitr pitāmaha prapitāmahānām nāndī mukhānām, om bhūrbhuvāsvaḥ idam āsanam sukhāsanam svāhā namaḥ sampadyatām vṛddhiḥ | nāndī-śrāddhe kṣaṇau kriyetām | om tathā prāpñutām bhavantau prāpñuvāvaḥ ॥

४. द्वितीय गोत्राणां मातामह प्रमातामह वृद्ध प्रमातामहानां सपत्नीकानां नान्दी मुखानां, ॐ भूर्भुवस्वः इदम् आसनं सुखासनं स्वाहा नमः सम्पद्यतां वृद्धिः । नान्दी-श्राद्धे क्षणौ क्रियेतां । ॐ तथा प्राप्नुतां भवन्तौ प्राप्नुवावः ॥

4. dvitīya goṭrāṇām mātāmaha pramātāmaha vṛddha pramātāmahānām sapatnīkānām nāndī mukhānām, om bhūrbhuvāsvaḥ idam āsanam sukhāsanam svāhā namaḥ sampadyatām vṛddhiḥ | nāndī-śrāddhe kṣaṇau kriyetām | om tathā prāpñutām

bhavantau prāpnuvāvaḥ ॥

Upacāra

❖ Offer gandha, puṣpa, dhūpa, dīpa, tāmbūla, yajñopavīta and vastra on the āsanam.

Gandham गन्धम् अमी वः सकुंकुम कर्पूर अगुरु चंपक पद्मक मिश्र गन्धाः ॥

amī vaḥ sakumkuma karpūra aguru campaka padmaka miśra gandhāḥ ॥

Puṣpāni पुष्पानि इमानि पुष्पानि श्री तुलसी दलानि च ॥

imāni puṣpāni śrī tulasī dalāni ca ॥

Dhūpam धूपम् घ्राण तृप्ति अर्थ अयं वो धूपः ॥

ghrāṇa tr̥pti artham ayaṁ vo dhūpaḥ ॥

Dīpam अवलोकन अर्थ अयं वो दीपः ॥

avalokana artham ayaṁ vo dīpaḥ ॥

Vastram आच्छादन अर्थ इदं वस्त्रं [यज्ञोपवीतं दर्भान् वा]

ācchādana artham idaṁ vastram [yajñopavītam darbhān vā]

Akṣata अक्षत शेष उपचार अर्थम् इमे अक्षताः

śeṣa upacāra artham ime akṣatāḥ

१. सत्यवसु संज्ञकेभ्यो विश्वेभ्यो देवेभ्यो नान्दीमुखेभ्य इदं गन्धाद्यर्चनं स्वाहा । संपद्यतां वृद्धिः ॥

1. satyavasusamjñakebhyo viśvebhyo devebhyo nāndīmukhebhyo idaṁ gandhādyarcanam svāhā । sampadyatām vṛddhiḥ ॥

२. स्व-गोत्रेभ्यो मातृ पितामही प्रपितामहीभ्यो नान्दी-मुखेभ्य इदं गन्धाद्यर्चनं स्वाहा । संपद्यतां वृद्धिः ॥

2. sva-gotrebhyo mātṛ pitāmahī prapitāmahībhyo nāndī-mukhebhyo idaṁ gandhādyarcanam svāhā । sampadyatām vṛddhiḥ ॥

३. स्वगोत्रेभ्यः पितृ पितामह प्रपितामहेभ्यो नान्दी-मुखेभ्यः इदं गन्धाद्यर्चनं स्वाहा । संपद्यतां वृद्धिः ॥

3. svagotrebhyaḥ pitṛ pitāmaha prapitāmahebhyo nāndī-mukhebhyaḥ idaṁ gandhādyarcanam svāhā । sampadyatām vṛddhiḥ ॥

४. द्वितीय गोत्रेभ्यो मातामह प्रमातामह वृद्ध प्रमातामहेभ्यः सपत्नीकेभ्यो नान्दी-मुखेभ्य इदं गन्धाद्यर्चनं स्वाहा । संपद्यतां वृद्धिः ॥

4. dvitīya gotrebhyo mātāmaha pramātāmaha vṛddha pramātāmahebhyaḥ sapatnīkebhyo nāndī-mukhebhyo idaṁ gandhādyarcanam svāhā । sampadyatām vṛddhiḥ ॥

❖ The yajamāna touches the 4 trays containing rice, dadhi, honey etc.:—

१. सत्यवसु संज्ञकेभ्यो विश्वेभ्यो देवेभ्यो नान्दी-मुखेभ्यो युग्म-रूपेभ्यः — ॐ भूर्भुवस्वः । इमानि तण्डुलादीनि स्वाहा ॥

1. satyavasusamjñakebhyo viśvebhyo devebhyo nāndī-mukhebhyo yugma-rūpebhyaḥ — om bhūrbhuvas vaḥ । imāni taṇḍulādīni svāhā ॥

२. स्व-गोत्रेभ्यो मातृ पितामही प्रपितामहीभ्यो नान्दी-मुखेभ्यः — ॐ भूर्भुवस्स्वः । इमानि तण्डुलादीनि स्वाहा ॥

2. sva-gotrebhyo mātṛ pitāmahī prapitāmahībhyo nāndī-mukhebhyaḥ — om bhūrbhuvas svaḥ | imāni taṇḍulādīni svāhā ॥

३. स्व-गोत्रेभ्यः पितृ पितामह प्रपितामहेभ्यो नान्दी-मुखेभ्यः — ॐ भूर्भुवस्स्वः । इमानि तण्डुलादीनि स्वाहा ॥

3. sva-gotrebhyaḥ pitṛ pitāmaha prapitāmahebhyo nāndī-mukhebhyaḥ — om bhūrbhuvas svaḥ | imāni taṇḍulādīni svāhā ॥

४. द्वितीय गोत्रेभ्यो मातामह प्रमातामह वृद्ध प्रमातामहेभ्यो सप्तनीकेभ्यो नान्दी-मुखेभ्यः — ॐ भूर्भुवस्स्वः । इमानि तण्डुलादीनि स्वाहा ।

4. dvitīya gotrebhyo mātāmaha pramātāmaha vṛddha pramātāmahebhyo saptanīkebhyo nāndī-mukhebhyaḥ — om bhūrbhuvas svaḥ | imāni taṇḍulādīni svāhā |

Āma Dānam

❖ Taking water and coin in the hand the yajamana pours it out with the following:—

हिरण्य-गर्भ गर्भस्थं हेम बीज विभावसोः । अनन्त पुण्य फलदमतः शान्तिं प्रयच्छ मे ॥

hiraṇya-garbhā garbhasthaṁ hema bīja vibhāvasoḥ |

ananta puṇya phaladamataḥ śāntim prayaccha me ॥

१. सत्य-वसु संज्ञकेभ्यो विश्वेभ्यो देवेभ्यो नान्दी-मुखेभ्यो ब्राह्मण युग्म भोजन पर्याप्तम् अन्नं तन् निष्क्रयी भूतं किञ्चिद् हिरण्यं दत्तम् अमृत रूपेण स्वाह सम्पद्यतां वृद्धिः ॥

1. satya-vasu saṁjñakebhyo viśvebhyo devebhyo nāndī-mukhebhyo brāhmaṇa yugma bhojana paryāptam annaṁ tan niṣkrayī bhūtaṁ kiñcid hiraṇyaṁ dattam amṛta rūpeṇa svāha sampadyatām vṛddhiḥ ॥

२. स्वगोत्रेभ्यो मातृ पितामही प्रपितामहीभ्यो नान्दी-मुखेभ्यः ब्राह्मण युग्म भोजन पर्याप्तम् अन्नं तन् निष्क्रयी भूतं किञ्चिद् हिरण्यं दत्तम् अमृत रूपेण स्वाह सम्पद्यतां वृद्धिः ॥

2. svagotrebhyo mātṛ pitāmahī prapitāmahībhyo nāndī-mukhebhyaḥ brāhmaṇa yugma bhojana paryāptam annaṁ tan niṣkrayī bhūtaṁ kiñcid hiraṇyaṁ dattam amṛta rūpeṇa svāha sampadyatām vṛddhiḥ ॥

३. स्वगोत्रेभ्यः पितृ पितामह प्रपितामहेभ्यो नान्दीमुखेभ्यः ब्राह्मण युग्म भोजन पर्याप्तम् अन्नं तन् निष्क्रयी भूतं किञ्चिद् हिरण्यं दत्तम् अमृत रूपेण स्वाह सम्पद्यतां वृद्धिः ॥

3. svagotrebhyaḥ pitṛ pitāmaha prapitāmahebhyo nāndīmukhebhyaḥ brāhmaṇa yugma bhojana paryāptam annaṁ tan niṣkrayī bhūtaṁ kiñcid hiraṇyaṁ dattam amṛta rūpeṇa svāha sampadyatām vṛddhiḥ ॥

४. द्वितीय गोत्रेभ्यो मातामह प्रमातामह वृद्ध प्रमातामहेभ्यो सप्तनीकेभ्यो नान्दीमुखेभ्यः ब्राह्मण युग्म भोजन पर्याप्तम् अन्नं तन् निष्क्रयी भूतं किञ्चिद् हिरण्यं दत्तम् अमृत रूपेण स्वाह सम्पद्यतां वृद्धिः ॥

4. dviṭīya gotrebhyo mātāmaha pramātāmaha vṛddha pramātāmahebhyaḥ saptanīkebhyo nāndīmukhebhyaḥ brāhmaṇa yugma bhojana paryāptam annam tan niṣkrayī bhūtam kiñcid hiraṇyam dattam amṛta rūpeṇa svāha sampadyatām vṛddhiḥ ॥

❖ Offer a libation of water, milk, and barley —

१. ॐ सत्य वसु-संज्ञका विश्वेदेवाः नान्दीमुखाः प्रीयन्ताम् ॥

1. om satya vasu-sañjñakā viśvedevāḥ nāndīmukhāḥ prīyantām ॥

२. ॐ स्वगोत्राः मातृ पितामही प्रपितामह्यः नान्दीमुख्यः प्रीयन्ताम् ॥

2. om svagootrāḥ mātṛ pitāmahī prapitāmahyaḥ nāndīmukhyaḥ prīyantām ॥

३. ॐ स्वगोत्राणाः पित्र पितामह प्रपितामहाः नान्दी मुखाः प्रीयन्ताम् ॥

3. om svagootrāṇāḥ pitr pitāmaha prapitāmahāḥ nāndī mukhāḥ prīyantām ॥

४. ॐ द्वितीय गोत्राः मातामह प्रमातामह वृद्ध प्रमातामहाः सप्तनीकाः नान्दी मुखाः प्रीयन्ताम् ॥

4. om dviṭīya gotrāḥ mātāmaha pramātāmaha vṛddha pramātāmahāḥ saptanīkāḥ nāndī mukhāḥ prīyantām ॥

ॐ द्यौः शान्तिरन्तरिक्षगुं शान्तिः पृथिवी शान्तिराप शान्तिरोषधय शान्तिः । वनस्पतय शान्तिः विश्वेदेवाश्शान्तिः ब्रह्म शान्तिः सर्वगुं शान्तिः शान्तिः एव शान्तिः सा मा शान्तिरेधि ॥

om dyauś śāntir antarikṣagum śāntiḥ pṛthivī śāntir āpa śāntir oṣadhaya śāntiḥ । vanaspataya śāntir viśvedevāś śāntir brahma śāntiś sarvagum śāntiś śāntir eva śāntis sā mā śāntir edhi ॥ om śāntiś śāntiś śāntiḥ ॥

Dakṣiṇa Dānam

❖ Dakṣiṇa is offered on each tray.

१. सत्य-वसु संज्ञकेभ्यो विश्वेभ्यो देवेभ्यो नान्दी मुखेभ्यो युगम रूपेभ्यः कृतस्य नान्दी श्राद्धस्य फल प्रतिष्ठा सिद्ध्यर्थम् इमां दक्षिणां अहं सम्प्रददे ॥

1. satya-vasu sañjñakebhyaḥ viśvebhyaḥ devebhyaḥ nāndī mukhebhyaḥ yugma rūpebhyaḥ kṛtasya nāndī śrāddhasya phala pratiṣṭhā siddhyartham imāṁ dakṣiṇāṁ ahaṁ sampradade ॥

२. स्व-गोत्रेभ्यो मातृ पितामही प्रपिता-महीभ्यो नान्दी मुखेभ्यः कृतस्य नान्दी श्राद्धस्य फल प्रतिष्ठा सिद्ध्यर्थम् इमां दक्षिणां अहं सम्प्रददे ॥

2. sva-gotrebhyaḥ mātṛ pitāmahī prapitā-mahībhyaḥ nāndī mukhebhyaḥ kṛtasya nāndī śrāddhasya phala pratiṣṭhā siddhyartham imāṁ dakṣiṇāṁ ahaṁ sampradade ॥

३. स्व-गोत्रेभ्यः पित्र पितामह प्रपितामहेभ्यो नान्दी मुखेभ्यः कृतस्य नान्दी श्राद्धस्य फल प्रतिष्ठा सिद्ध्यर्थम् इमां दक्षिणां अहं सम्प्रददे ॥

3. sva-gotrebhyaḥ pitr pitāmaha prapitāmahebhyaḥ nāndī mukhebhyaḥ kṛtasya nāndī śrāddhasya phala pratiṣṭhā siddhyartham imāṁ dakṣiṇāṁ ahaṁ sampradade ॥

४. द्वितीय गोत्रेभ्यो मातामह प्रमातामह वृद्ध प्रमातामहेभ्यो सप्तनीकेभ्यो नान्दी मुखेभ्यः कृतस्य नान्दी श्राद्धस्य फल प्रतिष्ठा सिद्ध्यर्थम् इमां दक्षिणां अहं सम्प्रददे ॥

4. dviṭīya gotrebhyo mātāmaha pramātāmaha vṛddha pramātāmahebhyaḥ saptanīkebhyaḥ nāndī mukhebhyaḥ kṛtasya nāndī śrāddhasya phala pratiṣṭhā siddhyartham imām dakṣiṇām ahaṁ sampradade ॥

Prārthana

पिता मे परमो धर्मः पिता मे परमं तपः । स्वर्गः पिता मे तृप्तौ तृप्तं अस्त्यखिलं जगत् ॥

pitā me paramo dharmah pitā me paramaṁ tapaḥ ।
svargaḥ pitā me tat tṛptau tṛptam astyakhilam jagat ॥

My father is my highest Dharma. My father is my highest asuterity. My father is my Heaven. On my father being satisfied, the whole Universe is satisfied.

माता मे परमो धर्मः माता मे परमं तपः । स्वर्गः माता मे तत् तृप्तौ तृप्तमस्त्यखिलं जगत् ॥

mātā me paramo dharmah mātā me paramaṁ tapaḥ ।
svargaḥ mātā me tat tṛptau tṛptam astyakhilam jagat ॥

My mother is my highest Dharma. My mother is my highest asuterity. My mother is my Heaven. On my mother being satisfied, the whole Universe is satisfied.

मातरं पितरं चैव साक्षात् प्रत्यक्ष देवताम् । जनन्या वर्द्धितो देहो जनकेन प्रपोषितः ।

तस्मात् क्रतज्ञ भावेन भूयो भूयो नमाम्यहम् ॥

mātaram pitaram caiva sāksāt pratyakṣa devatām ।
jananyā varddhito deho janakena prapoṣitaḥ ।
tasmāt krtajña bhāvena bhūyo bhūyo namāmyaham ॥

"I offer repeated obeisance with gratefulness to my mother, father who are directly visible forms of the Divine before me. This body of mine was brought into being by my mother and nourished by my father. Therefore, with a sense of gratitude, I bow to them again and again."

माता पितामही चैव तथैव प्रपितामही । पिता पितामहश्चैव तथैव प्रपितामहः ॥

मातामहस्तत् पिता च प्रमाता महकादयः । एते भवन्तु सुप्रीताः प्रयच्छन्तु च मङ्गलम् ॥

mātā pitāmahī caiva tathaiva prapitāmahī ।
pitā pitāmahaścaiva tathaiva prapitāmahaḥ ॥
mātāmahas tat pitā ca pramātā mahakādayaḥ ।
ete bhavantu suprītāḥ prayacchantu ca maṅgalam ॥

आशिषो मे प्रदीयन्तां पितरः करुणामयाः । वेदाः सन्ततयो नित्यं वर्द्धन्तां बान्धवा मम ।

āśiṣo me pradīyantām pitarah karuṇāmayāḥ ।
vedāḥ santatayo nityam varddhantām bāndhavā mama ।

पातारो मे विवर्द्धन्तां बहून्यन्नानि सन्तु मे । याचितारस् सदा सन्तु मा च याचामि कञ्चन ॥

pātāro me vivarddhantām bahūnyannāni santu me ।
yācitāras sadā santu mā ca yācāmi kañcana ॥

Give me your blessings, O Merciful Ancestors. May my knowledge, progeny, and kinsmen always increase. May my benefactors prosper. May I have food in profusion. May many always importune of me, and may I not have to importune of any one.

Yajamānaḥ — nāndī-śrāddham saṁpanna । नान्दी-श्राद्धं संपन्न

dvijāḥ — susapannam । सुसपन्नम्

यान्तु पितृ-गणाः सर्वे यतः स्थानाद् उपगताः । सर्वे ते हृष्ट मनसः सर्वान् कामान् ददन्तु मे ॥

yāntu pitṛ-gaṇāḥ sarve yataḥ sthānād upagatāḥ ।

sarve te hr̥ṣṭa manasaḥ sarvān kāmān dadantu me ॥

yajamānaḥ — अस्मिन् नान्दी-श्राद्धे न्यूनातिरिक्तो यो विधिः स उपविष्ट ब्राह्मणानां वचनान् नान्दीमुख प्रसादात् च सर्वः परिपूर्णोऽस्तु । asmin nāndī-śrāddhe nyūnātirikto yo vidhiḥ sa upaviṣṭa brāhmaṇānām vacanān nāndīmukha prasādāt ca sarvaḥ paripūrṇo'stu ।

May the ritual procedure that has been performed in this Nandi-Shraddha be complete and fulfilled by the grace and blessings of the Brahmins present here. May everyone be fully satisfied and blessed with the grace of Nandi-mukha and the Divine

dvijāḥ — अस्तु परिपूर्णः astu paripūrṇaḥ

yajamāna (with water in his hand) — अनेन कृत नान्दी श्राद्धेन नान्दीमुखाः पितरः कर्माङ्ग देवताः प्रजापतिश्च प्रीयताम् ।

anena kṛta nāndī śrāddhena nāndīmukhāḥ pitarāḥ karmāṅga devatāḥ prajāpatiśca prīyatām ।

प्रमादात् कुर्वतं कर्म प्रच्यवेताध्वरेषु यत् । स्मरणाद् एव तद् विष्णोस्सम्पूर्णं स्याद् इति श्रुतिः ॥

pramādāt kurvatam karma pracyavetādhvareṣu yat ।

smaraṇād eva tad viṣṇos sampūrṇam syād iti śrutiḥ ॥

यस्य स्मृत्या च नामोक्त्या तपो यज्ञ क्रियादिषु । न्यूनं सम्पूर्णतां याति सद्यो वन्दे तम् अच्युतम् ॥

yasya smṛtyā ca nāmoktyā tapo yajña kriyādiṣu ।

nyūnam sampūrṇatām yāti sadyo vande tam acyutam ॥

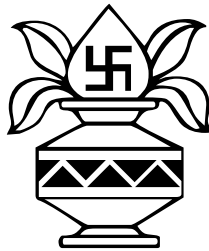
मया हिरण्येन कृतं अभ्युदयिकं संपन्नम् । [सुसंपन्नम्] ॥

mayā hiraṇyena kṛtam abhyudayikam saṁpannam । [susāṁpannam] ॥

May this memorial rite to my ancestors done through these offerings be acceptable.

आशिर्वादः । तदङ्ग पुण्याहं वाचयेत् ॥

āśirvādaḥ । tadaṅga puṇyāham vācayet ॥

HIRANYA ŚRĀDDHA SAṅKṢIPTAM

[Abbreviated]

- ❖ Prepare 2 trays with the afore mentioned ingredients.
- ❖ Sit facing east and do ācamanam then recite:—

एको विष्णुः महद् भूतं पृथक् भूतान्यनेकशः । त्रीन् लोकान् व्याप्य भूतात्मा भुङ्क्ते विश्वभुगव्ययः ॥
 eko viṣṇuḥ mahad bhūtaṁ pṛthak bhūtānyanekaśaḥ ।
 trīn lokān vyāpya bhūtātmā bhuṅkte viśvabhug avyayaḥ ॥

नमो ब्रह्मण्य देवाय गो-ब्राह्मण हिताय च । जगधिताय कृष्णाय गोविन्दाय नमो नमः ॥
 namo brahmaṇya devāya go-brāhmaṇa hitāya ca ।
 jagadhitāya kṛṣṇāya govindāya namo namaḥ ॥

नमो नमस्ते गोविन्द पुराण पुरुषोत्तम । इदं श्राद्धं हृषीकेश रक्ष त्वं सर्वदा ॥
 namo namaste govinda purāṇa puruṣottama ।
 idaṁ śrāddham hṛṣīkeśa rakṣa tvam sarvadā ॥

अपवित्रः पवित्रो वा सर्वावस्थं-गतोपि वा । यस्-स्मरेत् पुण्डरिकाक्षं स बाह्याभ्यन्तरः शुचिः ॥
 apavitraḥ pavitro vā sarvāvastham-gatopi vā ।
 yas-smaret puṇḍarikākṣam sa bāhyābhyantaraḥ śuciḥ ॥

Saṅkalpaḥ — मम उपात + प्रीत्यर्थं वर्ग द्वय पितृणाम् अक्षय तृत्यर्थं नान्दी श्राद्ध हिरण्य-रूपेण अद्य करिष्ये ॥ अप उपस्पृश्य ॥
 mama upāta + prītyartham varga dvaya pitṛṇām akṣaya tṛtyartham nāndī śrāddha
 hiranya-rūpeṇa adya kariṣye ॥ apa upaspr̥śya ॥

- ❖ Sprinkle everything with water.

अस्मिन् नान्दी श्राद्धे सत्यवसु संज्ञकानां विश्वेषां देवानां, प्रपितामही पितामही मातृणां, प्रपितामह
 पितामह पितृणां, सपत्नीक मातुः प्रपितामह मातुः पितामह मातामहानां, नान्दीमुखानां आवाहयामि,
 स्थापयामि ॥

asmin nāndī śrāddhe satyavasusamjñakānām viśveṣām devānām, prapitāmahī
 pitāmahī mātṛṇām, prapitāmaha pitāmaha pitṛṇām, sapatnīka mātuh prapitāmaha
 mātuh pitāmaha mātāmahānām, nāndīmukhānām āvāhayāmi, sthāpayāmi ॥

Upacārāḥ

- ❖ Offer upacāras as before.

Fathers — सदेवाः नान्दीमुखाः पितरः अमी वो गन्धाः । इमानि पुष्पाणि । तुलसि दलानि च ।
 सकलारधनैः स्वर्चितम् ॥

sadevāḥ nāndīmukhāḥ pitarāḥ amī vo gandhāḥ । imāni puṣpāṇi । tulasi dalāni ca ।
 sakalāradhanais svarcitam ॥

O Holy Gods and beatific forefathers, please accept this sandal paste and these flowers, I offer you all respects.

Mothers – सदेवाः नान्दीमुखाः मातरः अमी वो गन्धाः । इमानि पुष्पाणि तुलसि दलानि च ।
सकलारधनैः स्वर्चितम् ॥

sadevāḥ nāndīmukhāḥ mātaraḥ amī vo gandhāḥ । imāni puṣpāṇi tulasi dalāni ca ।
sakalāradhanais svarcitam ॥

O Holy Gods and beatific fore-mothers, please accept this sandal paste and these flowers, I offer you all respects.

अस्मिन् नान्दी श्राद्धे सत्य वसु संज्ञकानां विश्वेषां देवानां प्रपितामही पितामही मातृणां प्रपितामह
पितामह पितृणां सपत्नीक मातुः प्रपितामह मातुः पितामह मातामहानां नान्दी मुखानां तृप्त्यर्थ इदं हिरण्यं
[आमम्] सदक्षिणाकं सतांबूलं सोपकरणं पूर्वं पूजित ब्राह्मणाय संप्रददे नमः । न मम ॥

asmin nāndī śrāddhe satya vasu sañjñakānām viśveṣām devānām prapitāmahī
pitāmahī mātṛṇām prapitāmaha pitāmaha pitṛṇām sapatnīka mātuḥ prapitāmaha mātuḥ
pitāmaha mātāmahānām nāndī mukhānām tṛptyartham idam hiraṇyam [āmam]
sadaḥṣiṇākam satāmbūlam sopakaraṇam pūrva pūjita brāhmaṇāya saṁpradade namaḥ
| na mama ॥

हिरण्य गर्भ गर्भस्थं हेम बीज विभावसोः । अनन्त पुण्य फलदम् अथ शान्तिं प्रयच्छ मे ॥

hiraṇya garbha garbhastham hema bīja vibhāvasoḥ ।

ananta puṇya phaladam atha śāntim prayaccha me ॥

मया हिरण्येन कृतं अभ्युदयिकं संपन्नम् । [सुसंपन्नम्] ॥

mayā hiraṇyena kṛtam abhyudayikam saṁpannam । [susāṁpannam] ॥

Śānti Pāṭha

ॐ द्यौः शान्तिरन्तरिक्षगुं शान्तिः पृथिवी शान्तिराप शान्तिरोषधय शान्तिः । वनस्पतय शान्तिः
विश्वेदेवाश्शान्तिः ब्रह्म शान्तिः सर्वगुं शान्तिः शान्तिः एव शान्तिः सा मा शान्तिरेधि ॥

om dyauś śāntir antarikṣagum śāntiḥ pṛthivī śāntir āpa śāntir oṣadhaya śāntiḥ ।
vanaspataya śāntir viśvedevāś śāntir brahma śāntiś sarvagum śāntiś śāntir eva śāntis
sā mā śāntir edhi ॥ om śāntiś śāntiś śāntiḥ ॥

To the Sky be peace, to the atmosphere peace, to the Earth peace, to the waters and Plants be peace. To the Trees peace, to the All-Gods peace, peace to Brahma peace, may the entire Universe have peace, peace indeed peace—may I too experience that peace!

GAURI PŪJĀ VIDHIḤ

Saṅkalpaḥ — पूर्वोक्त गुण विशेषण विसिष्टायां अस्यां शुभ तिथौ _____ नक्षत्र जाताः _____ अहं मम विवाह संस्कार अंग-भूत श्री मंगल गौरी कृपा-कटाक्ष सिद्धि अर्थ, सर्व सौभाग्य समृद्धये, दीर्घ सुमंगल्य प्राप्ति अर्थ सर्व अभिष्ट सिद्धि अर्थ मंगल गौरि पूजनं करिष्ये ॥

pūrvokta guṇa viśeṣaṇa viśiṣṭāyām asyām śubha tithau _____ nakṣatra jātāḥ _____ ahaṁ mama vivāha saṁskāra aṅga-bhūta śrī maṅgala gaurī kṛpā-kaṭākṣa siddhi arthaṁ, sarva saubhāgya samṛddhaye, dīrgha sumaṅgalya prāpti arthaṁ sarva abhiṣṭa siddhi arthaṁ maṅgala gauri pūjanaṁ kariṣye ॥

om on this auspicious day I born on nakshatra, as an ancillary to my marriage sacrament, to achieve the grace of the goddess Gauri in order to increase my well-being and for the attainment of perpetual auspiciousness and for the annulment of all inauspiciousness, for the fulfilment of my goals I now worship the goddess Mangala Gauri .

Dhyānam

गौरीं सुवर्ण वर्णाभां सुवर्ण पद्म निवासिनीम् । पाशांकुशा-धरां भूती धरांश्च शिववल्लभां
gaurīm suvarṇa varṇābhāṁ suvarṇa padma nivāsinīm ।
pāśāṅkuśā-dharāṁ bhūtī dharāṁśca śiva-vallabhāṁ

O Gauri, Beloved of Lord Siva, of golden hue, dwelling within the golden lotus of the mind, wielding the noose of attachment, and the goad of motivation, the substrata of all being.

हरान्वितं इन्दुमुखिं सर्वाभरण भूषिताम् । विमलाङ्गिं विशालाक्षीं चिन्तयामि सदा शिवाम् ॥
harānvitam indu-mukhim sarvābharaṇa bhūṣitām ।
vimalāṅgiṁ viśālākṣīm cintayāmi sadā śivām ॥

I contemplate and visualize the Most Auspicious Goddess, Immaculate, with a face as beautiful as the moon, and bedecked with ornaments.

1. āvāhanam

देवि देवि समागच्छ प्रार्थयेऽहं जगन्मये । इमं मया कृतं पूजां गृहाण सुरसत्तमे ॥
devi devi samāgaccha prārthaye'haṁ jagan maye ।
imaṁ mayā kṛtaṁ pūjāṁ gṛhāṇa surasattame ॥

I implore you to come here O mother of the universe, O Principle of the cosmic forces accept this worship that I offer.

2. āsanam

भवानी त्वां महादेवी सर्व सौभाग्य दायिनी । अनेकरत्न समायुक्तं आसनं प्रतिगृह्येताम् ॥
bhavānī tvāṁ mahādevī sarva saubhāgya dāyinī ।
aneka ratna samāyuktaṁ āsanaṁ pratigṛhyetām ॥

O Great Goddess you are the bestower of all providence, please accept this jewelled seat that I am offering.

3. pādyam

सुचारु शीतलं दिव्यं नान गन्ध सुवासिताम् । पाद्यं गृहाण देवेशी महा देवी नमोऽस्तु ते ॥

sucāru śītalaṁ divyaṁ nāna gandha suvāsītāṁ |
pādyāṁ gṛhāṇa deveśī mahā devī namo'stu te ||

Beautiful, cool, and divine scented with various perfumes, I offer water for your feet, please accept it, salutations to you.

4. arghyam

श्री पार्वती महाभागे शङ्कर प्रिय भामिनी । अर्घ्यं गृहाण कल्याणि भर्त्रा सह पतिव्रते ॥
śrī pārvatī mahābhāge śaṅkara priya bhāminī |
arghyaṁ gṛhāṇa kalyāṇi bhartrā saha pativrate ||

Sri Parvati, most fortunate One, the beloved consort of Siva please accept this libation, along with your husband O Auspicious One.

5. ācamanam

गंग तोयं समानीतं सुवर्ण कलशे स्थितम् । आचम्यतां महाभागे रुद्रेण सहितेऽनघ ॥
gaṅga toyāṁ samānītaṁ suvarṇa kalaśe sthitam |
ācamyatāṁ mahābhāge rudreṇa sahite'nagha ||

O Immaculate One, I offer you along with your husband water for sipping, brought from the Ganges in vessels of gold,

6. madhuparkam

दधिमध्वाज्य समायुक्तं शर्कर क्षीर संयुतम् । मधु-पर्कं गृहानेदं अर्पयामि शिव-प्रिये ॥
dadhi madhvājya samāyuktaṁ śarkara kṣīra saṁyutam |
madhu-parkaṁ gṛhānedāṁ arpayāmi śiva-priye ||

O Beloved of Siva, I offer this drink comprised of curd, honey, butter, sugar and milk, please accept it

7. snānam

पय क्षीर घृतैर्मिश्रं शर्कर मधु संयुक्तम् । पञ्चामृतमिदं स्नानम् गृहान परमेश्वरी ॥
paya kṣīra ghṛtair miśraṁ śarkara madhu saṁyuktaṁ |
pañcāmṛta snānam idaṁ gṛhāna paramesvarī ||

O Lady of the Universe, I offer you five substances for bathing; milk, curd, ghee, sugar and honey, please accept it.

8. vastram

रक्त वस्त्र द्वयं देवी तुभ्यं दास्यामि पार्वती । चन्द्रमौलि प्रिये देवी सदा मे वरदा भव ॥
rakta vastra dvayaṁ devī tubhyaṁ dāsyāmi pārvatī |
candramauli priye devī sadā me varadā bhava ||

I offer you O Goddess Parvati, a dual garment of red; O Beloved of Lord Siva please be propitious to me

9. māṅgalyam

मांगल्य मणि संयुक्तं मुक्त फल समन्वितम् । दत्त मंगलसूत्रं ते गृहाण शिव वल्लभे ॥
māṅgalya maṇi saṁyuktaṁ mukta phala samanvitam |
datta maṅgal sūtraṁ te gṛhāṇa śiva vallabhe ||

O Beloved of Lord Siva, I offer you this auspicious necklace, studded with jewels and pearls, please accept it

10. gandham

कर्पूर कुंकुमैर् युक्तं हरिद्रादि समन्वितम् । कस्तूरिक समायुक्तं चन्दनं प्रतिगृह्येताम् ॥

karpūra kuṁkumair yuktam haridrādi samanvitam |
kastūrika samāyuktam candanam pratigr̥hyetām ||

Please accept these unguents, camphor, saffron, kasturi tumeric mixed with sandal paste

11. kuṁkum

हरिद्रा कुंकुमं चैव सिन्दूरं कज्जलं तथा । सौभाग्य द्रव्य संयुक्तं गृहाण परमेस्वरी ॥
haridrā kuṁkumam caiva sindūram kajjalam tathā |
saubhāgya dravya samyuktam gr̥hāṇa paramesvarī ||

I offer you cosmetics, tumeric, saffron, and sindur, and kajal, please accept them O Lady of the Universe.

12. puṣpam

जाजि पन्नाग मन्दार केतकी चंपकानि च । पुष्पाणि तव पुजार्थं अर्पयामि सदा शिवे ॥
jāji pannāga mandāra ketakī cāmpakāni ca |
puṣpāṇi tava puṣpārtham arpayāmi sadā śive ||

I offer you various flowers in worship O Auspicious Goddess, Jaji, pannaga, mandara, ketaki and champak.

कात्यायन्यै नमः । उमायै । भद्रायै । हैमवत्यै । ईश्वर्यै । भवान्यै । सर्व-पाप-हरायै । मृडान्यै । चण्डिकायै । गिरिजायै । ब्राह्म्यै । माहेश्वर्यै । कौमार्यै । वैष्णव्यै । वराहायै । इन्द्राण्यै । चामुण्डायै । दाक्षायण्यै । पार्वत-राज-पुत्र्यै । चन्द्रशेखर-पत्न्यै । सर्वोपद्रव-नाशिन्यै । श्री मङ्गल-गौर्यै नमः ॥

kātyāyanyai namaḥ | umāyai | bhadrāyai | haimavatyai | īśvaryai | bhavānyai | sarva-pāpa-harāyai | mṛḍānyai | caṇḍikāyai | girijāyai | brāhmyai | māheśvaryai | kaumāryai | vaiṣṇavyai | varāhāyai | indrānyai | cāmuṇḍāyai | dākṣāyaṇyai | pārvata-rāja-putryai | candraśekhara-patnyai | sarvopadrava-nāśinyai | śrī maṅgala-gauryai namaḥ ||

13. dhūpam

वनस्पति रसोद्भूतो गन्धाड्यो गन्धः उत्तमः । आग्नेयः सर्व देवानां धूपोऽयं प्रतिगृह्यताम् ॥
vanaspati rasodbhūto gandhāḍyo gandhaḥ uttamaḥ |
āghreyaḥ sarva devānām dhūpo'yaṁ pratigr̥hyatām ||

Please accept this incense made from the best scents of the forest, it is most acceptable to all the deities

14. dīpam

साज्यं त्रिवर्ति संयुक्तं वह्निना योजितं मया । दीपं गृहाण देवेशी त्रैलोक्य तिमिरापह ॥
sājyam trivarti samyuktam vahninā yojitam mayā |
dīpam gr̥hāṇa deveśī trailokya timirāpaha ||

With ghee and three wicks I have arranged a lamp, please accept this light, O Devi and remove the ignorance pervading the three worlds.

15. naivedyam

शर्कर खण्ड खाद्यानि दधि क्षीरं घृतानि च । आहार भक्ष्य भोजञ्च नैवेद्यं प्रतिगृह्यताम् ॥
śarkara khaṇḍa khādyāni dadhi kṣīram ghṛtāni ca |
āhāra bhakṣya bhojam ca naivedyam pratigr̥hyatām ||

With sugar, roots and other edibles, with curds, milk and ghee, the most tasty victuals I have prepared, please accept them.

16. tāmbūlam

पूगीफल समायुक्तं नागवल्ली दलैर्युतम् । एलादि चूर्ण संयुक्तं तांबूलं प्रतिगृह्यताम् ॥

pūgīphala samāyuktaṁ nāgavallī dalair-yutam |
elādi cūrṇa saṁyuktaṁ tāmbūlaṁ pratigr̥hyatām ||

Please accept this betel; betel nuts and leaves together, with the powder of cardamon and other spices.

17. nīrājanam

कर्पूरकं महादेवि रंभोद्भूतं च दीपकम् । मंगलार्थं इदं दीपं गृहाण सुरेश्वरी ॥
karpūrakam mahādevi raṁbhodbhūtaṁ ca dīpakam |
maṅgalārtham idaṁ dīpaṁ gr̥hāṇa sureśvarī ||

O Lady of the gods please accept this auspicious lamp, a camphor flame in a celestial lamp O Mahadevi!

18. puṣpāñjaliḥ

अहिंसा प्रथमं पुष्पं पुष्पं इन्द्रिय-निग्रहः । सर्व-भूत दया पुष्पं क्षमा पुष्पं विशेषतः ॥
शान्ति पुष्पं तपः पुष्पं ज्ञान पुष्पं तथैव च । सत्यं अष्ट-विधं पुष्पं देवी प्रीतिकरं भवेत् ॥
ahimsā prathamam puṣpaṁ puṣpaṁ indriya-nigrahaḥ |
sarva-bhūta dayā puṣpaṁ kṣamā puṣpaṁ viśeṣataḥ ||
śānti puṣpaṁ tapaḥ puṣpaṁ jñāna puṣpaṁ tathaiva ca |
satyaṁ aṣṭha-vidham puṣpaṁ devī prītikaram bhavet ||

19. namaskāraḥ

namaste giriḥ devī namaste loka-nāyakī |
namaste sarva pāpaghni maṅgala-gaurī namo'stu te ||
सर्व मङ्गल माङ्गल्ये शिवे सर्वार्थ शादिके । शरण्ये त्रयम्बके गौरी नारायणी नमोऽस्तु ते ॥
sarva maṅgala māṅgalye śive sarvārtha śādike |
śaraṇye trayambake gauri nārāyaṇī namo'stu te ||
पुत्रान् देहि धनं देहि सौभाग्यं देहि सुव्रते । अन्यांश्च सर्व कामांश्च देहि देवि नमोऽस्तु ते
putrān dehi dhanam dehi saubhāgyam dehi suvrate |
anyāmśca sarva kāmāmśca dehi devī namo'stu te ||

Grant me progeny, and wealth, and a long lasting marriage, O Devi, May all my goals be attained I offer my obeisance to thee.

ॐ द्यौः शान्तिरन्तरिक्षगुं शान्तिः पृथिवी शान्तिराप शान्तिरोषधय शान्तिः । वनस्पतय शान्तिः
विश्वेदेवाश्शान्तिः ब्रह्म शान्तिः सर्वगुं शान्तिः शान्तिः एव शान्तिः सा मा शान्तिरेधि ॥

om dyauś śāntir antarikṣagum śāntiḥ pṛthivī śāntir āpa śāntir oṣadhaya śāntiḥ |
vanaspataya śāntir viśvedevāś śāntir brahma śāntiś sarvagum śāntiś śāntir eva śāntis
sā mā śāntir edhi || om śāntiś śāntiś śāntiḥ ||

VIVĀHA PRAYOGAḤ

SOUTHERN FORMAT

(Reception of the Groom's party).

- ❖ The groom arrives at the venue.
- ❖ The groom is received according to the traditions of the women.
- ❖ Sometimes the best-man pours water over the groom's feet.
- ❖ The mother of the bride welcomes the groom, anoints his forehead with chandan, kumkum and akṣata and places a garland around his neck:—

आयुरारोग्य ऐश्वर्यं यशस्तेजो ज्वलामतिः । आर्यं पुत्रो भवस्तेजस्तिलकेन कृतेन ते ॥

āyur ārogya aiśvaryaṃ yaśas tejo jvalāmatih |
ārya putro bhavas tejas tilakena kṛtena te ||

O noble son, with this tilak may you have longevity, health, excellence, radiance, and blazing intellect!

कस्तूरी तिलकं ललाट पटले वक्षस्थले कौस्तुभम् ।
नासाग्रे नव-मौक्तिकं कर- तले वेणुं करे कण्कणम् ॥
सर्वांगे हरि चन्दनं सुललितं कण्ठे च मुक्ता-वल्लि ।
गोपस्त्री परिवेष्टितो विजयते गोपाल छूडा-मणिः ॥
kastūrī tilakaṃ lalāṭa paṭale, vakṣasthale kaustubham |
nāsāgre nava-mauktikaṃ kara- tale, veṇuṃ kare kaṅkaṇam ||
sarvāṅge hari candanaṃ sulalitam, kaṅthe ca muktā-vali |
gopa-strī pariveṣṭito, vijayate gopāla chūḍā-maṇih ||

*"A mark of musk adorns the forehead, and the Kaustubha gem shines on the chest,
A fresh pearl is at the tip of the nose, and a flute in the hand adorned with bracelets.
Sandalwood paste beautifies the entire body, and a garland of pearls adorns the neck,
Gopis (cowherd girls) surround and serve, as the crown jewel of Gopala (Lord Krishna) shines triumphantly."*

- ❖ The groom is led to the paṇḍal and takes his seat.
- ❖ Ganeśa pūjā is done

Rakṣā-bandhanam

Saṅkalpam — एवं गुण विशेषण विशिष्टायां अस्यां शुभ तिथौ अस्य यजमानस्य उपात समस्त दुरित-
क्षय द्वार श्री परमेश्वर प्रीत्यर्थं पाणि-गृहणांगत्वेन रक्षार्थं रक्षा-बन्धनं करिष्ये ॥
evaṃ guṇa viśeṣaṇa viśiṣṭhāyāṃ asyāṃ śubha tithau asya yajamānasya upāta samasta
durita-kṣaya dvāra śrī parameśvara prītyarthaṃ paṇi-grhaṇāṅgatvena rakṣārthaṃ
rakṣā-bandhanaṃ kariṣye ||

*For absolution of all my yajamana's sins and in order to please the Supreme Being, on this auspicious day, as
an ancillary to the rite of Holy Matrimony, I shall perform the tying of the protection Thread for safekeeping
from Forces of Chaos.*

- ❖ Offer pūjā to the rakṣā-sūtra.
- ❖ Tie rakṣā-sūtra to the groom's right hand

येन बद्धो बलीराज दानवेन्द्रो महाबलः । तेन त्वां प्रतिबध्नामि रक्ष मा चल मा चल ॥

yena baddho balīrāja dānavendro mahābalaḥ ।

tena tvām pratibadhnāmi rakṣa mā cala mā cala ॥

*By that Holy Force by which Bali of great power was restrained,
I secure you, may the forces of Chaos depart hence.*

रक्षाबन्धन मुहूर्तो सुमूहूर्तोऽस्तु rakṣābandhana muhūrto sumūhurto'stu
May this moment be sanctified.

Vadhu Āgamanam

- ❖ The bride now makes her entrance accompanied by her bridal party.
- ❖ She approaches the pandal and meets the groom outside.
- ❖ Some communities hold a curtain (*antarpaṭha*) between the couple while reciting:-

Pañca Maṅgalam

श्रीमत् पङ्कज विष्टरौ हरि-हरौ वायुर्महेन्द्रोऽनलः

चन्द्रो भास्कर वित्तपाल वरुणा प्रेताधिपञ्च्य ग्रहाः ।

प्रद्युम्नौ नल कुबरौ सुरगजश्चिन्तामणिः कौस्तुभः

स्वामी शक्तिधरश्च लांगलधरः कुर्वन्तु वो मंगलम् ॥ १ ॥

śrīmat paṅkaja viṣṭarau hari-harau vāyur mahendro'nalaḥ

candro bhāskara vittapāla varuṇā pretādhipaṅcya grahāḥ ।

pradyumnau nala kubarau suragajaś-cintāmaṇiḥ kaustubhaḥ

svāmī śaktidharaśca lāṅgaladharaḥ kurvantu vo maṅgalam ॥ 1 ॥

"May the lotus-born Brahma, Vishnu, Shiva, Vayu, Indra, Agni, Chandra, Surya, Kubera, Varuna, Yama, and the planetary lords, Pradyumna, Nala, Kubera, the divine elephant Airavata, and the wish-fulfilling gem Kaustubha, Lord Narayana, the bearer of the divine power, and Lord Anjaneya (Hanuman), May they all bestow auspiciousness upon you."

गौरी श्री-कुल-देवता च सुभगा भूमिः प्रपूर्णा शुभा

सावित्री च सरस्वती च सुरभिः सत्यव्रताऽरुन्धती ।

स्वाहा जाम्बवती च रुक्म-भगिनी दुःस्वप्न प्रध्वंशिनी

वेला चाम्बु-निधेः समीन मकर कुर्वन्तु वो मंगलम् ॥ २ ॥

gaurī śrī-kula-devatā ca subhagā bhūmiḥ prapūrṇā śubhā

sāvitrī ca sarasvatī ca surabhiḥ satyavratā'rundhatī ।

svāhā jāmbavatī ca rukma-bhaginī duḥsvapna pradhvaṃśinī

velā cāmbu-nidheḥ samīna makara kurvantu vo maṅgalam ॥ 2 ॥

May Gauri, the auspicious goddess of the noble lineage, and Bhumi, the complete and blessed earth, Savitri and Saraswati, along with the fragrant and virtuous Arundhati, Swaha, Jambavati, and Rukma-bhagini, the destroyer of bad dreams, And Vela, the abode of water, bestow auspiciousness upon you.

गंगा सिन्धु सरस्वती च यमुना गोदावरी नर्मदा
कावेरी सरयु महेन्द्र-तनया चर्मण्वती वेदिक ।
क्षिप्रा वेत्रवती महासुरनदी ख्याता च या गण्डकी
वेला चाम्बु-निधेः समीन मकर कुर्वन्तु वो मंगलम् ॥ ३ ॥
gaṅgā sindhu sarasvatī ca yamunā godāvarī narmadā
kāverī sarayu mahendra-tanayā carmaṇvatī vedika ।
kṣiprā vetra-vatī mahāsuranadī khyātā ca yā gaṇḍakī
velā cāmbu-nidheḥ samīna makara kurvantu vo maṅgalam ॥ 3 ॥

May Ganga, Sindhu, Saraswati, Yamuna, Godavari, and Narmada, Kaveri, Sarayu, Mahendra-tanaya, and Charmavati Vedika, Kshipra, Vetra-vati, the famous Maha-suranadi, and Gandaki, the oceans and all holy waters bestow auspiciousness upon you.

लक्ष्मी कौस्तुभ पारिजातक सुरा धन्वन्तरिशचन्द्रमा
धेनुः कामधुघा सुरेश्वर गज रम्भा च देवांगन ।
अश्व-सप्त-मुखो विषं हरिधनुः शंखोऽमृतं चाम्बुदेः
रत्नानीति चतुर्दश प्रति-दिनं कुर्वन्तु वो मंगलम् ॥ ४ ॥
lakṣmī kaustubha pārijātaka surā dhanvantariś-candramā
dhenuḥ kāmadhughā sureśvara gaja rambhā ca devāṅgana ।
aśva-sapta-mukho viṣaṁ haridhanuḥ śaṅkho'mṛtaṁ cāmbudeḥ
ratnānīti caturdaśa prati-dinaṁ kurvantu vo maṅgalam ॥ 4 ॥

May Goddess Lakshmi, the Kaustubha gem, the celestial wish-fulfilling tree, and the moon, The wish-fulfilling cow, Kamadhenu, and the divine elephant, Rambha, the seven-faced horse, the poison, the bow of Hari, the divine conch, and the ambrosial ocean, The fourteen jewels and their blessings, bestow auspiciousness upon you every day.

ब्रह्मा वेद-पति शिव-पशुपतिस्सूर्यो ग्रहणां पतिः
शक्रो देव-पतिर् हविर्हुत-पतिस्स्कन्दश्च सेना-पतिः ।
विष्णुर्यज्ञ-पतिर्यमो पितृपतिश्शक्तिः पतिनां-पतिः
सर्वे ते पतयः सुमेरु सहिताह कुर्वन्तु वो मंगलम् ॥ ५ ॥
brahmā veda-pati śiva-pāsupatis sūryo grahaṇāṁ patiḥ
śakro deva-patir havir-huta-patis skandaśca senā-patiḥ ।
viṣṇur yajña-patir yamo pitṛ-patiś śaktiḥ patināṁ-patiḥ
sarve te patayaḥ sumeru sahitāḥ kurvantu vo maṅgalam ॥ 5 ॥

Brahma, the lord of the Vedas, Shiva, the lord of beasts, Surya, the lord of eclipses, Indra, the lord of the gods, Agni, the lord of offerings, Skanda, the lord of armies, Vishnu, the lord of sacrifices, Yama, the lord of ancestors, Shakti, the lord of wives, May all these lords, along with Mount Sumeru, bring auspiciousness to you.

❖ The couple now garland each other.

समञ्जन्तु विश्वेदेवेव समापो हृदयानि नौ । समातरिश्व संघाता सं उ विष्णु दधातु नौ ॥
samañjantu viśvedeveva samāpo hṛdayāni nau ।
samātariśva saṁdhātā saṁ u viṣṇu dadhātu nau ॥

May all the Directive Energies of the Cosmos unite our hearts, may the Universal Principles, the Life Force and the heavens and Lord Vishnu keep us two together.

- ❖ The bride sits down and performs gaṇeśa/gaurī pūjā (page 48). Sometimes Gauri Puja is done in a separate room before the arrival of the groom.
- ❖ Tie rakṣā-sūtra to the bride's left hand

येन बद्धो बलीराज दानवेन्द्रो महाबलः ।
तेन त्वां प्रतिबध्नामि रक्ष मा चल मा चल ॥
yena baddho balīrāja dānavendro mahābalaḥ ।
tena tvām pratibadhnāmi rakṣa mā cala mā cala ॥

रक्षाबन्धन मुहूर्तो सुमूहूर्तोऽस्तु rakṣābandhana muhūrto sumūhurto'stu

- ❖ Tie rakṣā-sūtra to the bride's left hand
- ❖ Perform the Purificatory ceremony.

PUNYĀHA VĀCANAM

Saṅkalpa - हरिः ॐ तत् सत्, गोविन्द गोविन्द गोविन्द, अस्यां शुभ तिथौ मम यजमानस्य उपात समस्त दुरितक्षय द्वार पाणीगृहणाख्य कर्म करिष्यमाणः तदङ्गत्वेन मण्डप शुद्ध्यर्थ, शरीर शुद्ध्यर्थ, सर्वोपकरण शुद्ध्यर्थ महाजने सह स्वस्ति-पुण्याह-वाचनं करिष्ये ॥

hariḥ om tat sat, govinda govinda govinda, asyām śubha tithau mama yajamānasya upāta samasta duritakṣaya dvāra pāṇīgrhaṇākhyā karma kariṣyamāṇaḥ tadaṅgatvena maṇḍapa śuddhyartham, śarīra śuddhyartham, sarvopakaraṇa śuddhyartham mahājane saha svasti-puṇyāha-vācanam kariṣye ॥

Hari Om Tatsat, On this auspicious day; For absolution of all my patron's sins in the rite of matrimony about to be performed for sanctification and purification of the mandapa, body and accouterments, I shall together with these Noble people perform the rites of sanctification.

- ❖ Gaṇapati udvāsanam
- ❖ Invoke Varuna in the Kalaśa and offer Upacāras.

Varuṇa Dhyānam

नाग-पाश-धरं हृष्टं रक्तौघ द्युति-विग्रहम् । शशाङ्क धवलं ध्यायेत् वरुणं मकरासनम् ॥
वरुणं श्वेत-वर्णं च पाश-हस्तं रुजासनम् । मौक्तिकालङ्कृतं देवं तीर्थ नाथम् अहं भजे ॥
nāga-pāśa-dharam hr̥ṣṭam raktaugha dyuti-vigraham ।
śaśāṅkha dhavalā dhyāyet varuṇa paścimeśvaraḥ ॥
varuṇam śveta-varṇam ca pāśa-hastam rujāsanam ।
mauktikālaṅkṛtam devam tīrtha nātham aham bhaje ॥

I meditate upon Lord Varuna, the holder of the serpent noose, radiant with a complexion like the red evening sky, having the moon as his crest jewel, seated on a crocodile. I worship Lord Varuna, the one with a white complexion, his hands holding the noose, seated on a silver throne, Adorned with pearl ornaments, the divine Lord, the master of sacred waters, I offer my devotion to Him.

अस्मिन् पूर्वं स्थापित कुम्भे वरुणम् ध्यायामि आवाहयामि स्थापयामि गन्धाक्षत पुष्पाणि समर्पयामि ॥
asmin pūrva sthāpita kumbhe varuṇam dhyāyāmi āvāhayāmi sthāpayāmi
gandhākṣata puṣpāṇi samarpayāmi ॥

ॐ वरुणाय नमः सकल आराधनैः स्वर्चितम्

कलशस्य मुखे विष्णुः कण्ठे रुद्र समाश्रितः । मूले तत्र स्थितो ब्रह्मा मध्ये मातृगणाः स्मृताः ॥ १ ॥

om varuṇāya namaḥ sakala ārādhanaīḥ svarcitam
kalaśasya mukhe viṣṇuḥ kaṇṭhe rudra samāśritaḥ ।
mūle tatra sthito brahmā madhye mātṛgaṇāḥ smṛtāḥ ॥ 1 ॥

ऋग्वेदोऽथ यजुर्वेदः सामवेदोऽप्यथर्वणः । अङ्गैश्च सहितास् सर्वे कलशाम्बु समाश्रिताः ॥ २ ॥

ṛgvedo'tha yajurvedaḥ sāmavedo'pyatharvaṇaḥ ।
aṅgaiśca sahitās sarve kalaśāmbu samāśritāḥ ॥ 2 ॥

देव दानव संवादे मथ्यमाने महोदधौ । उत्पन्नोऽसि तदा कुम्भ विधृतो विष्णुना स्वयम् ॥ ३ ॥

deva dānava saṁvāde mathyamāne mahodadhau ।
utpanno'si tadā kumbha vidhṛto viṣṇunā svayam ॥ 3 ॥

गङ्गे च यमुने चैव गोदावरी सरस्वती । नर्मदे सिन्धु कावेरि जलेऽस्मिन् सन्निधिं कुरु ॥ ४ ॥

gaṅge ca yamune caiva godāvarī sarasvatī ।
narmade sindhu kāveri jale'smin sannidhiṁ kuru ॥ 4 ॥

त्वयि तिष्ठन्ति सर्वेऽपि यतः काम फल-प्रदः । त्वत् प्रसादाद् इदं यज्ञं कर्तुमिह जलोद्भव ॥ ९ ॥

tvayi tiṣṭhanti sarve'pi yataḥ kāma phala-pradaḥ ।
tvat prasādād idaṁ yajñam kartum iha jalodbhava ॥ 9 ॥

अपां मध्ये स्थिता देवाः सर्वे अप्सु प्रतिष्ठिताः । ब्राह्मणानां करे न्यस्ताः शिवा आपो भवन्तु ते ॥ १० ॥

apāṁ madhye sthitā devāḥ sarvaṁ apsu pratiṣṭhitāḥ ।
brāhmaṇānām kare nyastāḥ śivā āpo bhavantu te ॥ 10 ॥

❖ Sprinkle everything with the following mantra;

सत्यं शुद्धम् तपः शुद्धम् ज्ञान शुद्धम् तथैव च । सर्व-भूता दया शुद्धं जल शुद्धञ्च पञ्चम ॥

satyaṁ śuddham tapaḥ śuddham jñāna śuddham tathaiva ca ।
sarva-bhūtā dayā śuddham jala śuddhañca pañcama ॥

अद्भिर्गात्रिणि शुध्यन्ति बुद्धिर्ज्ञानेन शुद्ध्यति । विद्या तपोभ्यां चभूतात्म मनस्सत्येन शुद्ध्यति ॥

adbhir-gātraṇi śudhyanti buddhir-jñānena śuddhyati ।
vidyā tapobhyāṁ cabhūtātma manas satyena śuddhyati ॥

ĀṆKŪRĀRPAṆAM

saṅkalpaḥ — हरिः ॐ तत्सत् + मम उपात समस्त दुरितक्षय द्वार श्री परमेश्वर प्रीत्यर्थ, अद्य करिष्यमाण विवाह कर्म अंगमङ्कूर् अर्पण कर्म करिष्ये ॥

hariḥ om tat sat + mama upāta samasta duritakṣaya dvāra śrī parameśvara prītyartham,
adya kariṣyamāṇa vivāha karma aṅgam aṅkūr arpaṇa karma kariṣye ॥

- ❖ Place 5 pālikas (clay vessels with soil) in the four directions with one in the middle.
- ❖ Sprinkle the pālikas beginning with the center one. Then invoke the deities:—

Centre ॐ भूर्भुवस्सुवः चतुर्मुखं आवाहयामि । इदमासनम् ॥
om bhūr bhuvāsuvaḥ caturmukhaṁ āvāhayāmi । idam āsanam ॥

East ॐ भूर्भुवस्सुवः शचिपतिं आवाहयामि । इदमासनम् ॥
om bhūr bhuvāsuvaḥ śacipatiṁ āvāhayāmi । idam āsanam ॥

South ॐ भूर्भुवस्सुवः धर्मराजं आवाहयामि । इदमासनम् ॥
om bhūr bhuvāsuvaḥ dharmarājam āvāhayāmi । idam āsanam ॥

West ॐ भूर्भुवस्सुवः अपांपतिं आवाहयामि । इदमासनम् ॥
om bhūr bhuvāsuvaḥ apāmpatiṁ āvāhayāmi । idam āsanam ॥

North ॐ भूर्भुवस्सुवः ओषधीशं आवाहयामि । इदमासनम् ॥
om bhūr bhuvāsuvaḥ oṣadhīśam āvāhayāmi । idam āsanam ॥

upacāra

ब्रह्मादिभ्यो नमः । अर्घ्यं । पाद्यं । आचमनियं । स्नानं । समस्तोपचारान् समर्पयामि ॥
brahmādibhyo namaḥ । arghyam । pādyam । ācamaniyam । snānam । samastopacārān
samarpayāmi ॥

- ❖ Take the vessel with the seeds and mix a little milk in it:—

दिशां पतीन् नमस्यामि सर्वं काम फल प्रदान् । कुर्वन्तु सफलं कर्म कुर्वन्तु सततं शुभम् ॥
diśāṁ patīn namasyāmi sarva kāma phala pradān ।
kurvantu saphalaṁ karma kurvantu satataṁ śubham ॥

- ❖ The with the following mantras sumangalīs place seeds in the pālikas, cover with sand and sprinkle water. They can be discarded on the fifth or the seventh day.

ॐ ब्रह्मणे नमः । अयं बीज अवापः ॥
om brahmaṇe namaḥ । ayaṁ bīja avāpaḥ ॥ Middle

ॐ इन्द्राय नमः । अयं बीज अवापः ॥
om indrāya namaḥ । ayaṁ bīja avāpaḥ ॥ East

ॐ यमाय नमः । अयं बीज अवापः ॥
om yamāya namaḥ । ayaṁ bīja avāpaḥ ॥ South

ॐ वरुणाय नमः । अयं बीज अवापः ॥
om varuṇāya namaḥ । ayaṁ bīja avāpaḥ ॥ West

ॐ सोमाय नमः । अयं बीज अवापः ॥
om somāya namaḥ । ayaṁ bīja avāpaḥ ॥ North

ŚIVA-PĀRVATĪ PŪJĀ³

|| kalyāṇa-sundaraḥ mūrti ||

कुन्दाभन् तरुणेन्दु चूड मकुटं कृष्णं वरं वामके-
दक्षालम्बि पदा तथा गिरिसुता हस्ताम्बुज बिभृतम् ।
टङ्कञ्चोर्ध्व करेधृतं स्वपुरतः पद्मोद्भवेनाश्रितं
वामे विष्णु समाश्रितं स्मित-मुखं कल्याणदेवं भजे ॥

Kundābhan taruṇendu cūḍa makuṭam kṛṣṇam varam vāmake-
dakṣālambi padā tathā girisutā hastāmbuja bibhṛtam ।
ṭaṅkañcordhva karedhṛtam svapurataḥ padmodbhavenāśritam
vāme viṣṇu samāśritam smita-mukhaṁ kalyāṇadevaṁ bhaje ॥

"I adore the auspicious dark one whose head is adorned with a crown with the young moon, whose left ear is adorned with the delicate earring, and whose hands hold the lotus-like feet of Girija's (Parvati's) son (Lord Kartikeya). He holds the tanka in his upper hand, and is embraced by the lotus-born one. I worship the benevolent deity with a smiling face, who is sought after by Lord Vishnu himself."

ॐ उमा-महेश्वराभ्यां नमः ॥ om umā-maheśvarābhyāṁ namaḥ ॥

❖ Offer 16 Upacāras

³ Vaiṣṇavas can do Lakṣmī-nārāyana or Rādhā-kṛṣṇa pūjā

DĀRIKĀ-DĀNAM

(Giving away of the Bride)

Saṅkalpam — ॐ शुभे शोभने मुहूर्ते, आद्य ब्रह्मणः द्वितीय परार्धे, श्वेत-वाराह कल्पे, वैवस्वते मन्वन्तरे, अष्टविंशतितमे, कलि युगे कलि युगस्य प्रथम पादे, जम्बु-द्वीपे गङ्गायां उत्तर/पूर्व/पश्चिम/दक्षिण दिग्-भागे, _____ (चोउन्त्र्य) _____ देशे _____ (तोवन्) _____ महा-नगरि अन्तर्गते, व्यवहारिकानां षष्टि सम्वत्सरानां मध्ये _____ नाम सम्वत्सरे, _____ अयने, _____ ऋतौ, _____ मासे, _____ पक्षे, _____ तिथौ, _____ वासर युक्तायां, _____ नक्षत्रे युक्तायां, शुभ योगे, शुभ करणे सुमुहूर्ते _____ मुहूर्ते, एवं ग्रह गुण विशेषण विसिष्ठायां, कश्यप गोत्रोद्भवस्य _____ (bestower's name) _____ आर्यः सपत्निको अस्य यजमानः उपात समस्त दुरित-क्षय द्वारा श्री परमेश्वर प्रीत्यर्थ, अस्याः वध्वा अनेन वरेण धर्म प्रजया उभयोर् वंशयोः वंश-वृद्ध्यर्थ, तथा समस्त पितृणां निरतिशय सानन्द शाश्वत ब्रह्मलोक निवास सिद्ध्यर्थम्, श्रुति स्मृति शास्त्रोक्त फल सिद्ध्यर्थ श्रीलक्ष्मी-नारायण प्रीत्यर्थ यथा सम्भवा दारिका-दानाख्य महा-दानं अहं करिष्ये ॥

om śubhe śobhane muhūrte, ādya brahmaṇaḥ dvitīya parārdhe, śveta-vārāha kalpe, vaivasvate manvantare, aṣṭhaviṁṣātītame, kali yuge kali yugasya prathama pāde, jambu-dvīpe gaṅgāyām uttar/pūrva/pāścima/dakṣiṇa dig-bhāge, _____ (country) _____ deśe _____ (town) _____ mahā-nagari antargate, vyavahārikānām ṣaṣṭi samvatsarānām madhye _____ nāma samvatsare, _____ ayane, _____ ṛtau, _____ māse, _____ pakṣe, _____ tithau, _____ vāsara yuktāyām, _____ nakṣatre yuktāyām, śubha yoge, śubha karaṇe sumuhurte _____ muhurte, evaṁ graha guṇa viśeṣaṇa viśiṣṭhāyām,

kaśyapa gotrodbhavasya _____ (bestower's name) _____ āryaḥ sapatniko asya yajamānaḥ upāta samasta durita-kṣaya dvārā śrī parameśvara prītyartham, asyāḥ vadhvā anena vareṇa dharma prajāyā ubhayor vaṁśayoḥ vaṁśa-vṛddhyartham, tathā samasta pitṛṇām niratiśaya sānanda śāśvata brahmaloka nivāsa siddhyartham, śruti smṛti śāstroakta phala siddhyartham śrīlakṣmī-nārāyaṇa prītyartham yathā sambhavā dārikā-dānākhyā mahā-dānam ahaṁ kariṣye ॥

"Of the Kashyapa gotra, (bestower's name) for the absolution of the sins of the yajamana (sacrificer) and to please the Supreme Lord, and for the flourishing of both lineages by means of virtuous progeny, and for the eternal happiness of all his ancestors in the abode of Brahma, and for the attainment of the results prescribed in the Smritis, and Shastras, and for the pleasure of Lakshmi and Narayana, I will perform a great donation known as the bestowal for the bride, to the best of my ability."

Gotra-ucchāraṇa

चतुस्सागर पर्यन्तं सदा दातृ वरान्वयो । वृद्धयेतां सर्व कल्याणभाजिनाविह भूतले ॥

catus-sāgara paryantaṁ sadā dātṛ varānvayo ।

vṛddhyetām sarva kalyāṇabhājināviha bhūtale ॥

May the lineage of the benefactors always flourish on this earth, from the four seas to the edges of the world, bringing prosperity and well-being to all those who partake in it.

ॐ स्वस्ति श्रीमन् महा-भाग्यभ्युदय लक्ष्मी विलास विशेष निर्मला अखण्डित विद्विद् जन भूसुराशिर्वाद
प्रवर्तमान आयुरारोग्य ऐश्वर्य पुत्र पौत्र अभिवृद्धि समृद्धस्य - कश्यप गोत्रोद्भवस्य _____

आर्यः सपत्निको अस्य यजमानः;

om svasti śrīman mahā-bhāgyabhyudaya lakṣmī vilāsa viśeṣa nirmalā akhaṇḍita vidvid
jana bhūsuraśīrvāda pravartamāna āyur ārogya aiśvarya putra pautra abhivṛddhi
samṛdhasya - kaśyapa gotrodbhavasya _____ āryaḥ sapatniko asya yajamānaḥ;

*my patron belonging to the clan of named Dasa together with his wife is
bestowing their daughter upon this properly honoured groom,*

Groom's — कश्यप गोत्रोद्भवस्य, _____ नपत्रे _____ पौत्राय,
_____ पुत्राय, आयुष्मते दोष-रहिते विष्णु स्वरूपिणो वधु अर्थिनो चिरन्जीवी
_____ आर्यः नामधेय वराय;

— kaśyapa gotrodbhavasya, _____ naptre _____ pautrāya,
_____ putrāya, āyuṣmate doṣa-rahite viṣṇu svarūpiṇo vadhu arthino ciranjīvī
_____ āryaḥ nāmadheya varāya;

*of the clan of the great grandson of the grandson of the son
of by the name of Dasa who is the embodiment of Lord Vishnu, who is healthy and
long-lived and desirous of a wife;*

Bride's — कश्यप गोत्रस्य _____ नपत्रीं _____ पौत्रिं
_____ पुत्रीं आयुष्मतीं दोष-रहितीं श्री-रूपिणीं वर अर्थिनीं सौभाग्यवतीं
_____ नाम्नीम् इमां पुत्रीं यथा शक्त्या अलङ्कृतां, प्रजापति दैवतां, देव अग्नि, गुरु
ब्राह्मनाः, सन्निधौ अग्न्यादि साक्षिकतया सह, धर्म आचरणाय पत्नित्वेन तन्त्रोक्त विधिना तुभ्यं सम्प्रददे
प्रतिघृणातु भवान् ॥

— kaśyapa gotrasya _____ naptrīm _____ pautrīm _____
putrīm āyuṣmatīm doṣa-rahitīm śrī-rūpinīm vara arthinīm saubhāgyavatīm
_____ nāmnīm imām putrīm yathā śaktyā alaṅkṛtām, prajāpati daivatām,
deva agni, guru brāhmanāḥ, sannidhau agnyādi sākṣikatayā saha, dharma ācaraṇāya
patnitvena tantrokta vidhinā tubhyaṁ sampradade pratighṛṇātu bhavān. ॥

*The bride is of the clan of the great grand daughter of the grand daughter
of the daughter of by the name of ; she is the
embodiment of Lakshmi the preserving Energy of the Lord; she is free of faults, healthy & long-lived and
desirous of a husband, She is well adorned and honoured and has with her Prajapati the lord of creation and
progeny, This maiden is bestowed according to the precepts of Dharma Shastras and the Puranas for the
performance of your mutual duties as householders. May the devas, Sacred Fire, Teachers, Brahmins, and
Srivaishnavas bear witness to this union.*

- ❖ The hands of the couple are joined with the groom's parents' hands, a coconut etc is placed in their hands and water⁴ is poured from a conch-shell over the coconut by the wife of the bestower after he recites the following verses.

सुतां कनक सम्पन्नां कनकाभरणैर् युतां । दास्यामि विष्णवे तुभ्यं विष्णु-लोक जिगीशया ॥

⁴ Some communities like the Konkanis use milk instead of water.

sutām kanaka sampannām kanakābharaṇair yutām ।
dāsyāmi viṣṇave tubhyaṁ viṣṇu-loka jigīśayā ॥

This maiden is well adorned and bedecked with gold. I, desirous of attaining the realm of Vishnu, give her to you O [embodiment of] Vishnu,

विश्वमबराः सर्व भूताः साक्षिनस्सर्व देवताः । इमां सुतां प्रदास्यामि पितृणां तारनाय च ॥
viśvamabarās sarva bhūtās sākṣinas sarva devatāḥ ।
imām sutām pradāsyāmi pitṛṇām tāranāya ca ॥

The Supreme Being who resides in the hearts of all beings, and all the gods are witnesses. I give this maiden to so that you may fulfil your obligation to your forefathers.

मम वंशे सूता-जात फालिता शुभ लक्षणा । तुभ्यं दत्त मया देयं पुत्र पौत्र प्रवर्धिनीम् ॥
mama vaṁśe sūtā-jāta phālita śubha lakṣaṇā ।
tubhyaṁ datta mayā deyaṁ putra pauṭra pravardhinīm ॥

This daughter of mine, born in my family has been raised with all auspicious qualities I bestow her upon you for the purpose of raising offspring.

सालङ्कृत दारिका-दान महा-दान तुभ्यं अहं संप्रददे न मम ॥
sālankṛta dārikā-dāna mahā-dāna tubhyaṁ ahaṁ saṁpradade na mama ॥

Vara — बाहुभ्यां पृष्ठ हस्ताभ्यां पुण्य कर्म प्रसूतये ।
bāhubhyām pṛṣṭha hastābhyām puṇya karma prasūtaye ।
सुता मम आग्रतो भूयः सुता मे भव पार्श्वयोः ।
सुता मे सर्वतो भूयाः त्वद्दानात् मोक्षं आप्नुयाम् ॥
sutā mama āgrato bhūyaḥ sutā me bhava pārsvayoḥ ।
sutā me sarvato bhūyaḥ tvad dānāt mokṣaṁ āpnuyām ॥

This lass will be before me, she will be beside me, she will encompass me on every side, may you be Liberated through your gift.

Kāma-stuti

दाता कामो गृहीताऽपि कामायाऽदाच्च कामिनीम् ।
कामेन त्वां प्रतिगृह्णामि पूर्णोऽस्तु चावयोः ॥
dātā kāmo grhītā'pi kāmāyā'dācca kāmīnīm ।
kāmena tvām pratigrhṇāmi pūrṇo'stu cāvayoḥ ॥

*Love is the true giver, Love the true receiver, the lover has been united the beloved,
With love I receive you, may our love be fulfilled*

VASTRA DĀNAM

युवं वस्त्राणि रम्यानी रतां युवयो शुभम् । मित्रावरुणा नामानौ प्रदिशेतां निरन्तरम् ॥
yuvam vastrāṇi ramyānī ratām yuvayo śubham ।
mitrāvaruṇā nāmānau pradīśetām nirantaram ॥

May you both constantly wear beautiful garments and remain happily together. Let the names Mitra and Varuna be always honored between you as close friends.

सुमंगलीरिमां सर्वाः वधुं पश्यत सम्युताः । सौभाग्यं अस्यै दत्त्वा वधुं सम्प्रियन्तिनाम् ॥
 sumangalīr imāṁ sarvāḥ vadhuṁ paśyata samyutāḥ ।
 saubhāgyaṁ asyai dattvā vadhuṁ sampriyantīnām ॥

- ❖ The groom presents the bride with a new sari which she then retires to don.
- ❖ In the mean time the groom can perform the Māngalya Pūjanam.

MĀNGALYA PŪJĀ

Saṅkalpaṁ — एवं पूर्वोक्त गुण विषेषण विशिष्टायां अस्यां शुभ तिथौ अनयोः दम्पतयोः यशो बलाभिवृद्ध्यर्थं संपूर्ण वर्ष शत पर्यन्तं सुखेन जीवन सिद्ध्यर्थं मांगल्य पूजां करिषे ॥

— evaṁ pūrvokta guṇa viṣeṣaṇa viśiṣṭhāyāṁ asyāṁ śubha tithau anayoḥ dāmpatayoḥ yaśo balābhi-vṛddhy-arthaṁ sāmpūrṇa varṣa śata paryantaṁ sukhena jīvana siddhy-arthaṁ māṅgalya pūjāṁ kariṣe ॥

On this auspicious day, qualified by the afore mentioned astrological parameters, in order that the couple may increase in prosperity, fame and strength and that they may live together for a full hundred years in happiness, I now sanctify the tokens of marriage.

पद्मासनां पद्मकरां पद्ममाला विभूषिताम् । क्षीर-सागर संभूतां क्षीर वर्ण सम-प्रभाम् ॥

padmāsanāṁ padmakarāṁ padmamālā vibhūṣitām ।
 kṣīra-sāgara sambhūtāṁ kṣīra varṇa sama-prabhām ॥

सर्व मङ्गल माङ्गल्ये विष्णु-वक्षः-स्थलालये । बाल-भानु प्रतीकाशे पूर्ण-चन्द्र निभानने ॥

sarva maṅgala māṅgalye viṣṇu-vakṣaḥ-sthalālaye ।
 bāla-bhānu pratīkāśe pūrṇa-candra nibhānane ॥

अस्मिन् मङ्गल सूत्रे कृपया सुस्थितो भव । आवाहयामि देवि त्वाम् अभिष्ट फलदा भव ॥

asmin maṅgala sūtre kṛpayā susthito bhava ।
 āvāhayāmi devi tvāṁ abhiṣṭa phaladā bhava ॥

"Sitting on a lotus flower, adorned with lotus petals and a garland of lotuses, with a complexion as fair as milk and radiance like that of a crystal from the milky ocean, the one who is the source of all auspiciousness, who resides on the chest of Lord Vishnu, with a face resembling the full moon, I invoke you, O Lakṣmī Devi, being firmly established in this auspicious thread, please bestow the fulfillment of my desires."

ॐ श्रीं श्रियै नमः । महालक्ष्मीं आवाहयामि ।

om śrīm śriyai namaḥ । mahālakṣmīm āvāhayāmi

आसनम् । अर्घ्यम् । पाद्यम् । आचमनम् । स्नानम् । वस्त्र युग्मार्थम् । अलङ्कारार्थम् । मङ्गल सूत्रार्थम् ।

शौभाग्य द्रव्यम् । गन्धम् । गन्धोपरि अक्षतान् । पुष्पैः पूजयामि —

āsanam । arghyam । pādyam । ācamaṇam । snānam । vastra yugmārtham । alaṅkārartham ।
 maṅgala sūtrārtham । śaubhāgya dravyam । gandham । gandhopari akṣatān । puṣpaiḥ
 pūjayāmi —

ॐ श्रियै नमः । अमृतोद्भवायै । कमलायै । चन्द्र-सोदर्यै । विष्णु-पत्न्यै । वैष्णव्यै । वरारोहायै । हरि-
 वलभायै । शार्ङ्गिन्यै । देव-देविकायै । सुर-सुन्दर्यै । महालक्ष्म्यै । सर्वाभिष्ट-फल-प्रदायै ॥

om śriyai namaḥ | amṛtodbhavāyai | kamalāyai | candra-sodaryai | viṣṇu-patnyai |
vaiṣṇavyai | varārohāyai | hari-valabhāyai | śārṅginyai | deva-devikāyai | sura-sundaryai
| mahālakṣmyai | sarvābhiṣṭa-phala-pradāyai ||
धूपं । दीपं । कदलि फल द्वयं । ताम्बूलं । सुवर्ण पङ्कजं ।
dhūpaṁ | dīpaṁ | kadali phala dvayaṁ | tāmbūlaṁ | suvarṇa paṅkajaṁ |

लक्ष्मीं क्षीर समुद्र राज तनयां श्री रङ्ग धामेश्वरीं
दासि भूत समस्त देव वनितां लोकैक दीपाङ्कुराम् ।
श्रीमन् मन्द कटाक्ष लब्ध विभव ब्रह्मेन्द्र गङ्गाधराम्
तां त्रैलोक्य कुटुम्बिनीं सरसिजां वन्दे मुकुन्द प्रियाम् ॥

lakṣmīm kṣīra samudra rāja tanayām śrī raṅga dhāmeśvarīm
dāsi bhūta samasta deva vanitām lokaika dīpāṅkurām |
śrīman manda kaṭākṣa labdha vibhava brahmendra gaṅgādharaṁ
tām trailokya kuṭumbinīm sarasijām vande mukunda priyām ||

I offer my salutations to the beloved Lakshmi, the daughter of the King of the Milky Ocean, the goddess of Sri Ranganam, and the divine consort of all the gods. She is like a ray of light in this world. She is adorned with the benevolent glance of Shriman Narayana and is richly blessed with wealth and splendor. She is the one who bears the celestial river Ganga on her head. I bow down to that goddess of lotus feet, who is the mother of the three worlds, and dear to Lord Mukunda.

ॐ महा देव्यैश्च विद्महे । विष्णु-पत्नीश्च धिमहि । तन्नो लक्ष्मी प्रचोदयात् ॥

om mahā devyaiśca vidmahe | viṣṇu-patnīśca dhimahi | tanno lakṣmī pracodayāt ||

❖ The brāhmins chant the lakṣmi stotram

॥ आदिलक्ष्मी ॥

सुमनसवन्दित सुन्दरि माधवि चन्द्र सहोदरि हेममये ।
मुनिगणमण्डित मोक्षप्रदायिनि मञ्जुलभाषिणि वेदनुते ॥
पङ्कजवासिनि देवसुपूजित सद्गुणवर्षिणि शान्तियुते ।
जयजय हे मधुसूदन कामिनि आदिलक्ष्मि सदा पालय माम् ॥ १ ॥

ādilakṣmī

sumanasa vandita sundari mādHAVI candra sahodari hemamaye
muni gaṇa maṇḍita mokṣa pradāyini mañjula bhāṣiṇi vedanute ||
paṅkaja vāsini devasupūjita sadguṇavarṣiṇi śāntiyute
jaya jaya he madhusūdana kāmīni ādilakṣmi sadā pālaya mām || 1 ||

O beautiful Madhavi, who is adored by the minds of all, O sister of Lord Chandra (Moon), O resplendent one adorned with golden attire, who bestows liberation and speaks sweetly. O lotus-dweller, worshipped by the gods, the bestower of virtuous qualities and embodiment of peace, Victory, victory to you, O Madhusudana's beloved, the primordial Lakshmi, always protect me.

॥ धान्यलक्ष्मी ॥

अहि कलि कल्मषनाशिनि कामिनि वैदिकरूपिणि वेदमये ।

क्षीरसमुद्भव मङ्गलरूपिणि मन्त्रनिवासिनि मन्त्रनुते ॥
 मङ्गलदायिनि अम्बुजवासिनि देवगणाश्रित पादयुते ।
 जय जय हे मधुसूदन कामिनि धान्यलक्ष्मि सदा पालय माम् ॥ २॥

dhānyalakṣmī

ahi kali kalmaṣānāśini kāmīni vaidikarūpiṇi vedamaye ।
 kṣīrasamudbhava maṅgalarūpiṇi mantranivāsini mantranute ॥
 maṅgaladāyini ambujavāsini devagaṇāśrita pādayute ।
 jaya jaya he madhusūdana kāmīni dhānyalakṣmī sadā pālaya mām ॥ 2 ॥
O destroyer of the impurities of the Kali Yuga, O beloved of Kamini, embodiment of Vedic knowledge, O one born from the ocean of milk, having the form of auspiciousness, worshipped by recitation of mantras, O bestower of auspiciousness, O one adorned in lotus attire, whose feet are sought by the divine beings, Victory, victory to you, O Madhusudana's beloved, the Lakshmi of abundance, always protect me.

॥ धैर्यलक्ष्मी ॥

जयवरवर्णिनि वैष्णवि भार्गवि मन्त्रस्वरूपिणि मन्त्रमये ।
 सुरगणपूजित शीघ्रफलप्रद ज्ञानविकासिनि शास्त्रनुते ॥
 भवभयहारिणि पापविमोचनि साधुजनाश्रित पादयुते ।
 जयजय हे मधुसूदन कामिनि धैर्यलक्ष्मि सदा पालय माम् ॥३॥

dhairyalakṣmī

jaya vara varṇini vaiṣṇavi bhārgavi mantra svarūpiṇi mantra-maye ।
 sura gaṇa pūjita śīghra phala-prada jñāna vikāsini śāstranute ॥
 bhava bhaya hāriṇi papa vimocani sadhu janāśrita pādayute ।
 jaya jaya he madhusūdana kāmīni dhairya lakṣmī sadā pālaya mām ॥ 3 ॥
Victory! O bestower of boons, O Vaishnavi, O Bhargavi, the embodiment of mantras, O one worshipped by the celestial beings, granting quick fulfillment and fostering knowledge as per scriptures, O remover of worldly fears, liberator from sins, whose feet are sought by the virtuous, Victory, victory to you, O Madhusudana's beloved, the Lakshmi of courage, always protect me.

॥ गजलक्ष्मी ॥

जय जय दुर्गतिनाशिनि कामिनि सर्वफलप्रद शास्त्रमये ।
 रथगज तुरगपदादि समावृत परिजनमण्डित लोकनुते ॥
 हरिहर ब्रह्म सुपूजित सेवित तापनिवारिणि पादयुते ।
 जयजय हे मधुसूदन कामिनि गजलक्ष्मि रूपेण पालय माम् ॥ ४ ॥

gajalakṣmī

jaya jaya durgati nāśini kāmīni sarva phala-prada śāstramaye ।
 ratha gaja turaga padādi samāvṛta parijanamaṇḍita lokanute ॥
 hari hara brahma supūjita sevita tāpa nivāriṇi pādayute ।
 jaya jaya he madhusūdana kāmīni gaja-lakṣmī rūpeṇa pālaya mām ॥ 4 ॥

Victory, victory to you, O destroyer of difficulties, O Kamini, the bestower of all fruits and the embodiment of scriptures, Surrounded by chariots, elephants, and horses, praised by the multitude of devotees, Adored by Hari, Hara, and Brahma, served by the gods, and the remover of sufferings, Victory, victory to you, O Madhusudana's beloved, appearing in the form of Lakshmi, protect me.

॥ सन्तानलक्ष्मी ॥

अहि खग वाहिनि मोहिनि चक्रिणि रागविवर्धिनि ज्ञानमये ।

गुणगणवारिधि लोकहितैषिणि स्वरसप्त भूषित गाननुते ॥

सकल सुरासुर देव मुनीश्वर मानव वन्दित पादयुते ।

जयजय हे मधुसूदन कामिनि सन्तानलक्ष्मि त्वं पालय माम् ॥ ५ ॥

santānalakṣmī

ahi khaga vāhini mohini cakriṇi raga vivardhini jñāna-maye ।

guṇa gaṇa vāridhi loka hitaiṣiṇi svara sapta bhūṣita gānanute ॥

sakala surāsura deva munīśvara mānava vandita pādayute ।

jaya jaya he madhusūdana kāmīni santāna lakṣmī tvam pālaya mām ॥ 5 ॥

Victory, victory to you, O serpent-riding goddess, O enchantress, O wielder of the discus, O enhancer of devotion and knowledge, You are adorned with the seven musical notes, the embodiment of virtues, and the one who works for the welfare of the world, You are worshipped by all the gods, demons, sages, and humans, and your feet are revered by them, Victory, victory to you, O Madhusudana's beloved, appearing as Santan Lakshmi, the bestower of progeny, protect me.

॥ विजयलक्ष्मी ॥

जय कमलासनि सद्गतिदायिनि ज्ञानविकासिनि गानमये ।

अनुदिनमर्चित कुङ्कुमधूसर-भूषित वासित वाद्यनुते ॥

कनकधरास्तुति वैभव वन्दित शङ्कर देशिक मान्य पदे ।

जयजय हे मधुसूदन कामिनि विजयलक्ष्मि सदा पालय माम् ॥ ६ ॥

vijayalakṣmī

jaya kamalāsani sadgati dāyini jñāna vikāsini gāna-maye ।

anudinam arcita kuṅkuma dhūsara-bhūṣita vāsita vādyanute ॥

kanakadharā stuti vaibhava vandita śaṅkara deśika mānya pade ।

jaya jaya he madhusūdana kāmīni vijayalakṣmī sadā pālaya mām ॥ 6 ॥

Victory to you, O Kamalāsani, the bestower of auspiciousness and liberation, the embodiment of knowledge and wisdom. You are immersed in divine music, and your form is adorned with the fragrance of saffron and honey, You are worshiped daily and your presence is accompanied by the enchanting melodies of musical instruments, You are praised as the golden-hued one, revered for your magnificence, and respected by Lord Shiva and the great sages, Victory, victory to you, O Madhusudana's beloved, appearing as Vijaya Lakshmi, the bestower of victory, always protect me.

॥ विद्यालक्ष्मी ॥

प्रणत सुरेश्वरि भारति भार्गवि शोकविनाशिनि रत्नमये ।

मणिमयभूषित कर्णविभूषण शान्तिसमावृत हास्यमुखे ॥

नवनिधिदायिनि कलिमलहारिणि कामित फलप्रद हस्तयुते ।

जयजय हे मधुसूदन कामिनि विद्यालक्ष्मि सदा पालय माम् ॥७॥

vidyālakṣmī

praṇata sureśvari bhārati bhārgavi śokavināśini ratnamaye ।

maṇimaya bhūṣita karṇavibhūṣaṇa śāntisamāvṛta hāsyamukhe ॥

nava nidhidāyini kalimala hāriṇi kāmīta phalapraḍa hastayute ।

jaya jaya he madhusūdana kāmīni vidyā-lakṣmī sadā pālaya mām ॥ 7 ॥

Victory, victory to you, O Pranata Sureśvari, Bhārati, Bhārgavi, the dispeller of sorrow, the embodiment of precious jewels, Your ears are adorned with gem-studded earrings, and your face radiates with serene laughter, You bestow the nine treasures and remove the afflictions of the Kali Yuga, your hands grant desired fruits, Victory, victory to you, O Madhusudana's beloved, appearing as Vidyā Lakshmi, the bestower of knowledge, always protect me.

॥ धनलक्ष्मी ॥

धिमिधिमि धिंधिमि धिंधिमि धिंधिमि दुन्दुभि नाद सुपूर्णमये ।

घुमघुम घुंघुम घुंघुम घुंघुम शङ्ख निनाद सुवाद्यनुते ॥

वेद पुराणेतिहास सुपूजितवैदिकमार्ग प्रदर्शयुते ।

जयजय हे मधुसूदन कामिनि धनलक्ष्मि रूपेण पालय माम् ॥ ८ ॥

dhanalakṣmī

dhimidhimi dhimdhimi dhimdhimi dhimdhimi dundubhi nāda supūrṇamaye ।

ghumaghuma ghumghuma ghumghuma ghumghuma śaṅkha nināda suvādyanute ॥

veda purāṇetihāsa supūjita vaidika mārga pradarśayute ।

jayajaya he madhusūdana kāmīni dhana-lakṣmī rūpeṇa pālaya mām ॥ 8 ॥

You resonate with the rhythmic beats of the dundubhi drums, creating a complete and enchanting sound, Your divine presence is accompanied by the melodious and auspicious sound of the conch, You reveal the Vedic knowledge, the Puranas, and the epics, and guide us on the path of Vedic traditions, Victory, victory to you, O Madhusudana's beloved, appearing as Dhana Lakshmi, the embodiment of wealth and prosperity, always protect me.

- ❖ The māṅgalya tray is carried around for all the congregation to bless

MĀṄGALYA DHĀRAṆAM

- ❖ The bride returns to the maṇḍapa.
- ❖ The groom holds the cord of the maṅgala-sūtra around her neck while his sister ties the knot.
- ❖ The following verse is chanted by the groom and the brāhmins;

मांगल्य तन्तु अनेन भर्तृ जीवन हेतुना । कण्ठे बध्नाति सुभगे त्वां जीव शरदश् शतम् ॥

māṅgalya tantu anena bhartṛ jīvana hetunā ।

kaṇṭhe badhnāti subhage tvām jīva śaradaś śatam ॥

This sacred cord is the reason for your husband's life, It is tied around your neck so that you may remain together enjoying prosperity for an hundred autumns.

सर्व मंगल मांगल्ये शिवे सर्वार्थ शादिके । शरण्ये त्रयम्बके गौरि नारायणी नमोऽस्तु ते ॥

sarva maṅgala māṅgalye śive sarvārtha śādike ।
śaraṇye trayambake gauri nārāyaṇī namo'stu te ॥

❖ A bindu is placed upon her forehead;

सुमंगलीरिमां सर्वाः वधुं पश्यत सम्युताः । सौभाग्यं अस्यै दत्त्वा वधुं सम्प्रियन्तिनाम् ॥

sumaṅgalīr imāṃ sarvāḥ vadhuṃ paśyata samyutāḥ ।
saubhāgyaṃ asyai dattvā vadhuṃ sampriyantīnām ॥

Behold this most auspicious bride who together with her husband. May all who are present here witness their union. May you bless her with good fortune and may the couple remain in love.

भद्रमस्तु शिवं चास्तु महालक्ष्मी प्रसीदतु । रक्षान्तु त्वां सुरा सर्वे सम्पदाः सन्तु सुस्थिरा ॥

bhadram astu śivaṃ cāstu mahālakṣmī prasīdatu
rakṣāntu tvāṃ surā sarve sampadāḥ santu susthirā ॥

*May you have well-being and auspiciousness, may Mother lakshmi shower her grace upon you
May all the gods protect you and grant you permanent prosperity.*

❖ The couple exchange their garlands three times.

इमौ दम्पती सन्तत हृदयन्तर निरन्तर विचिन्तित समनन्तर विवाहोदन्त सन्तानित सन्तोष-भर हिन्दोलन-
पर सन्त्यक्त कर्म जल्प दनन्त गण सन्तति निरन्तरित हरि-दन्तरस्य भूयस्ताम् ॥

imau dampaṭī santata hṛdayantara nirantara vicintita samanantara vivāhodanta
santānita santoṣa-bhara hindolana-para santyakta karma jalpa dananta gaṇa santati
nirantarita hari-dantarasya bhūyastām ॥

"May this couple, with hearts always concerned for their offspring, constantly engaged in discussion about their welfare, with the continuity of progeny, finding contentment in the flow of family life, renouncing all selfish actions, speaking words of affection to each other, and offering prayers to Lord Hari, may their family lineage forever flourish."

AŚIRVĀDAM

- ❖ The couple then wash their hands with milk and ghee

स्त्रीनाञ्जलिनां पुरुषाञ्जलिनां क्षीराब्धि जल प्रक्षालनम् ।
सम्पूर्ण-पात्रे यदि पूर्ण तण्डुलैः परस्परैः वधुवर मंगलम् ॥
strīn-āñjalīnām puruṣāñjalīnām kṣīrābdhi jala prakṣālanam ।
sampūrṇa-pātre yadi pūrṇa taṇḍulaiḥ parasparaiḥ vadhuvara maṅgalam ॥

The water of the ocean of milk is washed by the palms of women and the palms of men. If the rice is placed in a full vessel and held together it is auspicious for the couple.

- ❖ Place a pūrṇa kumbha in their hands

कल्याणं भवन्तो ब्रुवन्तु — कल्याणमस्तु । शान्तिरस्तु । पुष्टिरस्तु । तुष्टिरस्तु । वृद्धिरस्तु ।
अविघ्नमस्तु । आयुष्यमस्तु । आरोग्यमस्तु । कर्म समृद्धिरस्तु । दम्पत्योः नक्षत्र देवताः प्रीतिरस्तु ॥
kalyāṇam bhavanto bruvantu — kalyāṇamastu । śāntir astu । puṣṭir astu । tuṣṭir astu ।
vṛddhir astu । avighnam astu । āyuṣyam astu । ārogyam astu । karma samṛddhir astu ।
dampatyoh nākṣatra devatāḥ prītir astu ॥

May you priests give an auspicious benediction. May you be blessed with peace. May you be blessed with health. May you be blessed with satisfaction. May you be blessed with progress. May you have no hinderances. May you have long life. May you have health. May all your undertakings expand. May the deities that preside over your birth stars be propitious to you.

AKṢATA ĀROPAṆAM⁵

- ❖ The couple sit opposite each other and their hands are filled with rice using two halves of a dried coconut. The cupped hands of the groom are placed over those of the bride.

१. प्रजा मे कामः समृद्धयेतां ॥ 1. prajā me kāmas samṛddhyetām ॥
I desire that my offspring may prosper.

२. पशवो मे कामः समृद्धयेतां ॥ 2. paśavo me kāmas samṛddhyetām ॥
May we have abundant stock and may they prosper.

३. यज्ञो मे कामः समृद्धयेतां ॥ 3. yajño me kāmas samṛddhyetām ॥
May my sacrifice and desires be fulfilled.

४. यशो मे कामं समृद्धयेतां ॥ 4. yaśo me kāmas samṛddhyetām ॥
May my fame and desires be fulfilled.

दम्पत्योः तारयन्तु कन्या तारयतु । पुण्यं वर्धताम् । शान्तिः पुष्टिस्तुष्टिश्चास्तु ॥
Dampatyoh tārayantu । puṇyam vardhatām । śāntiḥ puṣṭis tuṣṭiścāstu ॥

- ❖ The bride pours rice three times over the head of the groom saying:—

विष्णवे सर्व लोकानां विष्णु प्रार्थनम् एव च । दम्पत्योः दीर्घमायुष्यं सर्व काम फल प्रद ॥

⁵ This ceremony is done by Telugus only.

viṣṇave sarva lokānām viṣṇu prārthanam eva ca |
dampatyoh dīrghamāyusaṃ sarva kāma phala prada ||

I pray to Lord Vishnu the Supreme Being who pervades the entire universe, may this couple live long together and may all their desires be fulfilled.

- ❖ The groom then pours rice three times over the head of the bride repeating the words.
- ❖ There is then a free for all – leaving a small quantity in the bowl.

AGNIMUKHAM

- ❖ Prepare the fire-pan and perform all the preliminaries for the sanctification of the fire, ghee implements etc.

ॐ भूर्भुवस्सुवः योजक नाम अग्निमावाहयामि स्थापयामि ।

ॐ योजक नाम अग्नये नमः । सुप्रतिष्ठो वरदो भव ॥

om bhūr-bhuvas-suvaḥ yojaka nāma agnim āvāhayāmi sthāpayāmi |

om yojaka nāma agnaye namaḥ | supraṭiṣṭho varado bhava ||

- ❖ then make the following oblations.

दक्षिण चक्षुशे नमः । उत्तर चक्षुशे नमः ।

dakṣiṇa cakṣuṣe namaḥ | uttara cakṣuṣe namaḥ |

वाणि- हिरन्यगर्भभ्यां नमस्स्वाहा । लक्ष्मी-नारायणभ्यां नमस्स्वाहा । उम-महेश्वरभ्यां नमस्स्वाहा ।

शचि-पुरन्धरभ्यां नमस्स्वाहा ।

vāṇi- hiranyagarbhabhyāṃ namas-svāhā | lakṣmī-nārāyaṇabhyāṃ namas-svāha |

uma-maheśvarabhyāṃ namas-svāhā | śaci-purandharbhyāṃ namas-svāhā |

ॐ अग्नये स्वाहा । सोमाय स्वाहा । अग्नि-सोमाभ्यां स्वाहा ॥

ॐ भूस्स्वाहा । भुवस्स्वाहा । सुवस्स्वाहा । ॐ भूर्भुवस्सुवस्स्वाहा ॥

om agnaye svāhā | somāya svāhā | agni-somābhyāṃ svāhā ||

om bhūs-svāhā | bhuvas-svāhā | suvas-svāhā | om bhūrbhuvas-suvas-svāhā ||

- ❖ Sprinkle water around the fire

PRATIJÑĀ — VOWS

- ❖ Each of the couple recite the following vows after the purohit:—

धर्मे च अर्थे च कामे च इमां (F)/इमं (M) नातिचरामि

dharme ca arthe ca kāme ca imāṃ (f)/imaṃ (m) nāticarāmi

In righteousness, in prosperity, in recreation; I promise never to transgress you in any way.

SAMĪKṢAṆAM

❖ The couple look at each other;

अरौद्र चक्षुरपतिघ्नी शिवाश्च सुमनास् तदा । सुवर्चाः जीवासुर्देव कामाच सुखदा भवा ॥
शन्नो अस्तु द्विपदे शं चतुष्पदे ॥

araudra cakṣur apatighnī śivāśca sumanās tadā ।
suvarcāḥ jīvāsura deva kāmāca sukhadā bhavā ॥
śanno astu dvipade śan catuṣpade ॥

May you always look gently upon each other, never be hostile to each other, well-meaning with peaceful minds, and may you be the bringers of joy and happiness to others.

PĀṆIGRAHAṆAM

❖ The groom takes the bride's hand in his and looking at her says the following verses (alternative verses can be found in the Northern Format):

गृभ्नामि ते सौभगत्वाय पाणिं मया पत्या ज्यैष्ठ्य यथाऽसः ।
भगो अर्यमा सविता पुरन्धिर् मह्यं त्वाऽदुर्गार्हपत्याय देवाः ॥
बृहस्पतिं त्वा नियुनक्तु मह्यं प्रजावति सञ्जीव शरदश् शतम् ॥

gṛbhnāmi te saubhagatvāya pāṇim mayā patyā jyaiṣṭhya yathā'saḥ ।
bhago ariyamā savitā purandhir mahyaṁ tvā- 'durgārhapatyāya devāḥ ॥
brhaspatiṁ tvā niyunaktu mahyaṁ prajāvati sañjīva śaradaś śatam ॥

I take your hand for wellbeing so that together we may attain to old age in happiness. The Sovereign Cosmic Principles; Enjoyment, Aspiration. Creativity, and Completeness have united us for the performance of our duties as householders. The Great Lord of Wisdom has joined us together, may we live together happily for a hundred autumns, as partners and parents.

अमोऽहम् अस्मि सा त्वं । द्यौर-अहं पृथिवी त्वम् । रेतो-हं रेतो-भृत्त्वम् । मनोऽहम्-अस्मि वाक्-त्वम् ।
सामाऽहम्-अस्मि ऋक्-त्वम् ॥

amo'ham asmi sā tvam । dyaur-ahaṁ pṛthivī tvam । reto-haṁ reto-bhṛttvam ।
mano'ham-asmi vāk-tvam । sāmā'ham-asmi ṛk-tvam ॥

You are Primal Nature — I am all-pervading Spirit . I am the Sky — You are the Earth. I am the seed — You are the bearer. I am mind — You are Speech. I am the melody — You are the words.

❖ Together they recite

जीवेम शरदश्शतं, नन्दाम शरदश्शतं, मोदाम शरदश्शतं, शृणुयाम शरदश्शतं, प्रब्रवाम शरदश्शतं,
सहवास्याम शरदश्शतं ॥

jīvema śaradaś-śataṁ, nandāma śaradaś-śataṁ, modāma śaradaś-śataṁ,
śṛṇuyāma śaradaś-śataṁ, prabravāma śaradaś-śataṁ, sahavāsyāma śaradaś-śataṁ

May we remain together, rejoicing together, experiencing well-being, listening to joyous sounds, communicating well, may we live together for a hundred autumns.

SAPTAPADI

❖ The couple now take seven steps together.

१. निमिषे एक पदञ्च — विष्णु युवां नयतु

1. nimīṣe eka padañca — viṣṇu yuvāṁ nayatu

Take one step with me for healthy eating.

२. ऊर्जे पदे द्वितीयके — विष्णु युवां नयतु

2. ūrje pade dvitīyake — viṣṇu yuvāṁ nayatu

Take the second step for healthy living.

३. रायस् पोषाय त्रीणि पादाञ्च — विष्णु युवां नयतु

3. rāyas poṣāya trīṇi pādāñca — viṣṇu yuvāṁ nayatu

Take the third step for prosperity and security vows.

४. मयोभवाय वृद्धश्च चतुर्तके — विष्णु युवां नयतु

4. mayobhavāya vṛddhaśca caturtake — viṣṇu yuvāṁ nayatu

Take the fourth step for consummate bliss.

५. पञ्च पादं पशोः वृद्धि — विष्णु युवां नयतु

5. pañca pādāṁ paśoḥ vṛddhi — viṣṇu yuvāṁ nayatu

Take the fifth step for the increase of cattle (investments).

६. षट् पादञ्च ऋतुस्तदा — विष्णु युवां नयतु

6. ṣaṭ pādāñca ṛtus tadā — viṣṇu yuvāṁ nayatu

Take the sixth step for enjoyment according to the seasons.

७. सखाय सप्त पादञ्च — विष्णु युवां नयतु

7. sakhāya sapta pādāñca — viṣṇu yuvāṁ nayatu

Take the seventh step with me for everlasting friendship,

❖ together they recite:

अद्य प्रभृति वयस्योऽसि त्वन् मे न संशयः । त्वत् शत्रु मम शत्रुः स्याद् अद्य प्रभृति दयित ॥

adya prabhṛti vayasyo'si tvan me na saṁśayaḥ ।

tvat śatru mama śatruḥ syād adya prabhṛti dayita ॥

From today onwards you are my beloved friend

Your adversity is my adversity from today onwards,

मित्रं ते मम सन्मित्रं त्वद् दुःखन् तन् ममापि च । त्वत् प्रीतिरेव मत् प्रीति त्वद् सुखं तन् ममापि च ॥

mitraṁ te mama sanmitraṁ tvad duḥkhan tan mamāpi ca ।

tvat prītireva mat prīti tvad sukhaṁ tan mamāpi ca ॥

Your friends are my friends, your pain too is my pain.

What is dear to you will now be dear to me, and our joys too we will share.

PRADHĀNA HOMAM

ॐ वाणि-हिरण्यगर्भभ्यां स्वाहा ॥ om vāṇi-hiraṇyagarbhabhyāṃ svāhā ॥

ॐ लक्ष्मी-नारायणभ्यां स्वाहा ॥ om lakṣmī-nārāyaṇabhyāṃ svāhā ॥

ॐ उमा-महेश्वरभ्यां स्वाहा ॥ om umā-maheśvarabhyāṃ svāhā ॥

ॐ आरोग्यदाय स्वाहा । सूर्याय इदं न मम ॥

om ārogyadāya svāhā । sūryāya idaṃ na mama ॥

ॐ क्लीं ह्रीं ऐं अमृत करामृतं प्लावय प्लावय स्वाहा । सोमग्रहाय इदं ॥

om klīm hrīm aiṃ amṛta karāmṛtaṃ plāvaya plāvaya svāhā । somagrahāya idaṃ ॥

ॐ ऐं ह्रां ह्रीं सर्व दुष्टान्-नाशय नाशय स्वाहा । कुज ग्रहाय इदं ॥

om aiṃ hrām hrīm sarva duṣṭān-nāśaya nāśaya svāhā । kuja grahāya idaṃ ॥

ॐ ह्रीं श्रीं सौम्य सर्वान् कामान् पूरय स्वाहा । बुध ग्रहाय इदं ॥

om hrīm śrīm saumya sarvān kāmān pūraya svāhā । budha grahāya idaṃ ॥

ॐ ऐं ॐ सुर-गुरो अभीष्टं यच्छ स्वाहा । गुरु ग्रहाय इदं न मम ॥

om aiṃ om sura-guro abhiṣṭaṃ yaccha svāhā । guru grahāya idaṃ na mama ॥

ॐ शां शीं शूं शैं शाउं शः शुक्राय स्वाहा । शुक्र ग्रहाय इदं न मम ॥

om śām śīm śūm śaim śāum śaḥ śukrāya svāhā । śukra grahāya idaṃ na mama ॥

ॐ ह्रां ह्रीं ह्रीं ह्रीं सर्व शत्रून् विद्रावय विद्रावय मार्तण्ड सूनवे नमः - शनैश्चराय स्वाहा । शनि ग्रहाय इदं न मम ।

om hrām hrīm hrīm hrīm sarva śatrūn vidrāvaya vidrāvaya mārtaṇḍa sūnave namaḥ - śanaiścarāya svāhā । śani grahāya idaṃ na mama ।

ॐ रां ह्रौं ह्रौं ह्रीं सोम शत्रोः शत्रून् विध्वंसय विध्वंसय राहवे नमः । राहवे स्वाहा । राहवे इदं न मम ॥

om rām hrauṃ hraiṃ hrīm soma śatroḥ śatrūn vidhvamsaya vidhvamsaya rāhave namaḥ । rāhave svāhā । rāhave idaṃ na mama ॥

ॐ क्रूं हूं क्रैं केतवे स्वाहा । केतवे इदं न मम ॥

om krūm hūm kraiṃ ketave svāhā । ketave idaṃ na mama ॥

❖ Make oblations of ghee with the following mantras:—

ॐ प्रजापतय स्वाहा । ॐ सोमाय नमह् । गन्धर्वाय नमः । अग्नये नमः । सूर्याय नमः । वध्वे नमः । इन्द्राय नमः । सूर्याय नमः । अग्नि-वरुणाभ्यां नमः । वायवे नमः । सोमाय नमः । वरुणाय नमः । आदित्याय नमः ॥

om prajāpataya svāhā । om somāya namaḥ । gandharvāya namaḥ । agnaye namaḥ । sūryāya namaḥ । vadhve namaḥ । indrāya namaḥ । sūryāya namaḥ । agni-varuṇābhyāṃ namaḥ । vāyave namaḥ । somāya namaḥ । varuṇāya namaḥ । ādityāya namaḥ ॥

काम-देवं पीत-वर्णं नमामि मकर-ध्वजम् ।

मदनं सोममेव च मन्मथञ्च सुरेश्वरं स्वाहा ॥ कामाय इदं न मम ॥

kāma-devaṃ pīta-varṇaṃ namāmi makara-dhvajam ।

madanam somam eva ca manmathaṅca sureśvaram svāhā ॥ kāmāya idam na mama ॥
I offer my obeisances to the god of desire, who is yellow in color and whose banner is like that of a crocodile. I also worship Madana, Soma and Manmatha, the Lord of the gods.

एतत् कर्म सादुप्य सिद्धयेर्थं नाम त्रय होमं करिष्यामि ।

अच्युताय नमः । अनन्ताय नमः । गोविन्दाय नमः ॥

etat karma sādguṇya siddhyertham nāma traya homam kariṣyāmi ।
 acyutāya namaḥ । anantāya namaḥ । govindāya namaḥ ॥

AŚMAROHAṆAM

- ❖ The couple face each other and put their right feet on a grinding stone which symbolizes conflict and resolve to engage in creative conflict-resolution.

इमं अश्मानमारोहत अश्मेव युवां स्थिरौ भवत ।
 द्विषन्तम् अपबाधस्व मा च युवां द्विषताम् अधः ॥
 imaṁ aśmānam ārohata aśmeva yuvāṁ sthirau bhavata ।
 dviṣantam apabādhasva mā ca yuvāṁ dviṣatām adhaḥ ॥

Mount upon this stone, be you firm and steadfast as a stone in this marriage. May you have the strength to drive away enmity, and may you never be subjected to separative influences.

LĀJA HOMAM

- ❖ The bride's brother takes lājā (puffed rice) in his cupped palms and pours it into the bride's palms then together with her husband she pours it into the fire.
- ❖ After each offering the couple circumambulate the fire three times touching the grinding-stone each time. Recite the Pradakṣiṇa verse while they walk around.

लाजानां होम कालश्च सर्व मंगल कारिनीः । दम्पत्योः दीर्घमायुष्यं लाजां हृत्वाय ते नमः ॥ १ ॥

ॐ अर्यम्ने स्वाहा । अर्यम्ने इदं न मम ॥

lājānām homa kālaśca sarva maṅgala kāriṇīḥ ।
 dampatyoḥ dīrgham āyuṣyam lājām hṛtvāya te namaḥ ॥ 1 ॥
 om aryamne svāhā । aryamne idam na mama ॥

*This bride makes this offering of grain which brings auspiciousness
 Salutations to you O Lord of Creation may this couple enjoy long life.*

नमस्ते सर्व कल्याणि नमस्ते गुण शालिने । पतेरायुष्य वृद्धयेर्थं गौरिंच पयते नमः ॥ २ ॥

ॐ उम-महेश्वरभ्यां स्वाहा । उम-महेश्वरभ्यां इदं ॥

namaste sarva kalyāṇi namaste guṇa śāline ।
 pater-āyuṣya vṛddhyartham gauriṅca payate namaḥ ॥ 2 ॥
 om uma-maheśvarabhyām svāhā । uma-maheśvarabhyām idam ॥

*Obeisance to Gauri Salutations to Her who is the paragon of virtue
 I pay my obeisance to Gauri and Siva and pray that my husband will live a long life.*

विष्णवे सर्व-लोकानां विष्णु प्रार्थनमेव च । दम्पत्योः दीर्घमायुष्यं सर्व काम फल प्रद ॥ ३ ॥
ॐ विष्णवे स्वाहा । विष्णवे इदं न मम ॥

viṣṇave sarva-lokānām viṣṇu prārthanam-eva ca ।
dampatyoḥ dīrgham āyuṣyam sarva kāma phala prada ॥ 3 ॥
om viṣṇave svāhā । viṣṇave idaṁ na mama ॥

*I pray to Lord Vishnu the Supreme Being who pervades the entire universe,
May we as a couple live long and may all our desires be fulfilled.*

PRADAKṢIṆA

तुभ्यमग्ने पर्यवहन् सूर्या वहतु ना सह । पुनः पतिभ्यो जायां दा अग्ने प्रजया सह ॥
tubhyam agne paryavahan sūryām vahatu nā saha ।
punaḥ patibhyo jāyām dā agne prajayā saha ॥

O Primordial God, in obedience to your command, we have brought the bride along with the marriage procession, join her now with her husband along with future progeny.

पुनः पत्नीमग्निरदाद् आयुषा सह वर्चसा । दीर्घायुरस्तु ते च सञ्जीव शरदश्-शतम् ॥
punaḥ patnīm agnir-adād āyuṣā saha varcasā ।
dīrghāyur astu te ca sañjīva śaradaś-śatam ॥

O Agni, give long life and energy to this couple, may they both live together for an hundred autumns.

❖ Asperse the couple with water from the kumbha

इदं आपः शिवा शिवत्तमाः शान्ता शान्तत्तमाः शुभा शुभत्तमाः पूता पूतत्तमाः पुण्या पूता पुण्यत्तमाः मेध्य
मेध्यत्तमाः अमृता ऽमृत रसाः तास् ते कृन्वन्तु भेषजम् ॥
idaṁ āpaḥ śivā śivattamāḥ śāntā śāntattamāḥ śubhā śubhattamāḥ pūtā pūtattamāḥ
punyā pūtā punyattamāḥ medhya medhyattamāḥ amṛtā amṛta rasāḥ tās te kṛnvantu
bheṣajam ॥

HRDAYA SPARŚANAM

❖ The couple touch each others' hearts with their right hands:—

मम हृदये हृदयं ते अस्तु । मम चित्ते चित्तमस्तु ते ।
मम वाचमेकमनाश् श्रुणु । मामेवऽनुव्रता सहचर्या मया भव ॥
mama hṛdaye hṛdayaṁ te astu । mama citte cittam astu te ।
mama vācam ekamanāś śruṇu । mām eva'nuvratā saha Caryā mayā bhava ॥

May our hearts be united in love, may our thoughts be in harmony, may we respond to each other's requests, may we walk together and be helpful to each other.

ĀŚIRVĀDAM

स्वस्ति मन्त्रार्थाः सत्याः सफलाः सन्तु इति भवन्तो महान्तो अनुगृह्णन्तु ॥ १ ॥

svasti mantrārthāḥ satyās saphalās santu iti bhavanto mahānto anugr̥hṇantu ॥ 1 ॥

तथास्तु ! tathāstu !

May the benediction pronounced be true and may there be success.

अस्य मुहूर्तः सुमुहूर्तो भूयाद् इति भवन्तो महान्तो अनुगृह्णन्तु ॥ २ ॥

asya muhūrtaḥ sumuhūrto bhūyād iti bhavanto mahānto anugr̥hṇantu ॥ 2 ॥

May this hour be an auspicious one.

अनयोर्दम्पत्योः पुराणोक्तं दीर्घं आयुष्यं भूयाद् इति भवन्तो महान्तो अनुगृह्णन्तु ॥ ३ ॥

anayor dampatyoḥ purāṇoktaṁ dīrghaṁ āyuṣyaṁ bhūyād iti bhavanto mahānto anugr̥hṇantu ॥ 3 ॥

May this couple obtain the longevity that is mentioned in the Puranas.

अनयोर्दम्पत्योः गृहे वसतां द्विपदां चतुष्पदां नीरोग शतायुषं भूयादिति भवन्तो महान्तो अनुगृह्णन्तु ॥ ४ ॥

anayor dampatyoḥ gr̥he vasatāṁ dvipadāṁ catuṣpadāṁ nīroga śatāyusaṁ bhūyāditi bhavanto mahānto anugr̥hṇantu ॥ 4 ॥

May all those who dwell in the house of this couple; both human and animal be free from disease and have long life.

अनयोर्दम्पत्योः आयुः बलं यशो वर्चः पशवः स्थैर्यं सिद्धिः लक्ष्मीः क्षमा कान्तिः सद्गुणा आनन्दो

नित्योत्सवो नित्यश्री नित्यमंगलं इत्येषां सर्वदा अभिवृद्धिः भूयाद् इति भवन्तो महान्तो अनुगृह्णन्तु ॥ ५ ॥

anayor dampatyoḥ āyur balaṁ yaśo varcaḥ paśavaḥ sthairyam siddhir lakṣmīḥ kṣamā kāntis sadguṇā ānando nityotsavo nityaśrī nityamaṅgalaṁ ityeṣāṁ sarvadā abhivṛddhir bhūyād iti bhavanto mahānto anugr̥hṇantu ॥ 5 ॥

May this couple always enjoy health, strength, fame, prosperity, success, forgiveness, popularity, happiness, festivities, and auspiciousness. May these blessing always increase.

सर्वे जनाः नीरोगाः निरुपद्रवाः सदाचार-सम्पन्ना आढ्या निर्मत्सर दयालवश्च भूयासुः इति भवन्तो

महान्तो अनुगृह्णन्तु ॥ ६ ॥

sarve janāḥ nīrogāḥ nir-upadravāḥ sad-ācāra-sampannā ādhyā nirmatsara dayālavaśca bhūyāsur iti bhavanto mahānto anugr̥hṇantu ॥ 6 ॥

May all people be free from disease and suffering, may they all be of good character and prosperous, may all people be compassionate and free from jealousy.

देशो अयं निरुपद्रवो अस्तु । सर्वे जनाः सुखिनो भवन्तु ॥ ७ ॥

deśo ayaṁ nir-upadravo astu । sarve janāḥ sukhino bhavantu ॥ 7 ॥

May this country be free of troubles. and may everyone attain happiness.

समस्त सन्मंगलानि सन्तु । उत्तरोत्तर अभिवृद्धिरस्तु ॥ ८ ॥

samasta sanmaṅgalāni santu । uttarottara abhivṛddhir astu ॥ 8 ॥

May there always be auspiciousness, always increasing.

VIVĀHA — NORTHERN FORMAT

VARA PRASTHĀNA PRAYOGAḤ (Departure of the Groom)

- ❖ The groom takes bath and gets dressed.
- ❖ Place the turban, sehra and dupaṭṭa on a cauki
- ❖ Ganeśa pūjā, kalaśa pūjā, navagraha prārthana
- ❖ Sprinkle the above items with water from the kalaśa
- ❖ Taking the dupaṭṭa recite the following and drap it around his neck

यशसा मा द्यावा-पृथिवी यशसेन्द्रा बृहस्पतीः । यशो भगश्च मा विदद् यशो मा प्रतिपद्यताम् ॥
 yaśasā mā dyāvā-pr̥thivī yaśasendrā bṛhaspatīḥ ।
 yaśo bhagaśca mā vidad yaśo mā pratipadyatām ॥

May my fame reach the heavens and the earth, by the powerful Indra and Brihaspati, by the divine grace and blessings. May my glory spread, and may my reputation not be diminished.

- ❖ Pick up the garland:—

यं अदरज् जमदग्निः श्रद्धायै मेधायै कामायेन्द्रियाय । तां अहं प्रतिगृह्णामि यशसा च भगेन च ॥
 yaṁ adaraj jamadagniḥ śraddhāyai medhāyai kāmāyendriyāya ।
 tāṁ ahaṁ pratigrhṇāmi yaśasā ca bhagena ca ॥

I receive her, whom Jamadagni has obtained; through respect, intellect, and desire, with honor and grace."

- ❖ wearing of garland:—

यद् यशो ऽप्सरसाम् इन्द्रश्-चकार विपुलं पृथु । तेन संग्रथितास् सुमनस आबध्नामि यशसो मयि ॥
 yad yaśo 'psarasām indraś-cakāra vipulaṁ pṛthu ।
 tena saṅgrathitās sumanasa ābadhnāmi yaśaso mayi ॥

"Indra has bestowed great glory upon the Apsaras, and through that glory, I gather the scattered good thoughts, and bind them to myself."

- ❖ Wearing of turban:—

स्वीकुरुष्व नवं शुभ्रं वर राजादि पूजित । उष्णीषं सुन्दरं दत्तं गृहाणेदं मयार्पितम् ॥
 svīkuruṣva navaṁ śubhraṁ vara rājādi pūjita ।
 uṣṇīṣaṁ sundaraṁ dattaṁ gr̥hāṇedaṁ mayārpitam ॥

"Please accept this new, auspicious and pure gift that is valued by kings and others. I give you this beautiful turban. Please accept it as I offer it to you.

- ❖ Wearing of sehra:—

मङ्गलं भगवान् विष्णु मङ्गलं गरुड-ध्वजः । मङ्गलं पुण्डरीकाक्षं मङ्गलायतनो हरीः ॥
 maṅgalaṁ bhagavān viṣṇu maṅgalaṁ garuḍa-dhvajaḥ ।
 maṅgalaṁ puṇḍarīkākṣaṁ maṅgalāyatano harīḥ ॥

The Supreme Being Vishnu is auspicious, the Bearer of the Garuda pendant is auspicious, The lotus-eyed one is auspicious, Hari is the source of all auspiciousness.

- ❖ As the groom sets out recite the following protective blessing —

प्राच्यां रक्षतु गोविन्द आग्नेयां गरुड-ध्वजः । याम्यां रक्षतु वराहो नरसिंहस्तु-नैर्ऋते ॥
 prācyām rakṣatu govinda āgneyām garuḍa-dhvajaḥ ।
 yāmyām rakṣatu varāho narasiṁhas-tu-nairṛte ॥

*May Govinda protect me in the east, and may the Garuda flag protect me in the south.
 May the boar protect me on the south, and may Narasimha protect me on the north.*

वारुण्यां केशवो रक्षेत् वायव्यां मधुसूदनः । उत्तरे श्रीपते रक्षेत् ऐशान्यां हि गदा-धरः ॥
 vāruṅyām keśavo rakṣet vāyavyām madhusūdanaḥ ।
 uttare śrīpate rakṣet aiśanyām hi gadā-dharaḥ ॥

*Lord Keśava should protect Varuṇī, and Lord Madhusūdana should protect the northwest.
 O lord of the goddess of fortune, one should protect the north, and the club-bearer should protect the east.*

ऊर्ध्वा गोवर्धनो रक्षेत् अधश्च त्रिविक्रमः । एवं दश दिशो रक्षेत् वासुदेवो जनार्दनः ॥
 ūrdhvām govardhana rakṣet adhaśca trivikramaḥ ।
 evaṁ daśa diśo rakṣet vāsudevo janārdanaḥ ॥

*Govardhana should protect the upper body and Trivikrama should protect the lower body.
 In this way Lord Vāsudeva, the Supreme Personality of Godhead, Janārdana, should protect the ten directions.*

DVĀRA PŪJĀ
(Reception of the Groom's party).

ॐ विश्वानि देव सवितुर् दुरितानि परा सुव । सुभक्त्या प्रणतानां तु यद् भद्रं तन्न आसुव ॥

om viśvāni deva savitur dūritāni parā suva ।

subhakyā praṇatānām tu yad bhadraṁ tanna āsuva ॥

May the all-knowing and all-powerful Sun, who is the dispeller of darkness, destroy our sins. May we offer our prayers to him every day."

MILINI — Meeting and Greeting⁶

❖ The appointed relatives hug and greet each other and exchange garlands.

कुलीनैः सह सम्पर्क सज्जनैः सह मित्रतां । ज्ञातिभिश्च सह मेलं कुर्वाणो न विनश्यति ॥ १ ॥

kulīnais saha samparkaṁ sajjanais saha mitratām ।

jñātibhiśca saha melam kurvāṇo na vinaśyati ॥ 1 ॥

"One who maintains contact with noble people, develops friendship with virtuous individuals, and harmonizes with relatives never perishes."

तदेवास्यं परं मित्रं यत्र संक्रमति द्वयं । दृष्टे सुखं च दुःखं च प्रतिच्छायेव दर्पणे ॥ २ ॥

tad evāsyam paraṁ mitraṁ yatra saṅkramati dvayam ।

dṛṣṭe sukham ca duḥkham ca praticchāyeva darpaṇe ॥ 2 ॥

This is indeed the supreme friendship, when the pair of friends moves together, sharing joys and sorrows like images in a mirror.

यदि चेद् अप्यसंबन्धो मित्र भावेन वर्तते । स एव बन्धुस्तन् मित्रं सा गतिः तत् परायणम् ॥ ३ ॥

yadi ced apyasambandho mitra bhāvena vartate ।

sa eva bandhus tan mitraṁ sā gatis tat parāyaṇam ॥ 3 ॥

One who acts like a friend, even though unconnected by birth or blood, is a true friend, a real refuge and a protector.

ययोश्चित्तेन वा चित्तं नैभृतं नैभृतेन वा । समेति प्रज्ञया प्रज्ञा तयोर्मैत्री न जीर्यते ॥ ४ ॥

yayościttena vā cittam naibhṛtam naibhṛtena vā ।

sameti prajñayā prajñā tayor maitrī na jīryate ॥ 4 ॥

The friendship of those persons never cools, whose feelings, secret pursuits and pleasures, and mental interests accord in every respect [with your own].

आतुरे व्यसने प्राप्ते दुर्भिक्षे शत्रु-सङ्कटे । राजा-द्वारे श्मशाने च यस् तिष्ठति स बान्धवः ॥ ५ ॥

āture vyasane prāpte dur-bhikṣe śatru-saṅkaṭe ।

rājā-dvāre śmaśāne ca yas tiṣṭhati sa bāndhavaḥ ॥ 5 ॥

A true friend (kinsman) is one who stands by, in sickness, in misfortune, in famine and when threatened by enemies, at the gate of the King, and in the cremation ground.

अहितात् प्रतिषेधश्च हिते च अनु-प्रवर्तनम् । व्यसने चापरित्यागः त्रिविधं मित्र लक्षणम् ॥ ६ ॥

ahitāt pratiṣedhaśca hite ca anu-pravartanam ।

vyasane cāparityāgaḥ trividham mitra lakṣaṇam ॥ 6 ॥

⁶ Mostly done by Punjabis

The threefold character of friendship is to restrain one from what is unprofitable, to encourage one in what is profitable and to stand by one in adversity.

Tilak

- ❖ The mother of the bride welcomes the groom, anoints his forehead with chandan, kumkum and akshata, and does whatever ceremonies are dictated by family custom.

आयुरारोग्य ऐश्वर्यं यशस् तेजो ज्वलामतिः । आर्यं पुत्रो भवस्तेजस् तिलकेन कृतेन ते ॥
 āyur ārogya aiśvaryaṁ yaśas tejo jvalāmatiḥ ।
 ārya putro bhavas tejas tilakena kṛtena te ॥

O noble son, with this tilak may you have longevity, health, excellence, radiance, and blazing intellect!

- ❖ The women perform ārati.

मङ्गलं भगवान् विष्णु मङ्गलं गरुड-ध्वजः । मङ्गलं पुण्डरीकाक्षं मङ्गलायतनो हरीः ॥
 maṅgalaṁ bhagavān viṣṇu maṅgalaṁ garuḍa-dhvajaḥ ।
 maṅgalaṁ puṇḍarīkākṣaṁ maṅgalāyatano harīḥ ॥

The Supreme Being Vishnu is auspicious, the Bearer of the Garuda pendant is auspicious, The lotus-eyed one is auspicious, Hari is the source of all auspiciousness.

- ❖ The groom's party is led to the pandal and sit down.

PARACHAN (Gujarāti)

- ❖ The Groom now proceeds towards the entrance of the hall where the bride's mother and other female relatives welcome him with the "parachan" ceremony.
- ❖ She puts a Tika on his forehead, throws 4 flour-balls in the 4 directions, does āratī, circles a lota with water over his head 3 times, and then pours a little on the ground.
- ❖ Various ceremonies are conducted by the women according to regional and familial customs.
- ❖ She then gives him a monetary gift. The other women do likewise.

Preliminaries

- ❖ The groom sits down and performs a Ganesha puja with the bride's parents.
- ❖ The bride is now invited to the canopy and she arrives in her processional.
- ❖ In some communities – Gujarati, Marathi.

Maṅgalaṣṭhaka

श्रीमत् पङ्कज विष्टतरौ हरि-हरौ वायुर् महेन्द्रोऽनलः
 चन्द्रो भास्कर वित्तपाल वरुणा प्रेताधिपाड्या ग्रहाः ।
 प्रद्युम्नौ नल कुबरौ सुरगजश्चिन्तामणिः कौस्तुभः
 स्वामी शक्ति-धरश्च लाङ्गल-धरः कुर्वन्तु वो मंगलम् ॥ १ ॥

śrīmat paṅkaja viṣṭatarau hari-harau vāyur mahendro'nalah
 candro bhāskara vittapāla varuṇā pretādhīpāḍyā grahāḥ ।
 pradyumnau nala kubarau suragajaś-cintāmaṇiḥ kaustubhaḥ
 svāmī śakti-dharaśca lāṅgala-dharaḥ kurvantu vo maṅgalam ॥ 1 ॥

May the divine couple, Sri Hari, the lord of Lakshmi, and Vishnu, who recline on the lotus flower, be pleased. May the gods of wind, Indra, and fire, along with the moon, the sun, the treasurer of wealth, Varuna, and the lords of the dead, the planets, bestow their auspicious blessings upon you. May the son of Lord Krishna, Pradyumna, and the brothers Nala and Kubera, as well as the celestial elephant Airavata, the wish-fulfilling gem, Kaustubha, and Lord Shakti-Dhara, who carries a plough, all bring you good fortune.

सुमुहूर्ता सावधाना, सुलग्न सावधाना, लक्ष्मि -नारायण ध्यान सावदान ॥

sumuhūrtā sāvadhānā, sulagna sāvadhānā, lakṣmi -nārāyaṇa dhyāna sāvadhāna ॥

गौरी श्री-कुल-देवता च सुभगा भूमिः प्रपूर्णा शुभा
सावित्री च सरस्वती च सुरभिस् सत्यव्रताऽरुन्धती ।
स्वाहा जाम्बवती च रुक्म-भगिनी दुःस्वप्न प्रध्वंशिनी
वेला चाम्बु-निधेस्समीन मकर कुर्वन्तु वो मंगलम् ॥ २ ॥

gaurī śrī-kula-devatā ca subhagā bhūmiḥ prapūrṇā śubhā
sāvitrī ca sarasvatī ca surabhis satyavratā'rundhatī ।
svāhā jāmbavatī ca rukma-bhaginī duḥsvapna pradhvaṁśinī
velā cāmbu-nidhes samīna makara kurvantu vo maṅgalam ॥ 2 ॥

May Gauri, the presiding deity of the auspicious Shri-kula, and the beautiful, bountiful Earth bring you blessings. May Savitri, Saraswati, Surabhi, Satyavratā, and Arundhati shower their grace upon you. May Svāhā, Jambavati, Rukmabhogini, and destroyer of nightmares, as well as Vela and Samini, who reside in the abode of Ambu-nidhi (ocean) and Makara (crocodile), bring you good fortune.

गङ्गा सिन्धु सरस्वती च यमुना गोदावरी नर्मदा
कावेरी सरयु महेन्द्र-तनया चर्मण्वती वेदिका ।
क्षिप्रा वेत्र-वती महा-सुरनदी ख्याता च या गण्डकी
पूर्णः पुण्य-जलैस्समुद्र सहिता कुर्वन्तु वो मंगलम् ॥ ३ ॥

gaṅgā sindhu sarasvatī ca yamunā godāvarī narmadā
kāverī sarayu mahendra-tanayā carmaṇvatī vedikā ।
kṣiprā vetra-vatī mahā-suranaḍī khyātā ca yā gaṅḍakī
pūrṇaḥ puṇya-jalais samudra sahitā kurvantu vo maṅgalam ॥ 3 ॥

May the rivers Ganga, Sindhu, Saraswati, Yamuna, Godavari, Narmada, Kaveri, Sarayu, Mahendra-tanaya, Charmavati, Vedika, Kshipra, Vetravati, Mahasurnadi, and the famous Gandaki, all with their holy waters, together with the oceans, bring auspiciousness to you.

लक्ष्मी कौस्तुभ पारिजातक सुरा धन्वन्तरिश्-चन्द्रमा
धेनुः कामधुघा सुरेश्वर गज रम्भा च देवाङ्गना ।
अश्व-सप्त-मुखो विषं हरि-धनुः शङ्खोऽमृतं चाम्बुदेः
रत्नानीति चतुर्दश प्रति-दिनं कुर्वन्तु वो मंगलम् ॥ ४ ॥

lakṣmī kaustubha pārijātaka surā dhanvantariś-candramā
dhenuḥ kāmadhughā sureśvara gaja rambhā ca devāṅganā ।
aśva-sapta-mukho viṣaṁ hari-dhanuḥ śaṅkho'mṛtaṁ cāmbudeḥ
ratnānīti catur-daśa prati-dinaṁ kurvantu vo maṅgalam ॥ 4 ॥

May Lakshmi, the goddess of wealth and prosperity, bestow upon you auspiciousness, may the Kaustubha jewel and the Parijata tree, and may the moon and Dhanvantari, the divine physician, bring you Surā, the

elixir of life. May Kamadhenu, the wish-fulfilling cow, and the elephants of Indra, along with the celestial beauties, add to your auspiciousness. May the seven-headed horse [of Indra], the bow of Hari (Vishnu), the conch of the ocean-god Varuna and the nectar of the ocean of milk be with you. May you all these fourteen types of precious jewels grant you perpetual auspiciousness.

ब्रह्मा वेद-पति शिव-पशुपतिः सूर्यो ग्रहणां पतिः
 शक्रो देव-पतिः हविर्हुत-पतिः स्कन्दश्च सेना-पतिः ।
 विष्णुः यज्ञ-पतिः यमो पितृपतिश् शक्तिः पतिनां-पतिः
 सर्वे ते पतयः सुमेरु सहिताः कुर्वन्तु वो मंगलम् ॥ ५ ॥
 brahmā veda-pati śiva-paśupatis sūryo grahaṇām patiḥ
 śakro deva-patir havir-huta-patis skandaśca senā-patiḥ ।
 viṣṇur yajña-patir yamo pitṛ-patiś śaktiḥ patinām-patiḥ
 sarve te patayas sumeru sahitāḥ kurvantu vo maṅgalam ॥ 5 ॥

Brahma, the Lord of Vedas, Shiva, the Lord of all creatures, Surya, the Lord of the eclipses, Indra, the Lord of the gods, Agni, the Lord of offerings, Skanda, the Lord of armies, Vishnu, the Lord of sacrifices, Yama, the Lord of ancestors, Shakti, the Lord of women, and all these lords of husbands, may they all together make your lives auspicious with Mount Meru.

गंग-गोमति गोपतिः गण-पतिः गोविन्द गोवर्धनौ
 गीता गोमय गोरजौ गिरि-सुता गङ्गा-धरो गौतमः ।
 गायत्री गरुडो गदा-धर गया गम्भीर गोदावरी
 गन्धर्व गृह गोप-कुल धरः कुर्वन्तु वो मंगलम् ॥ ६ ॥
 gaṅga-gomati gopatiḥ gaṇa-patiḥ govinda govardhanau
 gītā gomaya gorajau giri-sutā gaṅgā-dharo gautamaḥ ।
 gāyatrī garuḍo gadā-dhara gayā gambhīra godāvarī
 gandharva gṛha gopa-kula dharāḥ kurvantu vo maṅgalam ॥ 6 ॥

May Ganga, Gomati, Gopati, Ganapati, Govinda, and Govardhan bring you auspiciousness. May Geeta, Gomaya, and Goraja, sons of mountains, Ganga-dhar and Gautam, Gayatri, Garuda, and Gada-dhari, Gaya, the deep and mighty Godavari, and the celestial musician Gandharva, guardian of cowherd settlements, bring you happiness.

नेत्रानां त्रितियं महत् पशु-पतेः अग्नेस्तु पाद त्रयम्
 तत् तद् विष्णु पद त्रयं त्रिभुवने ख्यातां च राम त्रयम् ।
 गङ्गा बाहु पथ त्रयं सु-विमलं वेद-त्रयं ब्राह्मणं
 सन्ध्यानां त्रितियं द्विजैः अभिमतं कुर्वन्तु वो मंगलम् ॥ ७ ॥
 netrānām tritīyaṁ mahat paśu-pateḥ agnestu pāda trayam
 tat tad viṣṇu pada trayam tribhuvane khyātāṁ ca rāma trayam ।
 gaṅgā bāhu patha trayam su-vimalam veda-trayam brāhmaṇam
 sandhyānām tritīyaṁ dvijair abhimataṁ kurvantu vo maṅgalam ॥ 7 ॥

May the third eye of Lord Shiva be auspicious for us, may the three feet of Agni (fire) be auspicious for us, and may the three steps of Lord Vishnu, famous in the three worlds, be auspicious for us. May the three paths of the river Ganga be pure, may the three Ramas (Parashurama, Rama, and Balarama) be auspicious for us. May the three pure Vedas and the three arms of Lord Vishnu be auspicious for us. May the three Sandhyas (dawn, noon, and dusk) revered by the twice-born be auspicious for us.

वाल्मीकिस् सनकः सनन्दनः मुनिः व्यासो वसिष्ठो भृगुः
जबालिर् जमदग्नि जह्नु जनको गर्गोऽङ्गिर गौरमः ।
मान्धाता भरतो नृपश्च सगरो धन्यो दिलीपो नलः
पुण्यो धर्म-सुतो ययाति नहुषौ कुर्वन्तु वो मंगलम् ॥ ८ ॥

vālmīkis sanakaḥ sanandanah munih vyāso vasiṣṭho bhṛguḥ
jabālir jamadagni jahnu janako gargo'ngira gauramah |
māndhātā bharato nṛpaśca sagaro dhanyo dilīpo nalah
punyo dharma-suto yayāti nahuṣau kurvantu vo maṅgalam ॥ 8 ॥

May Valmiki, Sanaka, Sanandana, Vyasa, Vasishtha, Bhrgu, Jabali, Jamadagni, Jahnu, Janaka, Garga, Angira, Gautama, Mandhata, Bharata, Sagara, Dhanyu, Dilipa, Nala, Punya, Dharmasuta, and Yayati bring you auspiciousness, and may Nahusha never trouble you.

सुमुहूर्ता सावधाना, सुलग्न सावधाना, लक्ष्मि -नारायण ध्यान सावदान ॥

sumuhūrtā sāvadhānā, sulagna sāvadhānā, lakṣmi -nārāyaṇa dhyāna sāvadāna ॥

❖ The curtain is dropped and following mantra is recited and the couple garland each other.

समञ्जन्तु विश्वेदेवाः सं आपो हृदयानि नौ । सं मातरिश्वा सं धाता सं उ विष्णु दधातु नौ ॥

sam añjantu viśvedevāḥ saṁ āpo hṛdayāni nau |

saṁ mātariśvā saṁ dhātā saṁ u viṣṇu dadhātu nau ॥

May all the Directive Energies of the Cosmos unite our hearts, may the Universal Principles, the Life Force and the heavens and Lord Vishnu keep us two together.

VIVĀHA SAṅKALPAM

ॐ गोविन्द गोविन्द गोविन्द, श्री महा-पुरुषस्य विष्णोर् आज्ञया, शुभे शोभने मुहूर्ते, आद्य ब्रह्मणः द्वितीय परार्धे, श्री श्वेत-वाराह कल्पे, वैवस्वते मन्वन्तरे, अष्टाविंशतितमे, कलि युगे, कलि युगस्य प्रथम पादे, जम्बु-द्वीपे मेरोः आग्नेय दिग्-भागे, _____ द्वीपे, _____ महा-नगरि अन्तर्गते, व्यवहारिकानां प्रभवादि षष्टि सम्वत्सरानां मध्ये, _____ नाम सम्वत्सरे, _____ अयने, _____ ऋतौ, _____ मासे, _____ पक्षे, _____ शुभ तिथौ, _____ वासर युक्तायां, _____ नक्षत्र युक्तायां, शुभ लग्ने, शुभ योगे, शुभ करने, विष्णु योगे, विष्णु करने एवं ग्रह गुण विशेषण विसिष्टायां, अस्यां शुभ तिथौ, सौभाग्यवति _____ ब्रिदे _____ नाम्नीं अनेन चिरञ्जीवि _____ गोओम् _____ नामधेय वर सहित, धर्म प्रजया उभयोः वंशयोः वंश-वृद्ध्यर्थ, धर्म अर्थ काम, त्रिवर्ग पुरुषार्थे सहत्व, कर्मभ्य सिद्ध्यर्थ, अद्य पाणिग्रहण संस्कारं करिष्ये ।

Om govinda govinda govinda, śrī mahā-puruṣasya viṣṇor ājñayā, śubhe śobhane muhūrte, ādya brahmaṇaḥ dvitīya parārdhe, śrī śveta-vārāha kalpe, vaivasvate manvantare, aṣṭhāviṃśātītame, kali yuge, kali yugasya prathama pāde, jambu-dvīpe meroh āgneya dig-bhāge, _____ dvīpe, _____ mahā-nagari antargate, vyavahārikānām prabhavādi ṣaṣṭi samvatsarānām madhye, _____ nāma samvatsare, _____ ayane, _____ ṛtau, _____ māse, _____ pakṣe, _____ śubha tithau, _____ vāsara yuktāyām, _____ nakṣatra

yuktāyām, śubha lagne, śubha yogē, śubha karane, viṣṇu yogē, viṣṇu karane evaṃ graha guṇa viśeṣaṇa viśiṣṭhāyām, asyām śubha tithau, saubhāgyavati _____ bride _____ nāmnīm anena cirañjīvi _____ groom _____ nāmadheya vara sahita, dharma prajayā ubhayoḥ vaṃśayoḥ vaṃśa-vṛddhyartham, dharma artha kāma, trivarga puruṣārthe sahatva, karmabhya siddhyartham, adya paṇigrahaṇa saṃskāram kariṣye |

On this most auspicious day with the sanction of Lord Vishnu the Supreme Being, in the year ____ of the Kali Yuga, in the year named _____ - the ____th year of the 60 year Jovian cycle, during the _____ Solstice, in the season of _____, in the Solar month of _____, on the ____th day of the _____ fortnight, on this _____ day during the constellation of _____, South-east of mount Meru, in the city of _____

We dutifully perform the marriage ceremony, according to Hindu custom and of _____ and _____ for life-long partnership and cooperation in the pursuit of the three goals of human life; Duty, Prosperity and Pleasure

- ❖ The purification ceremony is now done while asking the couple to reflect upon the causes of marital dysfunction – kāma, krodha, moha, mada, lobha and mātsarya.

LAGHU PUṆYĀHA VĀCANAM

Saṅkalpam — हरिः ॐ तत् सत्। एवं पूर्वोक्ता गुण गुण विशेषण विसिष्टायां अस्यां शुभ तिथौ श्री परमेश्वर प्रीत्यर्थं करिष्यमाण विवाह संस्कार कर्मणि अन्तः-करण शुद्ध्यार्थं शरीर शुद्ध्यार्थं मण्डप शुद्ध्यार्थं सर्वोपकरण शुद्ध्यार्थं लघु पुण्याह वाचनं करिष्ये ॥

hariḥ om tat sat evaṃ pūrvoktā guṇa guṇa viśeṣaṇa viśiṣṭhāyām asyām śubha tithau śrī parameśvara prītyartham kariṣyamāṇa vivāha saṃskāra karmaṇi antaḥ-karaṇa śuddhyartham śārīra śuddhyartham maṇḍapa śuddhyartham sarvopakaraṇa śuddhyartham laghu puṇyāha vācanam kariṣye ||

- ❖ Invoke Varuṇa in the kalaśa offer upacāras.

नमो नमस्ते स्फटिक प्रभाय सुश्वेत-हारय सुमङ्गलाय ।

सुपाश-हस्ताय झषासनाय जलाधि-नाथय नमो नमस्ते ॥

namo namaste sphaṭika prabhāya suśveta-hāraya sumāṅgalāya |

supāśa-hastāya jhaṣāsanāya jalādhi-nāthaya namo namaste ||

Obeisances to You, whose radiance is crystalline, whose white necklace is most auspicious. Obeisances unto You, who hold a good noose in Your hand, who sits on a fish, and who is the master of the ocean.

ॐ वरुणाय नमः सकल आराधनैः स्वर्चितम्

om varuṇāya namaḥ sakala ārādhanaīḥ svarcitam

कलशस्य मुखे विष्णुः कण्ठे रुद्र समाश्रितः । मूले तत्र स्थितो ब्रह्मा मध्ये मातृगणाः स्मृताः ॥ १ ॥

kalaśasya mukhe viṣṇuḥ kaṅṭhe rudra samāśritaḥ |

mūle tatra sthito brahmā madhye mātrgaṇāḥ smṛtāḥ || 1 ||

Lord Viṣṇu is at the mouth of the urn, and Lord Rudra is at the neck.

Brahmā is situated at the root of the tree, and in the middle are the hosts of mothers.

ऋग्वेदोऽथ यजुर्वेदः सामवेदोऽप्यथर्वणः । अङ्गैश्च सहितास् सर्वे कलशाम्बु समाश्रिताः ॥ २ ॥

ṛgvedo'tha yajurvedaḥ sāmavedo'pyatharvaṇaḥ ।
aṅgaiśca sahitās sarve kalaśāmbu samāśritāḥ ॥ 2 ॥

*The Rg Veda, the Yajur Veda and the Sāma Veda are also the Atharva Vedas.
All the gods along with their associates are invoked in this kumbha of water*

देव दानव संवादे मथ्यमाने महोदधौ । उत्पन्नोऽसि तदा कुम्भ विधृतो विष्णुना स्वयम् ॥ ३ ॥

deva dānava saṁvāde mathyamāne mahodadhau ।
utpanno'si tadā kumbha vidhṛto viṣṇunā svayam ॥ 3 ॥

*While the ocean was churning in cooperation between the gods and the demons,
At that time Lord Viṣṇu personally carried the kumbha that emerged.*

गङ्गे च यमुने चैव गोदावरी सरस्वती । नर्मदे सिन्धु कावेरि जलेऽस्मिन् सन्निधिं कुरु ॥ ४ ॥

gaṅge ca yamune caiva godāvarī sarasvatī ।
narmade sindhu kāveri jale'smin sannidhiṁ kuru ॥ 4 ॥

*The Ganges and Yamuna and the Godavari and Saraswati rivers.
O Narmadā, O Sindhu, O Cauvery, please make your presence felt in this water.*

त्वयि तिष्ठन्ति सर्वेऽपि यतः काम फल-प्रदः । त्वत् प्रसादाद् इदं यज्ञं कर्तुम् इह जलोद्भव ॥ ९ ॥

tvayi tiṣṭhanti sarve'pi yataḥ kāma phala-pradaḥ ।
tvat prasādād idam yajñam kartum iha jalodbhava ॥ 9 ॥

All desires bear fruit in you, for you are the giver of the fruit. By your grace, this sacrifice may be performed here and now, with these holy waters.

अपां मध्ये स्थिता देवाः सर्वे अप्सु प्रतिष्ठिताः । ब्राह्मणानां करे न्यस्ताः शिवा आपो भवन्तु ते ॥ १० ॥

apāṁ madhye sthitā devāḥ sarvaṁ apsu pratiṣṭhitāḥ ।
brāhmaṇānām kare nyastāḥ śivā āpo bhavantu te ॥ 10 ॥

*The gods are situated in the midst of the waters, and everything is situated in the waters.
May the auspicious waters placed in the hands of the brāhmaṇas become yours.*

भवद्भिः अनुज्ञातः पुण्याहं वाचयिष्ये । वाच्यताम् ॥

bhavadbhiḥ anujñātaḥ puṇyāhaṁ vācayiṣye । vācyatām ॥

भो ब्राह्मणा ! अस्य यजमानस्य पुण्याहं भवन्तो ब्रुवन्तु ॥ ॐ पुण्याहम् अस्तु x ३

bho brāhmaṇā ! asya yajamānasya puṇyāhaṁ bhavanto bruvantu ।

om puṇyāham astu x 3

भो ब्राह्मणा ! अस्य यजमानस्य स्वस्ति भवन्तो ब्रुवन्तु ॥ ॐ स्वस्तिर् अस्तु x ३

bho brāhmaṇā ! asya yajamānasya svasti bhavanto bruvantu ॥

om svastir astu x 3

भो ब्राह्मणा ! अस्य यजमानस्य ऋद्धिं भवन्तो ब्रुवन्तु ॥ ॐ ऋद्धिर् अस्तु x ३

bho brāhmaṇā ! asya yajamānasya ṛddhiṁ bhavanto bruvantu ॥

om ṛddhir astu x 3

ऋद्धिरस्तु । समृद्धिरस्तु । पुण्याह-समृद्धिरस्तु । शान्तिरस्तु । पुष्टिरस्तु । तुष्टिरस्ति । वृद्धिरस्तु ।
अविघ्नमस्तु । आयुष्यमस्तु । आरोग्यमस्तु । शिवमस्तु । शिवं कर्मास्तु । कर्म समृद्धिरस्तु । धर्म
समृद्धिरस्तु । वेद समृद्धिरस्तु । शास्त्र समृद्धिरस्तु । धन-धान्य समृद्धिरस्तु । ॐ पुत्र पौत्र संपदस्तु ।
इष्ट-संपदस्तु । सकल अरिष्ट निरसनमस्तु । यत्पापं रोगं शोकम् अकल्याणं तद्दूरे प्रतिहतमस्तु । सर्व

शोभनं भवतु । सर्व सम्पदाः सन्तु । शन्नो अस्तु द्विपदे शं चतुष्पदे ॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

ṛddhir-astu | samṛddhir-astu | puṇyāha-samṛddhir-astu | śāntir-astu | puṣṭir-astu | tuṣṭir-
asti | vṛddhir-astu | avighnam-astu | āyusyam-astu | ārogyam-astu | śivam astu | śivam
karmāstu | karma samṛddhir-astu | dharma samṛddhir-astu | veda samṛddhir-astu | śāstra
samṛddhir-astu | dhana-dhānya samṛddhirastu | putra pauṭra saṃpad-astu | iṣṭa-
saṃpad-astu | sakala ariṣṭa niraśanam-astu | yat pāpaṃ rogaṃ śokam akalyāṇaṃ tat
dūre pratihatam-astu | sarva śobhanaṃ bhavatu | sarva saṃpadāḥ santu | om śanno
astu dvipade śaṃ catuspade ॥ om śāntiḥ śāntiḥ śāntiḥ ॥

May success be with you. May there be prosperity. May the holy day be prosperous. Peace be upon you. May it be confirmed. There is satisfaction. Let there be growth. Let it be uninterrupted. May you have longevity. And healthy. May you enjoy wellbeing. May your karma be auspicious. May your actions be prosperous. May dharma flourish. May the Vedas flourish. May the scriptures flourish. May wealth and grain flourish. May you have sons and grandsons. Let the desired property be obtained. May all evils be removed. May all sin, disease, sorrow and misfortune be repulsed at a distance. May everything be beautiful. May all the resources be available to you. May the two-legged be blessed and the four-legged be blessed. Om peace, peace, peace.

abhukṣanam

इदं आपः शिवा शिवत्तमाः शान्ता शान्तत्तमाः शुभा शुभत्तमाः पूता पूतत्तमाः पुण्या पूता पुण्यत्तमाः मेध्य
मेध्यत्तमाः अमृता ऽमृत रसाः तास् ते कृन्वन्तु भेषजम् ॥

idaṃ āpaḥ śivā śivattamāḥ śāntā śāntattamāḥ śubhā śubhattamāḥ pūtā pūtattamāḥ
puṇyā pūtā puṇyattamāḥ medhya medhyattamāḥ amṛtā amṛta rasāḥ tās te kṛṇvantu
bheṣajam ॥

VASTRA DĀNAM

- ❖ The couple exchange gifts of clothing:—

परि-धास्ये योशो-धास्ये दीर्घायुत्वाय जरदष्टिरस्मि ।
शतं च जीवामि शरदः पुरुची रायस्पोषां अभिसं-व्ययिष्ये ॥
pari-dhāsyē yośo-dhāsyē dīrghāyutvāya jaradaṣṭir-asmi ।
śataṃ ca jīvāmi śaradaḥ purūcī rāyas-poṣāṃ abhisam-vyayiṣyē ॥

Wear this garment and may you have fame and longevity, and may we live together until old age. With your grace may we live together for an hundred autumns, enjoying well-being, prosperity and ever increasing our knowledge.

DĀRIKA DĀNAM

- ❖ If there is to the giving away of the bride then the same ritual can be followed as detailed in the Southern Format on page 58.

KĀMA STUTI

क इदं कस्मा आदात् । कामः कामाय । कामो दाता कामः प्रतिग्रहीता ।
कामगुं समुद्रम् आविश । कामेण त्वा प्रतिगृह्णामि । कामैतत्-ते ॥

ka idaṁ kasmā ādāt | kāmaḥ kāmāya | kāmo dātā kāmaḥ pratigrahītā |
kāmaguṁ samudram āviśa | kāmeṇa tvā pratigrhṇāmi | kāmaitat-te ||

Who is giving and to whom ? Love is the Giver and Love the Receiver. Love has entered into the Ocean of Being. Through Love I receive you. O Love all this is for you.

AGNI-STHĀPANAM

(Either the sacred fire or a lamp is kindled)

❖ Touch water, prepare sthaṇḍila, establish the sacred fire with the following mantra:—

ॐ अग्निं दूतं वृणीमहे हव्य वाहमुप ब्रुवे । देवां आ सादयादिह ॥

ॐ भू-भुवस्सुवः योजक नाम अग्निम् आवाहयामि स्थापयामि ।

om agniṁ dūtaṁ vṛṇīmahe havya vāham upa bruve | devāṁ ā sādyaḍ iha ||

om bhūr-bhuvas-suvaḥ yojaka nāma agnim āvāhayāmi sthāpayāmi |

योजक नाम अग्नये नमः सुप्रतिष्ठो वरदो भव ॥

yojaka nāma agnaye namaḥ supraṭiṣṭo varado bhava ||

ॐ प्रजापतये स्वाहा । प्रजापतये इदं न मम ॥

om prajāpataye svāhā | prajāpataye idaṁ na mama ||

ॐ इन्द्राय स्वाहा । इन्द्राय इदं न मम ॥

om indrāya svāhā | indrāya idaṁ na mama ||

ॐ अग्नये स्वाहा । अग्नये इदं न मम ॥

om agnaye svāhā | agnaye idaṁ na mama ||

ॐ सोमाय स्वाहा । सोमाय इदं न मम ॥

om somāya svāhā | somāya idaṁ na mama ||

ॐ भूर्स्वाहा । अग्नय इदं न मम ॥

om bhūr svāhā | agnaya idaṁ na mama ||

ॐ भुवः स्वाहा । वायव इदं न मम ॥

om bhuvā svāhā | vāyava idaṁ na mama ||

ॐ सुवः स्वाहा । सूर्याय इदं न मम ॥

om suvas svāhā | sūryāya idaṁ na mama ||

ॐ भूर्भुवस्स्वः स्वाहा — प्रजापते इदं न मम ॥

om bhūr-bhuvas svas svāhā — prajāpate idaṁ na mama ||

काम-देवं पीत-वर्णं नमामि मकर-ध्वजम् ।

मदनं सोममेव च मन्मथञ्च सुरेश्वरं स्वाहा ॥ कामाय इदं न मम

kāma-devaṁ pīta-varṇaṁ namāmi makara-dhvajam |

madanam somam eva ca manmathaṅca sureśvaraṁ svāhā || kāmāya idaṁ na mama

❖ Sprinkle water around the kunda with the following mantra:

South — om aditenumanyasva ॥ ॐ अदितेनुमन्यस्व ॥
 West — om anumate'numanyasva ॥ ॐ अनुमतेऽनुमन्यस्व ॥
 North — sarasvate'numanyasva ॥ ॐ सरस्वतेऽनुमन्यस्व ॥
 All sides — deva savitaḥ prasuva ॥ देव सवितः प्रसुव ॥

PRATIJÑA — VOWS

Groom — धर्मे च अर्थे च, कामे च, इमां नातिचरामि ॥
 dharme ca arthe ca, kāme ca, imāṁ nāticarāmi ॥
Bride — धर्मे च अर्थे च, कामे च, इमं नातिचरामि ॥
 dharme ca arthe ca, kāme ca, imaṁ nāticarāmi ॥

In our mutual pursuit of spiritual development, in our mutual financial arrangements and in our mutual pursuit of pleasure and intimacy I shall never do the wrong thing by you.

ŚUBHA DRṢṬI

❖ The couple are requested to look at each other;

अघोर चक्षुर्समीक्षामहे शिवा सहर्ष-सुमनास्-सुवर्चाः ।
 जीवसूर्देव-कामा सुखदा भवा शं नो अस्तु द्विपदे शं चतुष्पदे ॥
 aghora cakṣur samīkṣāmahe śivā saharṣa-sumanās-suvarcāḥ ।
 jīvasūr-deva-kāmā sukhadā bhavā śaṁ no astu dvipade śaṁ catuṣpade ॥

Om. Gaze gently upon each other, never be hostile to each other, compassionate, cheerful and beautiful in your combined glory, may you be the parents of heroes, may you be devoted to the gods, may you be benevolent to us and to birds and animals.

PRADHĀNA HOMA

❖ Make oblations of ghee with the following mantras:—

ॐ वाणि-हिरण्यगर्भभ्यां स्वाहा ॥
 om vāṇi-hiraṇyagarbhabhyāṁ svāhā ॥
 ॐ लक्ष्मि-नारायणभ्यां स्वाहा ॥
 om lakṣmi-nārāyaṇabhyāṁ svāhā ॥
 ॐ उमा-महेश्वरभ्यां स्वाहा ॥
 om umā-maheśvarabhyāṁ svāhā ॥

ॐ ह्रां ह्रीं ह्रौं सः सूर्याय नमस्स्वाहा ॥ सूर्याय इदं न मम ॥
 om hrām hrīm hrauṁ saḥ sūryāya namas svāhā ॥ suryāya idaṁ na mama ॥
 ॐ श्रां श्रीं श्रौं सः चन्द्राय नमस्स्वाहा ॥ चन्द्राय इदं न मम ॥

om śrām śrīm śraum saḥ candrāya namas svāhā ॥ candrāya idaṁ na mama ॥

ॐ क्रां क्रीं क्रौं सः भौमाय नमस्स्वाहा ॥ भौमाय इदं न मम ॥

om krām krīm kraum saḥ bhaumāya namas svāhā ॥ bhaumāya idaṁ na mama ॥

ॐ ब्रां ब्रीं ब्रौं सः बुधाय नमस्स्वाहा ॥ बुधाय इदं न मम ॥

om brām brīm braum saḥ budhāya namas svāhā ॥ budhāya idaṁ na mama ॥

ॐ ग्रां ग्रीं ग्रौं सः गुरवे नमस्स्वाहा ॥ गुरवे इदं न मम ॥

om grām grīm graum saḥ gurave namas svāhā ॥ gurave idaṁ na mama ॥

ॐ द्रां द्रीं द्रौं सः शुक्राय नमस्स्वाहा ॥ शुक्राय इदं न मम ॥

om drām drīm draum saḥ śukrāya namas svāhā ॥ śukrāya idaṁ na mama ॥

ॐ प्रां प्रीं प्रौं सः शनैश्चराय नमस्स्वाहा ॥ शनैश्चराय इदं न मम ॥

om prām prīm praum saḥ śanaiścarāya namas svāhā ॥ śanaiścarāya idaṁ na mama ॥

ॐ भ्रां भ्रीं भ्रौं सः राहवे नमस् स्वाहा ॥ राहवे इदं न मम ॥

om bhrām bhrīm bhraum saḥ rāhave namas svāhā ॥ rāhave idaṁ na mama ॥

ॐ स्रां स्त्रीं स्त्रौं सः केतवे नमस्स्वाहा ॥ केतवे इदं न मम ॥

om srām srīm sraum saḥ ketave namas svāhā ॥ ketave idaṁ na mama ॥

ॐ मन्मथेशाय विद्महे । काम-देवाय धीमहि । तन्नोऽनङ्गः प्रचोदयात् स्वाहा ॥ कामाय इदं ॥

om manmatheśāya vidmahe । kāma-devāya dhīmahi । tanno'naṅgaḥ pracodayāt svāhā ॥ kāmāya idaṁ na mama ॥

एतत् कर्म सादृण्य सिद्धयेर्थं नाम त्रय होमं करिष्यामि ।

etat karma sādṛṇya siddhyertham nāma traya homam kariṣyāmi ।

ॐ अच्युताय नमः स्वाहा । ॐ अनन्ताय नमः । ॐ गोविन्दाय नमः ॥

om acyutāya namaḥ svāhā । anantāya namaḥ । govindāya namaḥ ॥

abhuykṣanam

❖ Sprinkle the couple with water.

गोविन्द गोकुले तिष्ठन् गोपि-भिर् विहरन् मुदा । तुष्टि पुष्टि करो नित्यम् उभयोः स्त्री-कुमारयोः ॥

govinda gokule tiṣṭan gopi-bhir viharan mudā ।

tuṣṭi puṣṭi karo nityam ubhayoḥ strī-kumārayoḥ ॥

O Govinda who dwells in Gokula and frolics with the Gopis, please grant perpetual contentment and prosperity to this couple.

PĀṆI GRAHAṆAM

❖ The groom takes the bride's right hand and recites the following mantras:—

पाणिं गृभ्णामि सुभगे सञ्जीव शरदः-शतम् । भगो अर्यमा सविता पुरन्धिर् नियुनक्तु नौ ॥

pāṇim ḡrbhṇāmi subhage sañjīva śaradaś-śatam ।

bhago aryamā savitā purandhir niyunaktu nau ॥

गार्हस्थ्यं पञ्च महायज्ञं संनिविष्टं भव । प्रजा सहत्वार्थं प्रजापतिस् त्वा नियुनक्तु मह्यम् ॥
 gārhasthyam pañca mahāyajña saṁniviṣṭa bhava ।
 prajā sahatvārtham prajāpatis tvā niyunaktu mahyam ॥

*I take your hand O Gracious One so that we may live together for a hundred Autumns,
 The universal cosmic principles Sharing [bhaga], Aspiration [aryama], creativity [Savita] and
 Completeness [purandhri] have united us for the performance of our duties as householders.
 We enter the householders state in order to fulfill our duties to our families and to society.*

अमोऽहमस्मि सा त्वं । द्यौरहं पृथिवी त्वं ।
 मनो अहमस्मि वाक् त्वम् । रेतोऽहं रेतोभृत् त्वम् ॥
 amo'ham asmi sā tvam । dyaur aham pṛthivī tvam ।
 mano aham asmi vāk tvam । reto'ham retobhṛt tvam ॥

*You are Primal Nature — I am all-pervading Spirit — You are Nature. I am the Sky — You are the Earth. I
 am the seed — You are the bearer. I am mind — You are Speech. I am the melody — You are the words.*

ते सन्तु जरदष्टयः संप्रियौ रोचिष्णु सुमनस्य-माणौ ।
 पश्येम शरदः-शतं जीवेम शरदः-शतं शृणुयाम शरदः-शतम् ॥
 te santu jaradaṣṭayas saṁpriyau rociṣṇu sumanasya-māṇau ।
 paśyema śaradaś-śataṁ jīvema śaradaś-śataṁ śṛṇuyāma śaradaś-śataṁ ॥

*May we remain together until old age, loving each other, delighting in each other, with our minds in harmony,
 appreciating each other's ideas, views and feelings. May we discover life together for an hundred autumns,
 may we live together for an hundred autumns, and may we listen to each other attentively for an hundred
 autumns.*

GRANTHI BANDHANAM

❖ An appointed member of the family then ties the hems of the couples' garments together⁷:—

गनाधिपं नमस्कृत्य नमस्कृत्य महेश्वरम् । दम्पत्यो प्रीति सिद्धयर्थं ग्रन्थि-बन्धन् करोम्यहम् ॥
 ganādhipaṁ namas-kṛtya namas-kṛtya maheśvaram ।
 dampatyo prīti siddhyarthaṁ granthi-bandhan karomyaham ॥

*With reverence to Ganesha and Lord Śiva, the Consort of Parvati, I bind this knot in order to symbolize your
 union. May it be strong, binding you together for life.”*

अन्न-मयेन मणिना प्राण-सूत्रेण पृश्निना । बध्नामि सत्यं ग्रन्थिना हृदयं च मनश्च ते ॥
 anna-mayena maṇinā prāṇa-sūtreṇa pṛśninā ।
 badhnāmi satyaṁ granthinā hrdayaṁ ca manaśca te ॥

*With the bonds of the food that you eat together, with the many-colored thread of life; with the knot of truth I
 bind together your minds and your hearts.*

ॐ अचलं ग्रन्थे सुप्रतिष्ठो भव ॥
 om acala granthe supraṭiṣṭho bhava ॥

⁷ The following items can be included for auspiciousness:— a coin for prosperity, turmeric root for health, dūrva for longevity, akṣata for blessedness and a flower for beauty.

LĀJA HOMA

- ❖ The bride's brother places puffed rice in the bride's cupped palms — the groom places his palms below hers and they offer the puffed grains into the fire together.
- ❖ After each of the first three offerings they circumambulate the fire with the bride in front and touch the grinding stone with their right feet.

अर्यमणं देवं नारी अग्निमयक्षत । स नोऽर्यमा देवः

प्रेतो मुञ्चतु मा पतेः स्वाहा ॥ अर्यम्ने अग्नये इदं न मम ॥ १ ॥

aryamaṇaṁ devaṁ nārī agnim ayakṣata | sa no'ryamā devaḥ

preto muñcatu mā pates svāhā || aryamne agnaye idaṁ na mama || 1 ||

'To the god Aryaman the girl has made sacrifice, to Agni; may he, god Aryaman, release us from here (the parent's home), and not from the husband. Svāhā!'

इयां नार्युपब्रूते लाजान् आवपन्तिका । आयुष्मानस्तु मे पतिरेधन्तां ज्ञातयोः मम स्वाहा ॥

अग्नये इदं न मम ॥ २ ॥

iyāṁ nāry-upabrūte lājān āvapantikā | āyuṣmān-astu me patir

edhantāṁ jñātayoḥ mama svāhā || agnaye idaṁ na mama || 2 ||

This woman thus prays as she offers oblations of grains; long live my husband! and may all my relations prosper.

इमां लाजान् आवपाम्यग्नौ समृद्धि-करणं तव । मम तुभ्यं च संवननं तदग्निर् अनुमन्यताम् इयं

स्वाहा ॥ अग्नये इदं न मम ॥ ३ ॥

imāṁ lājān āvapāmy-agnau samṛddhi-karaṇaṁ tava | mama

tubhyaṁ ca samvananaṁ tad agnir anumanyatām iyaṁ svāhā

|| agnaye idaṁ na mama || 3 ||

'These grains I offer into the fire: may this bring prosperity to you (my husband), and may it unite me with you. May Agni grant us that. Svāhā!'

PRADAKṢIṆA

तुभ्यमग्ने पर्यवहन् सूर्या वहतु ना सह । पुनः पतिभ्यो जायां दा अग्ने प्रजया सह ॥

tubhyam agne paryavahan sūryāṁ vahatu nā saha |

punaḥ patibhyo jāyāṁ dā agne prajayā saha ||

O Primordial God, in obedience to your command, we have brought the bride along with the marriage procession, join her now with her husband along with future progeny.

पुनः पत्नीम् अग्निरदाद् आयुषा सह वर्चसा । दीर्घायुरस्तु ते च सज्जीव शरदः शतम् ॥

punaḥ patnīm agnir-adād āyuṣā saha varcasā |

dīrghāyur astu te ca sañjīva śaradaś-śatam ||

O Agni, give long life and energy to this couple, may they both live together for an hundred autumns.

AŚMAROHANAM

इमं अश्मानम् आरोहत अश्मेव युवां स्थिरौ भवत । द्विषन्तमपबाधस्व मा च युवां द्विषतां अधः ॥

imaṁ aśmānam ārohata aśmeva yuvāṁ sthirau bhavata ।
dviṣantam apabādhasva mā ca yuvāṁ dviṣatāṁ adhaḥ ॥

Stand both of you upon this stone and be as resolute & firm as this stone in your commitment. May you both surmount all obstructions and may you never be overwhelmed by contrary forces.

GĀTHĀ GĀNAM

सरस्वति प्रेदमव सुभगे वाजिनीवती । यां त्वा विश्वस्य भूतस्य प्रजायाम् अस्याग्रतः ।
यस्यां भूतगं सम्भवद् यस्यां विश्वमिदं जगत् । तामद्य गाथां गास्यामि या स्त्रीणामुत्तमं यशः ॥

sarasvati predamava subhage vājinīvatī ।
yāṁ tvā viśvasya bhūtasya prajāyām asyāgrataḥ ।
yasyāṁ bhūtagaṁ sambhavad yasyāṁ viśvam idaṁ jagat ।
tām adya gāthāṁ gāsyāmi yā strīṇām uttamaṁ yaśaḥ ॥

O Sarasvati, personification of learning and eloquence I praise you as the source of all creativity. It is in you the whole creation arose and in whom it is sustained and into whom it is ultimately dissolved. Today I shall sing that song which is the highest glory of women.

FINAL OFFERING

❖ Together holding the winnowing basket, the couple offer all the rest of the puffed rice.

ॐ भगाय स्वाहा । भगायेदं न मम ॥
om bhagāya svāhā । bhagāyedaṁ na mama ॥
To the Lord of Bliss all Hail!

❖ The now circumambulate the fire with the groom in front for the last time.

SAPTAPADI

❖ The couple take seven steps together either towards the east or the west.

१. इषे एक पदा भव । विष्णु युवां नयतु ।

1. iṣe eka padā bhava । viṣṇu yuvāṁ nayatu ।
Take the first step with me for nourishment. (May lord Vishnu guide you)

२. ऊर्जे द्वि- पदा भव । विष्णु युवां नयतु ।

2. ūrje dvi- padā bhava । viṣṇu yuvāṁ nayatu ।
Take the second step with me for healthy living

३. रायस्-पोषाय त्रीणि पदा भव । विष्णु युवां नयतु ।

3. rāyas-poṣāya trīṇi padā bhava । viṣṇu yuvāṁ nayatu ।
Take the third step with me for prosperity and security.

४. मयो-भवाय चत्वारि पदा भव । विष्णु युवां नयतु ।

4. mayo-bhavāya catvāri padā bhava | viṣṇu yuvāṁ nayatu |
Take the fourth step with me for achieving consummate bliss.

५. पशुभ्यो पञ्च पदा भव । विष्णु युवां नयतु ।

5. paśubhyo pañca padā bhava | viṣṇu yuvāṁ nayatu |
Take the fifth step with me for cattle.

६. ऋतुभ्यो षड् पदा भव । विष्णु युवां नयतु ।

6. ṛtubhyo ṣaḍ padā bhava | viṣṇu yuvāṁ nayatu |
Take the sixth step with me for enjoyments according to the seasons.

७. सख्याय सप्त पदा भव । विष्णु युवां नयतु ।

7. sakhyāya sapta padā bhava | viṣṇu yuvāṁ nayatu |
Take the seventh step with me for everlasting friendship.

EXCHANGE OF VOWS AND PROMISES

BEFORE CHANGING SIDES THE BRIDE SAYS:—

तीर्थ व्रतोद्यापन यज्ञ-दानं, मया सह त्वं यदि कान्त कुर्याः ।

वामाङ्गमयामि तदा त्वदीयं, जगाद वाक्यं प्रथमं कुमारी ॥ १ ॥

tīrtha vratodyāpana yajña-dānam, mayā saha tvaṁ yadi kānta kuryāḥ |

vāmāṅgam-ayāmi tadā tvadīyam, jagāda vākyaṁ prathamam kumārī || 1 ||

If ever, O beloved you desire to go on any journey or pilgrimage or give any gifts, or do any Yajna, then I ask that I be consulted and be allowed to join you on such occasions. If you agree, then I shall sit on your left side.

हव्य प्रदानैरमरान् पित्रिन्श्च, कव्य प्रदानैर्यदि पूज-येथाः ।

वामाङ्गमयामि तदा त्वदीयं, जगाद वाक्यं वचनं द्वितीयम् ॥ २ ॥

havya pradānair amarān pitriṅś-ca, kavya pradānair yadi pūja-yethāḥ |

vāmāṅgam-ayāmi tadā tvadīyam, jagāda vākyaṁ vacanam dvitīyam || 2 ||

Should you desire to perform any form of worship or ceremony for the gods or departed ancestors, then I ask that you allow me to join you in their performance. If you agree, then I shall sit on your left side.

कुटुम्ब रक्षा भरने यदि त्वं, कुर्याः पशूनां परिपालनञ्च ।

वामाङ्गम्-अयामि तदा त्वदीयं, जगाद वाक्यं वचनं त्रितीयम् ॥ ३ ॥

kuṭumba rakṣā bharane yadi tvam, kuryāḥ paśūnāṁ paripālanañca |

vāmāṅgam-ayāmi tadā tvadīyam, jagāda vākyaṁ vacanam tritīyam || 3 ||

I ask that I be given full control of our house-hold. If we should rear any animals, then I ask that I should be a equal partner in their care. If you agree, then I shall sit on your left side.

आयव्ययौ धान्य धनादिकानां, पृष्ट्वा निवेशन्-च गृहे निदध्याः ।

वामाङ्गमयामि तदा त्वदीयं, जगाद वाक्यं वचनं चतुर्थम् ॥ ४ ॥

āyavyayau dhānya dhanādikānām, pṛṣṭvā niveśan-ca gr̥he nidadhyāḥ |

vāmāṅgam-ayāmi tadā tvadīyam, jagāda vākyaṁ vacanam caturtham || 4 ||

Whatever wealth is acquired through your earnings, or produce procured, I ask that I be consulted fully in their disbursement and use. If you agree, then I shall sit on your left side.

देवालयाराम तडाग कूप, वापि निदध्या यदि पूजयेथाः ।

वामाङ्गमयामि तदा त्वदीयं, जगाद वाक्यं वचनं च पञ्चमम् ॥ ५ ॥

devālayārāma taḍāga kūpa, vāpi nidadhyā yadi pūjayethāḥ ।

vāmāṅgam-ayāmi tadā tvadīyam, jagāda vākyaṁ vacanaṁ ca pañcamam ॥ 5 ॥

If ever you embark on a project of public benefit such as the construction of a temple, a well, a pond etc., then I ask that I be consulted in their planning and join you in their inauguration. If you agree, then I shall sit on your left side.

देशान्तरे वास्व पुरान्तरेव, यदा विदध्याः क्रय-विक्रयौ त्वम् ।

वामाङ्गमयामि तदा त्वदीयं, जगाद वाक्यं वचनं च षष्ठम् ॥ ६ ॥

deśāntare vāsva purāntar-eva, yadā vidadhyāḥ kraya-vikrayau tvam ।

vāmāṅgam-ayāmi tadā tvadīyam, jagāda vākyaṁ vacanaṁ ca ṣaṣṭham ॥ 6 ॥

Whatever trade, business or occupation you engage in at home or abroad, I ask that you allow me to assist you in that endeavour. If you agree, then I shall sit on your left side.

न सेवनीय पर-पूर्विका स्यात्, काले त्वया भाविनि भामिनीति ।

वामाङ्गमयामि तदा त्वदीयं जगाद वाक्यं वचनं च सप्तमम् ॥ ७ ॥

na sevaniya para-pūrvikā syāt, kāle tvayā bhāvini bhāminīti ।

vāmāṅgam-ayāmi tadā tvadīyaṁ jagāda vākyaṁ vacanaṁ ca saptamam ॥ 7 ॥

Whatever time may bring, promise me that you will honour me and be devoted to me to the exclusion of all others. If you agree, then I shall sit on your left side.

Groom

उद्याने मद्यप-स्थाने पर-गृहे गमनं तथा ।

पर पुंसारतिर्गीतं हास्यं वर्ज्यं त्वया सदा ॥

तदा तिष्ठसि भद्रे त्वं पालनीया सदा मम ॥

udyāne madyapa-sthāne para-gṛhe gamanaṁ tathā ।

para puṁsāratir gītaṁ hāsyam varjyam tvayā sadā ॥

tadā tiṣṭhasi bhadre tvam pālaniyā sadā mama ॥

Promise me that you will not roam about in parks alone or go to the pub without me, or visit people's houses or play with other men, nor sing and dance with them, nor joke with them without my consent. If you agree then I will take care of you.

❖ Bride now sits to the groom's left.

सखा सप्त-पदा भव । सखायौ सप्त-पदा बभूव । सख्यं ते गमेयम् । सख्यात्-ते मा योषम् । सख्यान् मे मा योष्ठाः । समयाव सङ्कल्पावहै । इषमूर्जम् अभिसम्बसानौ । सन्नौ मनां सं व्रता सं उचितान्यकरम् ॥

sakhā sapta-padā bhava । sakhāyau sapta-padā babhūva । sakhyam te gameyam ।

sakhyāt-te mā yoṣam । sakhyān me mā yoṣṭāḥ । samayāva saṅkalpāvahai । iṣam-

ūrjam abhi-samvasānau । sannau manāṁ saṁ vratā saṁ ucitāny-akaram ॥

You are my friend in life through these seven steps; may I attain your friendship, may our friendship bind

us together; may we never cease being friends, may our intentions be of one accord, may our radiance be one, and our minds united. We are united in harmony and affection, radiant with kind thoughts, enveloped in enjoyment and strength, united are our minds, our vows and our hearts.

ABHYUKṢAṆAM

इदं आपः शिवा शिवत्तमाः शान्ता शान्तत्तमाः शुभा शुभत्तमाः पूता पूतत्तमाः पुण्या पुण्यत्तमाः मेध्य
मेध्यत्तमाः अमृता अमृत रसाः तास् ते कृन्वन्तु भेषजम् ॥
idaṁ āpah śivā śivattamāḥ śāntā śāntattamāḥ śubhā śubhattamāḥ pūtā pūtattamāḥ
puṇyā pūtā puṇyattamāḥ medhya medhyattamāḥ amṛtā amṛta rasāḥ tās te kṛnavantu
bheṣajam ॥

THE PRAYER TO THE SUN

तच्चक्षुर् देव-हितं पुरस्ताच्छुक्रमुच्चरत् । पश्येम शरदः शतं, जीवेम शरदः शतं, नन्दाम शरदः शतं,
मोदाम शरदः शतं, शृणुयाम शरदः शतं, प्रब्रवाम शरदः शतं, अजीताः स्याम शरदः शतं, ज्योक्
चा सूर्यं दृशे ॥ tac-cakṣur deva-hitaṁ purastāc-chukram-uccarat । paśyema śaradaś-
śataṁ, jīvema śaradaś-śataṁ, nandāma śaradaś-śataṁ, modāma śaradaś-śataṁ,
śṛṇuyāma śaradaś-śataṁ, prabravāma śaradaś-śataṁ, ajītās-syāma śaradaś-śataṁ,
jyok cā sūryaṁ dṛśe ॥

May we continue to see for an hundred autumns, may we live together, may we rejoice together, may we enjoy together, may we radiate with glory together, may we listen to beneficial advice, may we communicate well, may we never be defeated for an hundred autumns, thus for a long time may we continue to pursue the path to enlightenment.

HRDAYA SPARŚAM

❖ The couple touch each other's hearts

मम हृदये हृदयं ते अस्तु । मम चित्ते चित्तमस्तु ते ।
मम वाचमेकमनाः श्रुणु । मामेवऽनुव्रता सहचर्या मया भव ॥
mama hrdaye hrdayaṁ te astu । mama citte cittam astu te ।
mama vācam ekamaṅāḥ śruṇu । mām eva'nuvratā sahaçaryā mayā bhava ॥

May our hearts be united in love, may our thoughts be in harmony, may we respond to each other's requests, may we walk together and be helpful to each other.

MĀṄGALYA DHĀRAṆAM

❖ The sacred necklace is then placed around the bride's neck

माङ्गल्य तन्तु अनेन भत्रु जीवन हेतुना । कण्ठे बध्नाति सुभगे सं जीव शरदः शतम् ॥
māṅgalya tantu anena bhatru jīvana hetunā ।
kaṅṭhe badhnāti subhage saṁ jīva śaradaś-śatam ॥

Om This sacred ornament is placed around your neck, so that you may live long together, and remain together enjoying prosperity for an hundred autumns.

OR Rings are exchanged

माङ्गल्य मुद्रिक अनेन मम प्रेमस्य लक्षणम् । अङ्गुले धारयिष्यामि सं जीव शरदः शतम् ॥
māṅgalya mudrika anena mama premasya lakṣaṇam ।
aṅgule dhārayiṣyāmi saṁ jīva śaradaś-śatam ॥

I place this ring which is a symbol of my love upon your finger — may we live together for a hundred autumns.

SINDŪR DĀNAM

- ❖ A red tikka is placed on the forehead of the bride by the groom and a little kumkum is also placed in the parting of her hair.

सुमंगलीरिमां सर्वाः वधुं पश्यत सम्युताः । । सौभाग्यं अस्यै दत्त्वा वधुं सम्प्रियन्तिनाम् ॥
sumaṅgalīr imāṁ sarvāḥ vadhum paśyata samyutāḥ ।
saubhāgyaṁ asyai dattvā vadhum sampriyantīnām ॥

Highly auspicious is this bride, come congratulate her; wish her a married life filled with her Husband's love.

सर्व-मङ्गल-माङ्गल्ये शिवे सर्वार्थ-साधिके । शरन्ये त्रयम्बके गौरि नारायनि नमोऽस्तुते ॥
sarva-maṅgala-māṅgalye śive sarvārtha-sādhike ।
śaranye trayambake gauri nārāyaṇi namo'stute ॥

We bow to you O Devi Narayani. You are the the auspicious for everyone, you bring happiness . You are the one who completes every work for everyone. You are protector of everyone. You are the one with 3 eyes and a beautiful face. We salute you, O Narayani.

MUTUAL FEEDING

- ❖ The couple feed each other a sweet:—

अन्नमूर्जस्करं लोके प्राणाश्चान्ने प्रतिष्ठिताः । अन्नेन धार्यते सर्वं विश्वं जगदिदं प्रभो ॥
annam ūrjas-karaṁ loke prāṇāścāṇne pratiṣṭitāḥ ।
annena dhāryate sarvaṁ viśvaṁ jagad idaṁ prabho ॥

In this world, food is the cause of energy and strength. The life-breaths are established on food. It is food that upholds the wide universe.

UTTARĀNGAM

Sviṣṭakṛta āhutiḥ

त्वमग्ने सर्वलोकानां पावनः स्विष्टकृत् प्रभुः । यज्ञसाक्षी क्षेमकर्ता सर्वान्कामान् प्रपूरय ॥
tvam agne sarva lokānāṁ pāvanaḥ sviṣṭakṛt prabhuḥ ।
yajña-sākṣī kṣema kartā sarvān kāmān prapūraya ॥
हीं अग्निस्विष्टकृते स्वाहा ॥ अग्नये स्विष्टकृते इदं न मम ।
hrīm agni-sviṣṭakṛte svāhā ॥ agnaye sviṣṭakṛte idaṁ na mama

ॐ भूः स्वाहा ॥ अग्नये इदं न मम ।
om bhū svāhā ॥ agnaye idaṁ na mama ॥
ॐ भुवः स्वाहा ॥ वायवे इदं न मम ।
om bhuvā-svāhā ॥ vāyave idaṁ na mama ॥
ॐ सुवः स्वाहा ॥ सूर्याय इदं न मम ।
om suvas-svāhā ॥ sūryāya idaṁ na mama ॥
ॐ भूर्भुवः सुवः स्वाहा ॥ प्रजापतये इदं न मम ।
om bhūr-bhuvā-suvas-svāhā ॥ prajāpataye idaṁ na mama ॥

Vasodhāra

शतधारं सहस्रधारं अपरिमितधारं अच्छिद्रं अक्षयं परमं पवित्र भगवन्ग्नये पुनातु स्वाहा ॥
śata-dhāraṁ sahasra-dhāraṁ aparimita-dhāraṁ acchidraṁ
akṣayaṁ paramaṁ pavitra bhagavan agnaye punātu svāhā ॥

- ❖ Valedict varuna from the praṇīta pātra, then pour some water down on the four sides of the kuṇḍa.

Marjanam

पूर्वा दिशि मार्जनं नमः (east) । pūrvām diśi mārjanaṁ namaḥ ।
दक्षिणां दिशि मार्जनं नमः (south) । dakṣiṇām diśi mārjanaṁ namaḥ ।
प्रतीच्यां दिशि मार्जनं नमः (west) । pratīcyām diśi mārjanaṁ namaḥ ।
उदीच्यां दिशि मार्जनं नमः (north) । udīcyām diśi mārjanaṁ namaḥ ।
ऊर्ध्वा दिशि मार्जनं नमः (sprinkle upwards) ॥ urdhvām diśi mārjanaṁ namaḥ ॥

- ❖ abhiṣeka from the prokṣaṇi pātra

आपः सुमित्रियाः सन्तु भवन्त्वोषधयो तव । आपो रक्षन्तु त्वां नित्यम्-आपो नारायणस्वयम् ॥
āpaḥ sumitriyāḥ santu bhavantvoṣadhayo mama ।
āpo rakṣantu māṁ nityam-āpo nārāyaṇaḥ svayam ॥

Homage to Agni

रुद्र तेज समुद्भूतो वरदो हव्यवाहनः । अग्निर्वेश्वानरः साक्षात्तस्मै नित्यं नमो नमः ॥
rudra teja samudbhūto varado havya-vāhanaḥ ।
agnir vaiśvānaraḥ sāksāt tasmai nityaṁ namo namaḥ ॥
ॐ अग्नये नमः अग्निं आत्मन्युद्वासयामि ॥
om agnaye namaḥ agniṁ ātmanyudvāsayāmi ॥

Visarjanam

यज्ञ यज्ञपतिं गच्छ यज्ञं गच्छ हुताशन । स्वां योनिं गच्छ यज्ञेश पूरयास्मन् मनोरथम् ॥
yajña yajñapatiṁ gaccha yajñaṁ gaccha hutāśana ।
svāṁ yoniṁ gaccha yajñesa pūrayāsman manoratham ॥

Śānti Pāṭha

ॐ द्यौः शान्तिरन्तरिक्षगुं शान्तिः पृथिवी शान्तिराप शान्तिरोषधय शान्तिः । वनस्पतय शान्तिः
विश्वेदेवाश्शान्तिः ब्रह्म शान्तिः सर्वगुं शान्तिः शान्तिः एव शान्तिः सा मा शान्तिरेधि ॥

om dyauś śāntir antarikṣaguṃ śāntiḥ pṛthivī śāntir āpa śāntir ośadhaya śāntiḥ |
vanaspataya śāntir viśvedevāś śāntir brahma śāntiś sarvaguṃ śāntiś śāntir eva śāntis
sā mā śāntir edhi || om śāntiś śāntiś śāntiḥ ||

To the Sky be peace, to the atmosphere peace, to the Earth peace, to the waters and Plants be peace. To the Trees peace, to the All-Gods peace, peace to Brahma peace, may the entire Universe have peace, peace indeed peace—may I too experience that peace!

MAHAD ĀŚĪRVĀDAM

श्री महद्भ्यो नमः ! śrī mahadbhyo namaḥ !

स्वस्ति मन्त्रार्थाः सत्याः सफलाः सन्तु इति भवन्तो महान्तो ऽनुगृह्णन्तु ॥ १ ॥

svasti mantrārthās satyās saphalās santu iti bhavanto mahānto 'nugṛhṇantu || 1 ||

अस्य मुहूर्तः सुमुहूर्तो भूयादिति भवन्तो महान्तो ऽनुगृह्णन्तु ॥ २ ॥

asya muhūrtaś sumuhūrto bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu || 2 ||

तल्लग्न अपेक्षया आदित्यादि नवानां ग्रहाणां आनुकूल्यं भूयाद् इति भवन्तो महान्तो ऽनुगृह्णन्तु ॥ ३ ॥

tal-lagna apekṣayā ādityādi navānām grahāṇām ānukūlyam bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu || 3 ||

ये ये ग्रहाः शुभेतर-स्थानेषु स्थिताः, तेषां ग्रहाणां शुभ स्थान फल अवाप्तिरस्विति, भूयादिति भवन्तो

महान्तोऽनुगृह्णन्तु ॥ ४ ॥

ye ye grahāś śubhetara-sthāneṣu sthitāḥ, teṣām grahāṇām śubha sthāna phala avāptir-
asviti, bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu || 4 ||

ये ये ग्रहाः शुभ-स्थानेषु स्थिताः, तेषां ग्रहाणां अतिशयेन एकादश शुभ स्थान फल अवाप्तिरस्विति

भूयादिति भवन्तो महान्तो ऽनुगृह्णन्तु ॥ ५ ॥

ye ye grahāḥ śubha-sthāneṣu sthitāḥ, teṣām grahāṇām atīśayena ekādaśa śubha sthāna
phala avāptir-asviti bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu || 5 ||

अनयोः दम्पत्योः वेदोक्तं दीर्घं आयुष्यं भूयादिति भवन्तो महान्तो अनुगृह्णन्तु ॥ ६ ॥

anayoḥ dampatyoḥ vedoktaṃ dīrgham āyuṣyam bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu || 6 ||

अनयोः दम्पत्योः गृहे वसतां द्विपदां चतुष्पदां नीरोग शतायुषं भूयादिति भवन्तो महान्तोऽनुगृह्णन्तु ॥ ७ ॥

anayoḥ dampatyoḥ gṛhe vasatām dvipadām catuṣpadām nīroga śatāyuṣam bhūyāditi
bhavanto mahānto anugṛhṇantu || 7 ||

अनयोः दम्पत्योः क्षेम स्थैर्य धैर्य सौर्य वीर्य विजय आयुरारोग्य ऐश्वर्य अभिवृद्धिः भूयादिति भवन्तो

महान्तो ऽनुगृह्णन्तु ॥ ८ ॥

anayoḥ dampatyoḥ kṣema sthairyā dhairyā saurya vīrya vijaya āyur ārogya aiśvarya
abhivṛddhiḥ bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu || 8 ||

अनयोः दम्पत्योः सर्वेषां देवतानां प्रसादेन च हितोक्त महत् ऐश्वर्य आवाप्तिः आचन्द्रार्क वंशा वृद्धि
भूयादिति भवन्तो महान्तो ऽनुगृह्णन्तु ॥ ९ ॥

anayoḥ dampatyoḥ sarveṣāṃ devatānāṃ prasādena ca hitokta mahat aiśvarya āvāptiḥ
ācandrārkaṃ vaṃśā vṛddhi bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu ॥ 9 ॥

अनयोः दम्पत्योः आयुर् बलं यशो वर्चः पशवः स्थैर्यं सिद्धिर्लक्ष्मीः क्षमा कान्तिः सद्गुणा आनन्दो
नित्योत्सवो नित्य-श्री नित्य-मङ्गलं इत्येषां सर्वदा अभिवृद्धिर्भूयाद् इति भवन्तो महान्तो ऽनुगृह्णन्तु ॥
१० ॥

anayoḥ dampatyoḥ āyur balaṃ yaśo varcaḥ paśavaḥ sthairyam siddhir lakṣmīḥ kṣamā
kāntiḥ sadguṇā ānando nityotsavo nitya-śrī nitya-maṅgalaṃ ityeṣāṃ sarvadā
abhivṛddhir bhūyād iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu ॥ 10 ॥

अनयोः दम्पत्योः गृहे धन लक्ष्मी धान्य लक्ष्मी सन्तान लक्ष्मी सौम्य लक्ष्मी सौभाग्य लक्ष्मी, गज लक्ष्मी
मोक्ष लक्ष्मी अष्ट लक्ष्म्याः स्थिरतर सिद्धिः इति भवन्तो महान्तो ऽनुगृह्णन्तु ॥ ११ ॥

anayoḥ dampatyoḥ gṛhe dhana lakṣmī dhānya lakṣmī santāna lakṣmī saumya lakṣmī
saubhāgya lakṣmī, gaja lakṣmī mokṣa lakṣmī aṣṭha lakṣmyāḥ sthīratara siddhiḥ iti
bhavanto mahānto anugṛhṇantu ॥ 11 ॥

सर्वे जनाः नीरोगाः निरुपद्रवाः सदाचार-सम्पन्ना आढ्या निर्मत्सर दयालवश्च भूयासुरिति भवन्तो
महान्तो ऽनुगृह्णन्तु ॥ १२ ॥

sarve janāḥ nīrogāḥ nir-upadravāḥ sad-ācāra-sampannā āḍhyā nir-matsara dayālavaśca
bhūyāsur iti bhavanto mahānto anugṛhṇantu ॥ 12 ॥

देशो अयं निरुपद्रवो अस्तु । सर्वे जनाः सुखिनो भवन्तु ॥ १३ ॥

deśo ayaṃ nir-upadravo astu । sarve janāḥ sukhino bhavantu ॥ 13 ॥

समस्त सन्मङ्गलानि सन्तु । उत्तरोत्तर अभिवृद्धिरस्तु ॥ १४ ॥

samasta sanmaṅgalāni santu । uttarottara abhivṛddhir astu ॥ 14 ॥

PRASTHĀNA — DEPARTURE.

❖ The priest then calls 4 women and performs the maṇḍapa udvāsanam.

आवाहिताभ्यः सर्वेभ्यो देवताभ्यो नमो नमः । यथा स्थानं प्रतिष्ठापयामि क्षेमाय पुनरागमनाय च ॥

āvāhitābhyas sarvebhyo devatābhyo namo namaḥ ।

yathā sthānaṃ pratiṣṭhāpayāmi kṣemāya punar āgamanāya ca ॥

यान्तु देवगानाः सर्वे पूजाम् आदाय मामकिं । इष्ट काम्यार्थं सिद्धयर्थं पुनरागमनाय च ॥

yāntu devagānāḥ sarve pūjām ādāya māmakiṃ ।

iṣṭha kāmyārtha siddhyarthaṃ punar āgamanāya ca ॥

❖ They begin dismantling the maṇḍap.

❖ The couple make their way to the car.

चक्रञ्च सूर्य चन्द्रञ्च पश्चाद् ब्रह्ममयं भवेत् । तत्पश्चात् पीठमेवं स्यात् विष्णु शैल गजन् तथा ॥

cakrañca sūrya candrañca paścād brahma-mayaṃ bhavet ।

tat paścāt pīṭham evaṁ syāt viṣṇu śaila gajan tathā ॥

सर्व देवेषु पादञ्च तत् पश्चाद् भूवराहन् तथा । नक्षत्ररन्ध्रम् एवं स्यात् नागञ्च सुत्र बन्धनम् ॥

sarva deveṣu pādañca tat paścād bhūvarāhan tathā ।

nakṣatra-randhram evaṁ syāt nāgañca sutra bandhanam ॥

"Let there be a circle with the sun and moon behind, and in the middle, let there be a seat made of the essence of Brahma. At the back of the seat, let there be an image of Vishnu, and on either side, let there be the feet of all the gods, and the images of Varaha and Nagas at the corners.

❖ As the bride gets in, the priests chant the following mantra:—

इमौ दम्पती सन्तत स-विनय विनमद् अमर-पति यम वरुण धनद मुख निखिल दिक् अधिपति कनक-
मय मकुट तट घटित घण घणित मुदित मुर-मथन पद-कमल हृदय-कमलौ अदभ्र नृत्त विभ्रमत् भ्रमत्
कपर्दि मस्तक स्थल उक्ति दिक् चतुष्टय प्रसिद्ध ऋद्धिमतौ अस्तु ॥

imau dampatī santata sa-vinaya vinamad amara-pati yama varuṇa dhanada mukha
nikhila dik adhipati kanaka-maya makuṭa taṭa ghaṭita ghaṇa ghaṇita mudita mura-
mathana pada-kamala hṛdaya-kamalau adabhra nṛtta vibhramat bhramat kapardi
mastaka sthala ukti dik catuṣṭaya prasiddha ṛddhimatau astu ॥

These two spouses, with humility and respect, worship the lord of the immortals, Yama, Varuna, and Kubera, the lord of all directions, with a golden crown adorned with jewels, whose feet are worshiped by the lotus feet, who is joyful with the churning of the ocean, and whose heart is full of lotus flowers. Let there be fame and prosperity in all four directions of their spoken words.

- ❖ The mother of the bride or another sumangali goes to the vehicle and anoints the driver with tilak.
- ❖ She pours water over the right wheel of the car and anoints it with candan, kumkum and akshata.
- ❖ A coconut is then placed under the wheel and the car is slowly driven over the coconut to break it.

VADHŪ PRAVEŚA KARMA

❖ Upon arrival at the home the husband recites:—

नासत्यश्चैव दस्रश्च स्मृतौ द्वावश्विनावपि । तथैव च महात्मानाव् अश्विनौ भिषजां वरौ ॥
 nāsatyaścaiva dasraśca smṛtau dvāvaśvināvapi ।
 tathaiva ca mahātmānāv aśvinau bhiṣajām varau ॥

The twin Ashvini Nasatya and Dasra should be recalled to mind, who are great beings and bestow healing boons.

गृह-प्रवेश समये देहि नौ गृहजं सुखम् । शान्तिं कुरु सुखं देहि सर्व कामान् प्रयच्छ नौ ॥
 gr̥ha-praveśa samaye dehi nau gr̥hajam sukham ॥
 śāntim kuru sukham dehi sarva kāmān prayaccha nau ॥

During the time of entering the house, may they both grant us domestic happiness. Bring peace and grant us fulfilment of all our desires.

❖ The couple enter the home with the bride going first and kicking over a pot of rice:—

धन-धान्याभिवृद्धिश्च सार्व भौम सुखोच्छ्रया । महा-लक्ष्मी नमस्तुभ्यं धान्य-समृद्धिस्तु नः ॥
 dhana-dhānyābhivṛddhiśca sārva bhauma sukhocchrayā ।
 mahā-lakṣmī namastubhyaṁ dhānya-samṛddhir astu naḥ ॥

May our wealth and crops grow abundantly, May we be blessed with earthly happiness and shelter. Salutations to the great goddess Lakshmi, May she bless us with a bountiful harvest.

❖ The couple sit upon a red bull-hide with the neck turned towards the east:—

इमौ दंपती श्री-दृष्टौ गोमन्तौ संहृष्टौ संश्लिष्टौ नोरिष्टौ नोदिष्टौ नोकष्टौ दान्तौ क्षान्तौ बुद्धिमन्तौ प्रेयांसौ
 श्रेयांसौ विद्वांसौ सकल गुण-शालिनौ परोपकार-शालिनौ प्रिय-वादिनौ बहु-मित्रवन्तौ इह ते अस्तु ॥

imau dāmpatī śrī-dr̥ṣṭau gomantau samhr̥ṣṭau samśliṣṭau noriṣṭau nodiṣṭau nokaṣṭau
 dāntau kṣāntau buddhimantau preyāmsau śreyāmsau vidvāmsau sakala guṇa-śālinau
 paropakāra-śālinau priya-vādinau bahu-mitravantau iha te astu ॥

These two spouses, see only prosperity, possessed of stock, may they be happy together, united and not separated, not divided, self-controlled, patient, intelligent, and possessing all virtues. They are helpful to others, speak kindly, and have many friends. May they continue to prosper here.

❖ A child is placed in the bride's lap:—

अनयोः दम्पत्योः सोम-ग्रह प्रसादेन उचित काले आयुष्मत् सुरूप सुगुण अनेक सुपुत्र -पुत्री अवाप्तिरस्तु
 anayoḥ dāmpatyoḥ soma-graha prasādena ucita kāle āyuṣmat surūpa suguṇa aneka
 su-putra -putrī avāptir astu ॥

May the gracious blessings of Soma shower on this couple, bringing them long life, beauty, and many good children with excellent qualities.

❖ The child is give a fruit.

मन्त्रार्थाः सफलाः सन्तु पूर्णा सन्तु मनोरथाः । सुमित्राणाम् उदयस्तथा सदा सौम्य भवन्तु ते ॥

mantrārthāḥ saphalāḥ santu pūrṇā santu manorathāḥ |
sumitrāṇām udayas tathā sadā saumya bhavantu te ||

May the desired outcomes of the mantras be fulfilled, may all desires be fulfilled, and may there always be a harmonious relationship among friends. May your mornings be full of light, and may you always remain gentle.

Saṅkalpaḥ _____ गोत्र _____ अहम् अनया वध्वा सह गार्हस्थ्य धर्माचरणेन धर्म अर्थ
काम मोक्ष साधन पूर्वक श्री परमेश्वर प्रीत्यर्थ अद्य वधु प्रवेश आख्य कर्म करिष्ये ॥ तदङ्गत्वेन निर्विघ्नेन
परि-समाप्त्यर्थ आदौ श्री महा गणपति पूजां करिष्ये ॥

_____ gotra _____ aham anayā vadhvā saha gārhashtya dharmācaraṇena
dharma artha kāma mokṣa sādhana pūrvaka śrī parameśvara prītyarthaṁ adya vadhu
praveśa ākhya karma kariṣye || tadaṅgatvena nirvighnena pari-samāptyarthaṁ ādau śrī
mahā gaṇapati pūjām kariṣye ||

"I, along with my bride, shall perform the duties of a householder in accordance with the principles of dharma, for the attainment of dharma, artha, kama, and moksha, and for the pleasure of Lord Parameshwara. Today, for the completion of the marriage ceremony, I will perform the rituals of the bride's entry into the groom's house. As a preliminary to this ritual, I will perform the puja of Lord Ganesha for the removal of all obstacles.

- ❖ Ganeśa pūjā
- ❖ Kalaśa pūjā
- ❖ Navagraha pūjā
- ❖ Kula devatā pūjā
- ❖ Sometimes games are played – like ‘hide the ring in a bucket of water’.
- ❖ In Sindhi familys handfuls of salt are exchanged while the priest chants the Śubha Kāmanā.

ŚUBHA KĀMANĀ

- प्रथमोऽञ्जलिर् अयं पूर्वं सीता-रामाभिवन्दितः । सर्वेषु तव कार्येषु शुभदः सर्वदा भवेत् ॥ १ ॥
 prathamo'ñjalir ayaṁ pūrvam sītā-rāmābhivanditaḥ ।
 sarveṣu tava kāryeṣu śubhadas sarvadā bhavet ॥ 1 ॥
- द्वितीयोऽञ्जलिर् अयं पूर्वं सत्या-कृष्णाभिवन्दितः । सर्वेषु तव कार्येषु शुभदस् सर्वदा भवेत् ॥ २ ॥
 dvitīyo'ñjalir ayaṁ pūrvam satyā-kṛṣṇābhivanditaḥ ।
 sarveṣu tava kāryeṣu śubhadas sarvadā bhavet ॥ 2 ॥
- तृतीयोऽञ्जलिर् अयं पूर्वं गौरी-शङ्कर वन्दितः । सर्वेषु तव कार्येषु शुभदः सर्वदा भवेत् ॥ ३ ॥
 tṛtīyo'ñjalir ayaṁ pūrvam gaurī-śaṅkara vanditaḥ ।
 sarveṣu tava kāryeṣu śubhadas sarvadā bhavet ॥ 3 ॥
- चतुर्थोऽञ्जलिर् अयं पूर्वं सावित्री-ब्रह्म पूजितः । सर्वेषु तव कार्येषु शुभदः सर्वदा भवेत् ॥ ४ ॥
 cathurto'ñjalir ayaṁ pūrvam sāvitrī-brahma pūjitaḥ ।
 sarveṣu tava kāryeṣu śubhadas sarvadā bhavet ॥ 4 ॥
- पञ्चमोऽञ्जलिर् अयं पूर्वं कुन्ती-पाण्डू प्रपूजितः । सर्वेषु तव कार्येषु शुभदः सर्वदा भवेत् ॥ ५ ॥
 pañcamo'ñjalir ayaṁ pūrvam kuntī-pāṇḍū prapūjitaḥ ।
 sarveṣu tava kāryeṣu śubhadas sarvadā bhavet ॥ 5 ॥
- षष्ठमोऽञ्जलिर् अयं पूर्वं लक्ष्मी-नारायण वन्दितः । सर्वेषु तव कार्येषु शुभदः सर्वदा भवेत् ॥ ६ ॥
 ṣaṣṭamo'ñjalir ayaṁ pūrvam lakṣmī-nārāyaṇa vanditaḥ ।
 sarveṣu mama kāryeṣu śubhadas sarvadā bhavet ॥ 6 ॥
- सप्तमोऽञ्जलिर् अयं पूर्वं शचि-पुरन्धर पूजितः । सर्वेषु तव कार्येषु शुभदः सर्वदा भवेत् ॥ ७ ॥
 saptamo'ñjalir ayaṁ pūrvam śaci-purandhara pūjitaḥ ।
 sarveṣu tava kāryeṣu śubhadas sarvadā bhavet ॥ 7 ॥
- अष्टमोऽञ्जलिर् अयं पूर्वं श्री-वेङ्कतेश्वर पूजितः । सर्वेषु तव कार्येषु शुभदः सर्वदा भवेत् ॥ ८ ॥
 aṣṭamo'ñjalir ayaṁ pūrvam śrī-veṅkateśvara pūjitaḥ ।
 sarveṣu tava kāryeṣu śubhadas sarvadā bhavet ॥ 8 ॥
- नवमोऽञ्जलिर् अयं पूर्वं स्वाहाग्नि अभिवन्दितः । सर्वेषु तव कार्येषु शुभदः सर्वदा भवेत् ॥ ९ ॥
 navamo'ñjalir ayaṁ pūrvam svāhāgni abhivanditaḥ ।
 sarveṣu tava kāryeṣu śubhadas sarvadā bhavet ॥ 9 ॥
- दशमोऽञ्जलिर् अयं पूर्वं सावित्री-सत्यवान् नमः । सर्वेषु तव कार्येषु शुभदः सर्वदा भवेत् ॥ १० ॥
 daśamo'ñjalir ayaṁ pūrvam sāvitrī-satyavān namaḥ ।
 sarveṣu tava kāryeṣu śubhadas sarvadā bhavet ॥ 10 ॥

CATURTHI KARMA PRAYOGAḤ

- ❖ On the fourth day after the wedding, the couple bathe and wear new clothes.
- ❖ They are joined with the brahma-granthi.
- ❖ Perform the usual preliminaries

Saṅkalpaḥ — एवं पूर्वोक्त गुण विशेषण विसिष्ठायां अस्यां शुभ तिथौ मम उपात समस्त दुरित क्षय द्वार श्री परमेश्वर प्रीत्यर्थं मम अस्या वध्वाः पत्न्याः सोम गन्धर्वा अग्न्युपभुक्त दोष परिहार द्वारा विवाह अङ्गभूतं चतुर्थि कर्म अहं करिष्ये ॥

evam pūrvokta guṇa viśeṣaṇa viśiṣṭhāyām asyām śubha tithau mama upāta samasta durita kṣaya dvāra śrī parameśvara prītyarthaṁ mama asyā vadhvāḥ patnyāḥ soma gandharvā agnyupabhukta doṣa parihāra dvārā vivāha aṅgabhūtaṁ caturthi karma ahaṁ kariṣye ॥

Ganeśa pūjā & Navagraha pūjā

AGNI-MUKHAM

ॐ भूर्भुवस्सुवः शिखि नाम अग्निम् आवाहयामि स्थापयामि ।

शिखि नाम अग्नये नमः सुप्रतिष्ठो वरदो भव ॥

om bhūrbhuvassuvaḥ śikhi nāma agnim āvāhayāmi sthāpayāmi ।
śikhi nāma agnaye namaḥ supraṭiṣṭo varado bhava ॥

- ❖ Offer the preliminaries (āghāra ājyabhāga etc).
- ❖ Offer a homa to the navagrahas
- ❖ The couple offer the following 3 oblations with caru.
- ❖ Take sampat ājyam with the pradhāna mantras.

ॐ सोम प्रायश्चित्ते त्वं देवानां प्रायश्चित्तिरसि ब्राह्मणस्त्वा नाथ-कामः प्रपद्ये । या ताभ्यां तनूह पति-पत्निघ्नी प्रजाघ्नी पशुघ्नि लक्ष्मिघ्नी जारघ्नि तां नाशय स्वाहा ॥ सोमाय इदं न मम ॥ १ ॥

om soma prāyaścittē tvam devānām prāyaścittir asi brāhmaṇas tvā nātha-kāmaḥ prapadye । yā tābhyām tanūh pati-patnighnī prajāghnī paśughni lakṣmighnī jāraghni tān nāśaya svāhā ॥ somāya idaṁ na mama ॥ 1 ॥

ॐ गन्धर्व प्रायश्चित्ते त्वं देवानां प्रायश्चित्तिरसि ब्राह्मणस्त्वा नाथ-कामः प्रपद्ये । या ताभ्यां तनूह पति-पत्निघ्नी प्रजाघ्नी पशुघ्नि लक्ष्मिघ्नी जारघ्नि तां नाशय स्वाहा ॥ गन्धर्वाय इदं न मम ॥ २ ॥

om gandharva prāyaścittē tvam devānām prāyaścittir asi brāhmaṇas tvā nātha-kāmaḥ prapadye । yā tābhyām tanūh pati-patnighnī prajāghnī paśughni lakṣmighnī jāraghni tān nāśaya svāhā ॥ gandharvāya idaṁ na mama ॥ 2 ॥

ॐ अग्ने प्रायश्चित्ते त्वं देवानां प्रायश्चित्तिरसि ब्राह्मणस् त्वा नाथ-कामः प्रपद्ये । या ताभ्यां तनूह पति-पत्निघ्नी प्रजाघ्नी पशुघ्नि लक्ष्मिघ्नी जारघ्नि तां नाशय स्वाहा ॥ अग्नये इदं न मम ॥ ३ ॥

om agne prāyaścitte tvam devānām prāyaścittir asi brāhmaṇas tvā nātha-kāmaḥ
prapadye | yā tābhyām tanūh pati-patnighnī prajāghnī paśughni lakṣmighnī jāraghni
tām nāśaya svāhā || agnaye idam na mama || 3 ||

O Soma, Gandharva and Agni! You are the agents of expiation, I the priest entreat you, desirous of protection. Whatever misfortune is upon this couple that would affect them, their offspring, their domestic animals, their prosperity, and their lovers - please destroy it - svaha ||

ॐ प्रजापतये स्वाहा । इदं प्रजापतये न मम ॥

om prajāpataye svāhā | idam prajāpataye na mama ||

ॐ अग्नये स्विष्टकृते । इदं अग्नये स्विष्टकृते न मम ॥

om agnaye sviṣṭakṛte | idam agnaye sviṣṭakṛte na mama ||

ॐ भू स्वाहा ॥ अग्नये इदं न मम ।

om bhū svāhā || agnaye idam na mama |

ॐ भुवस्स्वाहा ॥ वायवे इदं न मम ।

om bhuvas-svāhā || vāyave idam na mama |

ॐ सुवस्स्वाहा ॥ सूर्याय इदं न मम ।

om suvas-svāhā || sūryāya idam na mama |

ॐ भूर्भुवस्सुवस्स्वाहा ॥ प्रजापतये इदं न मम ।

om bhūr-bhuvas-suvas-svāhā || prajāpataye idam na mama |

Prāyaścitta ahutiḥ

प्रमादात् कुर्वतां कर्म प्रच्यवेत अध्वरेषु यत् । न्यूनं सम्पूर्णतां याति सद्यो अग्नि प्रसादतस्स्वाहा ॥

pramādāt kurvatām karma pracyaveta adhvareṣu yat |

nyūnaṁ sampūrṇatām yāti sadyo agni prasādatas svāhā ||

रं अग्नये इदं न मम ॥ ram agnaye idam na mama ||

ज्ञातं च यद् अज्ञातं च यदेव वै हुतं मया । न्यूनं अतिरिक्तञ्च तत् सर्वं क्षम्यतां प्रभो स्वाहा ॥

jñātaṁ ca yad ajñātaṁ ca yadeva vai hutaṁ mayā |

nyūnaṁ atiriktañca tat sarvaṁ kṣamyatām prabho svāhā ||

कर्मणेऽस्य पर-ब्रह्मन्-अयुक्तं विहितञ्च यत् । तच्छान्त्यै यज्ञ-सम्पत्त्यौ व्याहृत्या हूयते विभो ॥

karmaṇe'sya para-brahman-ayuktaṁ vihitañca yat |

tacchāntyai yajña-sampattyaḥ vyāhṛtyā hūyate vibho ||

ॐ भू स्वाहा ॥ अग्नये इदं न मम ।

om bhū svāhā || agnaye idam na mama |

ॐ भुवस्स्वाहा ॥ वायवे इदं न मम ।

om bhuvas-svāhā || vāyave idam na mama |

ॐ सुवस्स्वाहा ॥ सूर्याय इदं न मम ।

om suvas-svāhā || sūryāya idam na mama |

ॐ भूर्भुवस्सुवस्स्वाहा ॥ प्रजापतये इदं न मम ।

om bhūr-bhuvas-suvas-svāhā || prajāpataye idam na mama |

- ❖ Release the brahma-granthi

Visarjanam

यज्ञ यज्ञपतिं गच्छ यज्ञं गच्छ हुताशन । स्वां योनिं गच्छ यज्ञेश पूरयास्मन् मनोरथम् ॥
 yajña yajñapatiṁ gaccha yajñam gaccha hutāśana ।
 svām yoniṁ gaccha yajñesa pūrayāsman manoratham ॥

Abhisiñcanam

इमौ दंपती श्री-दृष्टौ गोमन्तौ संहृष्टौ संश्लिष्टौ नोरिष्टौ नोदिष्टौ नोकष्टौ, दान्तौ क्षान्तौ बुद्धिमन्तौ,
 प्रेयांसौ श्रेयांसौ विद्वांसौ सकल गुण-शालिनौ परोपकार-शालिनौ प्रिय-वादिनौ बहु-मित्रवन्तौ सुपुत्रवन्तौ
 शत वर्ष पर्यन्तं सुखेन सहवास सिद्धिरस्तु ॥

imau daṁpatī śrī-dr̥ṣṭau gomantau saṁhr̥ṣṭau saṁśliṣṭau noriṣṭau nodiṣṭau nokaṣṭau,
 dāntau kṣāntau buddhimantau, preyāṁsau śreyāṁsau vidvāṁsau sakala guṇa-śālinau
 paropakāra-śālinau priya-vādinau bahu-mitravantau suputravantau śata varśa
 paryantaṁ sukhena sahavāsa siddhirastu ॥

May these two life partners (husband and wife) always have a respectful and loving gaze towards each other, embracing each other, laughing together, conversing intimately, not consuming too much food, not consuming too little food, not quarreling over food, having good teeth, being patient, being intelligent, having mutual affection, pursuing mutual good, being knowledgeable, being endowed with all virtues, being helpful to others, speaking sweetly to each other, having many friends, having good children, till a hundred years of age, may they live together happily and attain success.

- ❖ The caru is now tasted by the couple four times:—

ॐ प्राणैः मे प्राणान् सन्दधामि ॥ om prāṇaiḥ me prāṇān sandadhāmi ॥
 ॐ अस्थिभिस्मेऽस्थीनि सन्दधामि ॥ om asthibhis me'sthīni sandadhāmi ॥
 ॐ मांसैस्मे मांसानि सन्दधामि ॥ om māṁsais me māṁsāni sandadhāmi ॥
 ॐ त्वचा मे त्वचं सन्दधामि ॥ om tvacā me tvacaṁ sandadhāmi ॥

I join my breath to your breath, my bones to your bones, my flesh to your flesh, my skin to your skin.'

Touching of the hearts

- ❖ The couple touch each other's hearts:—

समञ्जन्तु विश्वेदेवाः सं आपो हृदयानि नौ । सं मातरिश्वा सं घाता सं उ विष्णु दधातु नौ ॥
 sam añjantu viśvedevāḥ saṁ āpo hr̥dayāni nau ।
 saṁ mātariśvā saṁ dhātā saṁ u viṣṇu dadhātu nau ॥

May all the Directive Energies of the Cosmos unite our hearts, may the Universal Principles, the Life Force and the heavens and Lord Vishnu keep us two together.

Kaṅkana mocanam

- ❖ Untie the kaṅkana that was applied before the wedding ceremony.

कङ्कणं मोचयाम्यद्य रक्षां वै न कदाचन । मयि रक्षां स्थिरां दत्त्वा स्वस्थानं गच्छ कङ्कण ॥
 kaṅkaṇaṁ mocayāmy-adya rakṣāṁ vaina kadācana ।
 mayi rakṣāṁ sthirāṁ datvā svasthānaṁ gaccha kaṅkaṇa ॥

UTTARĀNGAM

Sviṣṭakṛta āhutiḥ

अस्मिन् कर्मणि देवेश प्रमादात् भ्रमतोऽपि वा । न्यूनाधिकं कृतं यच्च सर्वं स्विष्टकृतं कुरु ॥

asmin karmaṇi deveśa pramādāt bhramato'pi vā ।
nyūnādhikam kṛtam yacca sarvaṁ sviṣṭa-kṛtam kuru ॥

त्वमग्ने सर्व लोकानां पावनः स्विष्टकृत् प्रभुः । यज्ञ-साक्षी क्षेम कर्ता सर्वान् कामान् प्रपूरय ॥

tvam agne sarva lokānām pāvanaḥ sviṣṭakṛt prabhuḥ ।
yajña-sākṣī kṣema kartā sarvān kāmān prapūraya ॥

हीं अग्नि-स्विष्टकृते स्वाहा ॥ अग्नये स्विष्टकृते इदं न मम

hrīm agni-sviṣṭakṛte svāhā ॥ agnaye sviṣṭakṛte idam na mama

Pūrṇāhuti

पूर्णमदः पूर्णमिदम् । पूर्णात् पूर्णमुदच्यते । पूर्णस्य पूर्णमादाय । पूर्णमेव-अवसिष्याते ॥

pūrṇam adaḥ pūrṇam idam । pūrṇāt pūrṇam udacyate ।
pūrṇasya pūrṇam ādāya । pūrṇam eva-avasiṣyāte ॥

हीं यज्ञपते पूर्णोभवतु यज्ञ मे हृष्यन्तु यज्ञ-देवताः फलानि सम्यग् यच्छन्तु स्वाहा ॥

hrīm yajñapate pūrṇobhavatu yajña me hr̥ṣyantū yajña-devatāḥ phalāni samyag
yacchantu svāhā ॥

Vasodhāra

शतधारं सहस्रधारं अपरिमितधारं अच्छिद्रं अक्षयं परमं पवित्र भगवनग्नये पुनातु स्वाहा ॥

śata-dhāraṁ sahasra-dhāraṁ aparimita-dhāraṁ acchidram
akṣayaṁ paramaṁ pavitra bhagavan agnaye punātu svāhā ॥

- ❖ Valedict varuna from the praṇīta pātra, then pour some water down on the four sides of the kuṇḍa.

Marjanam

पूर्वा दिशि मार्जनं नमः (east) । pūrvām diśi mārjanam namaḥ ।

दक्षिणां दिशि मार्जनं नमः (south) । dakṣiṇām diśi mārjanam namaḥ ।

प्रतीच्यां दिशि मार्जनं नमः (west) । pratīcyām diśi mārjanam namaḥ ।

उदीच्यां दिशि मार्जनं नमः (north) । udīcyām diśi mārjanam namaḥ ।

ऊर्ध्वा दिशि मार्जनं नमः (sprinkle upwards) ॥ urdhvām diśi mārjanam namaḥ ॥

- ❖ abhiṣeka from the prokṣaṇi pātra

आपः सुमित्रियाः सन्तु भवन्त्वोषधयो तव । आपो रक्षन्तु त्वां नित्यम्-आपो नारायणस्स्वयम् ॥

āpaḥ sumitriyāḥ santu bhavantvoṣadhayo mama ।
āpo rakṣantu mām nityam-āpo nārāyaṇaḥ svayam ॥

- ❖ sprinkle a few drops of water in the north-east

ये द्विषन्ति च मां नित्यं यांश्च द्विष्मो नरान् वयम् । आपो दुर्मित्रियास्तेषां सन्तु भक्षन्तु तानपि ॥

ye dviṣanti ca mām nityam yāṁśca dviṣmo narān vayam ।
āpo durmitriyāsteṣām santu bhakṣantu tānapi ॥

बुद्धिं विद्यां बलं मेधां प्रज्ञां श्रद्धां यशः श्रियं । आरोग्यं तेज आयुष्यं देहि मे हव्यवाहन ॥
 buddhim vidyām balaṁ medhām prajñām śraddhām yaśaḥ śriyaṁ ।
 ārogyaṁ teja āyuṣyaṁ dehi me havya-vāhana ॥

Homage to Agni

रुद्र तेज समुद्भूतो वरदो हव्यवाहनः । अग्निर्वैश्वानरः साक्षात्तस्मै नित्यं नमो नमः ॥
 rudra teja samudbhūto varado havya-vāhanaḥ ।
 agnir vaiśvānaraḥ sāksāt tasmai nityaṁ namo namaḥ ॥
 ॐ अग्नये नमः अग्निं आत्मन्युद्वासयामि ॥
 om agnaye namaḥ agniṁ ātmanyudvāsayāmi ॥

Visarjanam

यज्ञ यज्ञपतिं गच्छ यज्ञं गच्छ हुताशन । स्वां योनिं गच्छ यज्ञेश पूरयास्मन् मनोरथम् ॥
 yajña yajñapatiṁ gaccha yajñaṁ gaccha hutāśana ।
 svām yoniṁ gaccha yajñesa pūrayāsman manoratham ॥

Tilakam

❖ Collect some ashes from the fire on the sruk and then place tilak on forehead.

शान्तिरस्तु शिवं चास्तु वासवाग्नि प्रसादतः । मरुतां ब्रह्मणश्चैव वसु रुद्र प्रजापतिः ॥
 śāntir-astu śivaṁ cāstu vāsavāgni prasādataḥ ।
 marutām brahmaṇaścaiva vasu rudra prajāpatiḥ ॥

Śānti pāṭha

ॐ द्यौः शान्तिरन्तरिक्षगुं शान्तिः पृथिवी शान्तिराप शान्तिरोषधय शान्तिः । वनस्पतय शान्तिः
 विश्वेदेवाश्शान्तिः ब्रह्म शान्तिः सर्वगुं शान्तिः शान्तिः एव शान्तिः सा मा शान्तिरेधि ॥

om dyauś śāntir antarikṣaguṁ śāntiḥ pṛthivī śāntir āpa śāntir oṣadhaya śāntiḥ ।
 vanaspataya śāntir viśvedevāś śāntir brahma śāntiś sarvaguṁ śāntiś śāntir eva śāntis
 sā mā śāntir edhi ॥ om śāntiś śāntiś śāntiḥ ॥

Pūrṇa pātra dānam

ॐ अस्यां रात्रौ कृतैतत् चतुर्थो होम कर्मणि कृताकृतावेक्षण रूप ब्रह्म कर्म प्रतिष्ठार्थमिदं पूर्ण पात्रं
 प्रजापति दैवतं _____ गोत्राय _____ नाम शर्मणे ब्रह्मणाय पूर्ण पात्र दक्षिणां तुभ्यं अहं
 संप्रददे ॥

om asyām rātrau kṛtāitat caturthī homa karmaṇi kṛtākṛtāvekṣaṇa rūpa brahma karma
 pratiṣṭhārtham idam pūrṇa pātraṁ prajāpati daivataṁ _____ gotrāya _____ nāma
 śarmaṇe brahmaṇāya pūrṇa pātra dakṣiṇām tubhyaṁ ahaṁ sampradade ॥

prativacanam — om svasti ॥

Āśīrvādam

भद्रमस्तु शिवं चाऽस्तु महा-लक्ष्मी प्रसीदतु । रक्षन्तु त्वां सुरा सर्वे सम्पदः सन्तु सुस्थिर ॥ १ ॥
 bhadram astu śivaṁ cā'stu mahā-lakṣmī prasīdatu ।
 rakṣantu tvām surā sarve sampadaḥ santu susthira ॥ 1 ॥

May well-being be yours, and auspiciousness too, may Fortune shower her grace upon you, May all the gods protect you, and grant you prosperity and security in abundance.

रुण रोगादि दारिद्रियं पाप क्षुत् अपमृत्यवः । भय शोक मनस्ताप नश्यन्तु तव सर्वदा ॥ २ ॥

ruṇa rogādi dāridyam pāpa kṣut apamṛtyavaḥ ।

bhaya śoka manas tāpa naśyantu tava sarvadā ॥ 2 ॥

May you forever be free from debts, poverty, hunger and untimely death, fear, mental torment and anxiety.

आरोग्यं दृढ-गात्रत्वं अनृण्यं अघ मोचनम् । अपार वश्यं निश्चिन्त्यं आस्तिक्यं प्रप्तिरस्तु ते ॥ ३ ॥

ārogyam dṛḍha-gātratvam anṛṇyam agha mocanam ।

apāra vaśyam niścintyam āstikyam praptir astu te ॥ 3 ॥

May you obtain health, firm body, freedom from debts, and freedom from sin. May you always be independent, free from anxiety and firm in your Vedic faith.

अव्याधिना शरीरेण मनसा च निराधिना । पूरयन् अर्थिनामाशां जीव-त्वं शरदश्-शतम् ॥ ५ ॥

avyādhinā śarīreṇa manasā ca nirādhinā ।

pūrayann arthinām āśāṃ jīva-tvam śaradaś-śatan ॥ 4 ॥

May your body be free from diseases and your mind free from worry, may you achieve your aspirations and may your live for an hundred autumns.

सर्वे देवाः सगन्धर्वा ब्रह्मा विष्णु शिवादयः । रक्षन्तु त्वां सदा यान्तं तिष्ठन्तं निद्रया-युतम् ॥ ६ ॥

sarve devāḥ sagandharvā brahmā viṣṇu śivādayaḥ ।

rakṣantu tvāṃ sadā yāntaṃ tiṣṭhantaṃ nidrayā-yutam ॥ 5 ॥

May all the devas and gandharvas along with Brahma, Vishnu and Siva protect you wherever you go, wherever you stay and wherever you sleep.

Pañcarātra Aṣṭha-maṅgalam

श्रीकान्ता कुच-कुंभ मङ्गल-परिरंभो गुणानाम् निधि
 पूर्वाचार्य कदंब सेवित-पदः श्री पाञ्चरात्रागमः ।
 विश्वक्सेन विभीषण प्रभृतिभिर् भक्तैः सदा सेवितः
 पायन्नो भगवान् पुराण पुरुषः कुर्यात् सदा मङ्गलम् ॥ १ ॥
 śrīkāntā kuca-kumbha maṅgala-pariraṁbho guṇānām nidhi
 pūrvācārya kadamba sevita-padaḥ śrī pañcarātrāgamaḥ ।
 viśvaksena vibhīṣaṇa prabhṛtibhir bhaktaiḥ sadā sevitaḥ
 pāyanno bhagavān purāṇa puruṣaḥ kuryāt sadā maṅgalam ॥ 1 ॥

The lover of Lakshmi with pot like breasts, is the repository of all virtues. He is the protector of the Kadamba forest and is worshipped by the followers of the Pancharatra Agama. He is always served by devotees headed by Vishvaksena and Vibhishana. May the ancient and eternal Lord Purusha, who is known as the Bhagavan and who is worshipped by all, always bestow auspiciousness

लक्ष्मीर्यस्य परिग्रह कमलभूः सूनु गरुत्मान् रथः
 पौत्रस्चन्द्र विभीषण सुर-गुरुः शेषश्च शय्यासनः ।
 ब्रह्माण्ड वरमेन्द्रिं सुर-गणा यस्य प्रभो सेवकाः
 स त्रैलोक्य कुटुम्ब पालन-परः कुर्यात् सदा मङ्गलम् ॥ २ ॥
 lakṣmīryasya parigraha kamalabhūḥ sūnu garutmān rathaḥ
 pautrascandra vibhīṣaṇa sura-guruḥ śeṣaśca śayyāsaṇaḥ ।
 brahmāṇḍa varamendiraṁ sura-gaṇā yasya prabho sevakāḥ
 sa trailokya kuṭumba pālana-paraḥ kuryāt sadā maṅgalam ॥ 2 ॥

May the lotus-born Brahma, the son of Garuda, the chariot-riding Lord Vishnu, the grandson of the Moon, the guru of the gods, and the serpent-bed Lord Shesha always bestow auspiciousness. The Lord, whose abode is the best of all universes, is served by the hosts of gods. He takes care of the three worlds and their inhabitants, and always blesses them with auspiciousness.

श्री लक्ष्मी कमलालया वसुमती रामा जगद्-रक्षिणी
 कल्याणी सकलेश्वरी सरसिजा भाग्यानुसन्धायिनी ।
 शोभाङ्गी विमलेक्षणी विमलिनी नारायणी श्रीकरी
 पायान्नः सकलेष्टदा भगवती कुर्यात् सदा मङ्गलम् ॥ ३ ॥
 śrī lakṣmī kamalālayā vasumatī rāmā jagad-rakṣiṇī
 kalyāṇī sakaleśvarī sarasijā bhāgyānusandhāyinī ।
 śobhāṅgī vimalekṣaṇī vimalinī nārāyaṇī śrīkarī
 pāyānnaḥ sakaleṣṭadā bhagavatī kuryāt sadā maṅgalam ॥ 3 ॥

Sri Lakshmi, whose abode is the lotus, Vasumatī, Rāmā, the protector of the world, the auspicious one, the ruler of all, the lotus-eyed one, the bestower of fortune, the one with beautiful limbs, the pure-eyed one, the spotless one, the one who bestows wealth. May she always bring us fulfillment of all our desires. Let the Goddess be forever auspicious.

प्रासाद ध्वज दण्ड मण्टप महा सौवर्ण पीठोल्लसत्
 प्राकारान्तर हेमरत्न रुचिभिर्ज्वलयमानो हरिः ।

नित्यं नित्य-महोत्सवं बहु-विधं मासोत्सवं पालयन्
 पायन्नो भगवान् पुराण पुरुष कुर्यात् सदा मङ्गलम् ॥ ४ ॥
 prāsāda dhvaja daṇḍa maṅṭapa mahā sauvarṇa pīṭhollasat
 prākārāntara hemaratna rucibhirjvalayamāno hariḥ ।
 nityam nitya-mahotsavam bahu-vidham māsotsavam pālayan
 pāyanno bhagavān purāṇa puruṣa kuryāt sadā maṅgalam ॥ 4 ॥

The palace, flagstaff, mace, hall, and great golden throne, adorned with outer and inner walls of shining gems and jewels, Lord Hari always sits there, radiating with the luster of precious stones. Protecting and celebrating daily the eternal, great festivals of many kinds, May the ancient, primordial Lord always bring us auspiciousness.

श्री-रङ्गे गरुडाचलेऽञ्जन-गिरौ सिंहाचले मन्दिरे
 वैकुण्ठे कनकाचले यदु-गिरौ नारायणाख्याचले ।
 लोकालोक महाचले च निषधौ पुण्याचलेष्वाश्रित
 पायन्नो भगवान् पुराण पुरुष कुर्यात् सदा मङ्गलम् ॥ ५ ॥
 śrī-raṅge garuḍācale'ñjana-girau simhācale mandire
 vaikunṭhe kanakācale yadu-girau nārāyaṇākhyācale ।
 lokāloka mahācale ca niṣadhau puṇyācaleṣvāśrita
 pāyānno bhagavān purāṇa puruṣa kuryāt sadā maṅgalam ॥ 5 ॥

In Sri Rangam, on the hill of Garuda, on the hill of Anjana, on the hill of Simha, in the temple of Vaikuntha, on the hill of Kanaka, on the hill of Yadu, in the place known as Narayana Hill, on the great mountain of Lokaloka, and in the holy mountains, may the ancient and eternal Lord bring about auspiciousness for us.

मीन कच्छप सूकरौ नर-मृग कुब्जो महाभार्गव
 रामो यादव-नायको हल-धरः कृष्णश्च कल्क्याह्वयः ।
 लोकानां परि-पालनाय जनितो देवो जगद्-रक्षकः
 पायन्नो भगवान् पुराण पुरुष कुर्यात् सदा मङ्गलम् ॥ ६ ॥
 mīna kacchapa sūkarau nara-mṛga kubjo mahābhārgava
 rāmo yādava-nāyako hala-dharaḥ kṛṣṇaśca kalkyāhvayaḥ ।
 lokānām pari-pālanāya janito devo jagad-rakṣakaḥ
 pāyānno bhagavān purāṇa puruṣa kuryāt sadā maṅgalam ॥ 6 ॥

Matsya, Kurma, Varaha, Narasimha, Vamana, Parashurama, Rama, Balarama, Krishna, and Kalki - these ten incarnations of the Lord, in the form of fish, tortoise, boar, man-lion, dwarf, warrior with axe, prince, elder brother of Krishna, blackish youth and riding on a white horse respectively, protect the worlds and were incarnated for that purpose. May that ancient person, the Lord, always do good to us.

वेद-व्यास पराशरौ शुक-मुनिः प्रह्लाद रुक्माङ्गदौ
 विश्वक्सेन विभीषणश्च हनुमान् श्री वैनतेयादयः ।
 एतैर्भगवतोत्तमैर् अनुदिनं संसेव्यमानो हरिः
 पायन्नो भगवान् पुराण पुरुष कुर्यात् सदा मङ्गलम् ॥ ७ ॥
 veda-vyāsa parāśarau śuka-muniḥ prahlāda rukmāṅgadau
 viśvaksena vibhīṣaṇaśca hanumān śrī vainateyādayaḥ ।
 etairbhagavatottamair anudinaṁ samsevyamāno hariḥ

pāyānno bhagavān purāṇa puruṣa kuryāt sadā maṅgalam ॥ 7 ॥

Vedavyasa, Parashara, Shukamuni, Prahlada, Rukmangada, Vishvaksena, Vibhishana, and Hanuman, as well as Shri Vainateya and others, by daily serving these greatest devotees of the Lord, may the ancient Purusha always grant us welfare.

श्री रामानुज भट्टवर्य शटकोपानन्त सङ्कर्षणैः

श्री शास्त्रोश सुपाञ्चजन्य भरताचार्यैर् महा-वैष्णवैः ।

वेदेशशास्त्र पुराण वैष्णव कथालापैः समा सेवितः

पायान्नो भगवान् पुराण पुरुष कुर्यात् सदा मङ्गलम् ॥ ८ ॥

śrī rāmānuja bhṭṭavarya śaṭakopānanta saṅkarṣaṇaiḥ

śrī śāstrośa supāñcājanya bhāratacāryair mahā-vaiṣṇavaiḥ ।

vedaiśśāstra purāṇa vaiṣṇava kathālapaiḥ samā sevitaḥ

pāyānno bhagavān purāṇa puruṣa kuryāt sadā maṅgalam ॥ 8 ॥

Shri Ramanuja, Bhattararaya, Shatakopa, Ananta, Sankarshana, and the great Vaishnavas, including Bharata and the Acharyas. They all serve the Lord with the Vedas, Shastras, Puranas, and Vaishnava stories. May the Lord, the ancient person of the Puranas, always bestow blessings.

Maṅgalam Tāntrikam

(Viṣṇu Samhita)

जगन्-निर्माण संहार स्थित्यनुग्रह हेतवः । देवानां ईश्वर देवां मङ्गलं प्रदिशन्तु नः ॥ १ ॥

jagan-nirmāṇa saṁhāra sthityanugraha hetavaḥ ।

devānām īśvara devām maṅgalam pradiśantu naḥ ॥ 1 ॥

May the divine creators, sustainers, destroyers, and bestowers of compassion, may the Lord of the gods, bestow upon us all good fortune.

विष्णुर् ब्रह्मा च रुद्रश्च प्रचण्डश्चण्ड एव च । गरुत्मान् ऋषभश्चैते मङ्गलं प्रदिशन्तु नः ॥ २ ॥

viṣṇur brahmā ca rudraśca pracāṇḍaścaṇḍa eva ca ।

garutmān ṛṣabhaścaite maṅgalam pradiśantu naḥ ॥ 2 ॥

May Vishnu, Brahmā, Rudra, Pracāṇḍa and Caṇḍa and these Garuḍas and Ṛṣabhas bestow all auspiciousness upon us.

इन्द्रश्चाग्नि यमश्चैव निरृतिर् वरुणस् तथा । वायुर् वैश्रवणेशानौ मङ्गलं प्रदिशन्तु नः ॥ ३ ॥

indraścāgni yamaścaiva nirṛtir varuṇas tathā ।

vāyur vaiśravaṇeśānau maṅgalam pradiśantu naḥ ॥ 3 ॥

Indra, Agni, Yama, Nirṛti and Varuna. May the wind and the lord Kubera bestow all auspiciousness upon us.

वराह नरसिंहौ च राम श्रीधर वामनाः । हयास्य वासुदेवौ च मङ्गलं प्रदिशन्तु नः ॥ ४ ॥

varāha narasiṁhau ca rāma śrīdhara vāmanāḥ ।

hayāsya vāsudevau ca maṅgalam pradiśantu naḥ ॥ 4 ॥

May Lord Varaha, Narasimha, Sri Hari, Shridhara, and Vamana, as well as the divine horse Hayagriva and Vasudeva, bestow auspiciousness upon us.

पूरुश्च निरृतिश्चैव सिंहो नारायणाच्युतौ । अनिरुद्धो हरिः कृष्णो मङ्गलं प्रदिशन्तु नः ॥ ५ ॥

pūruśca nirrtiścaiva simho nārāyaṇācyutau |
aniruddho hariḥ kṛṣṇo maṅgalam pradiśantu naḥ || 5 ||

May Lord Vishnu, Narayana, and Achyuta protect us from all calamities and obstacles. May Lord Hari, Krishna, and Aniruddha bestow auspiciousness upon us.

अष्टोत्तर सहस्रं तु विष्णु-पार्षदाश्च ये । अनुपारिषदाश्चान्ये मङ्गलं प्रदिशन्तु नः ॥ ६ ॥
aṣṭottara sahasraṁ tu viṣṇu-pārśadāśca ye |
anupāriṣadāścānye maṅgalam pradiśantu naḥ || 6 ||

May all the eight hundred thousand attendants of Lord Vishnu, as well as other divine beings, shower auspiciousness upon us.

भूर्लोक भुवर्लोकान्ध्याः सप्त लोकाः प्रकीर्तिताः । सागराश्च तथा सर्वे मङ्गलं प्रदिशन्तु नः ॥ ७ ॥
bhūrloka bhavarlokādyaḥ sapta lokāḥ prakīrtitāḥ |
sāgarāśca tathā sarve maṅgalam pradiśantu naḥ || 7 ||

May all the seven Lokas, including Bhuloka, Bhavarloka, and the oceans, bestow auspiciousness upon us.

तथा पाताल लोकाश्च रुद्रलोकास् सुखोषिताः । दिक्षु सर्वासु तिष्ठन्तो मङ्गलं प्रदिशन्तु नः ॥ ८ ॥
tathā pātāla lokāśca rudralokās sukhoṣitāḥ |
dikṣu sarvāsu tiṣṭhanto maṅgalam pradiśantu naḥ || 8 ||

May the Patala Lokas and Rudralokas be filled with happiness, and may auspiciousness prevail in all directions.

गङ्गाच यमुना चैव तथा गोदा सरस्वती । नर्मदा चैव कावेरी मङ्गलं प्रदिशन्तु नः ॥ ९ ॥
gaṅgāca yamunā caiva tathā godā sarasvatī |
narmadā caiva kāverī maṅgalam pradiśantu naḥ || 9 ||

May the rivers Ganga, Yamuna, Godavari, Saraswati, Narmada, and Kaveri bestow auspiciousness upon us.

सूर्यादयो ग्रहाश्चाथ मेषाद्याह राशयस् तथा । मासाश्चापि स-विष्णवाद्या मङ्गलं प्रदिशन्तु नः ॥ १० ॥
sūryādayo grahāścātha meṣādyāha rāśayas tathā |
māsāścāpi sa-viṣṇavādyā maṅgalam pradiśantu naḥ || 10 ||

May the sun, moon, and all the planets, as well as the zodiac signs starting from Aries, and the months belonging to Lord Vishnu, bestow auspiciousness upon us.

सर्वे विद्येश्वराश्चापि ये दिव्या ये च मानवाः । दिव्यन्तरिक्ष भूमिस् च मङ्गलं प्रदिशन्तु नः ॥ ११ ॥
sarve vidyēśvarāścāpi ye divyā ye ca mānavāḥ |
divyantarikṣa bhūmiśca maṅgalam pradiśantu naḥ || 11 ||

May all the divine beings, including the celestial gods and human beings, as well as the celestial realms and the Earth, bestow auspiciousness upon us.

अहिर्बुधिः पिनाकी च भवनोऽथेश्वरस् तथा । स्थाणु भवच्च पापारि मङ्गलं प्रदिशन्तु नः ॥ १२ ॥
ahirbudhniḥ pinākī ca bhavano'theśvaras tathā |
sthāṇu bhavacca pāpāri maṅgalam pradiśantu naḥ || 12 ||

May Ahirbudhnya, Pinaki (another name for Lord Shiva), Bhava (Lord Shiva), and Ishvara (Supreme Lord) bestow auspiciousness upon us. May the immovable objects and the destroyer of sins bring us blessings.

एवम् मङ्गल वादात् ताः सिद्धिं यच्छन्ति देवताः । सर्व कर्म समारम्भे कर्तव्यं च सुमङ्गलम् ॥ १३ ॥
evam maṅgala vādāt tāḥ siddhim yacchanti devatāḥ |

sarva karma samārambhe kartavyam ca sumaṅgalam ॥ 13 ॥

Thus, the divine beings convey auspiciousness to us. In all our endeavors and the commencement of any task, it is essential to perform them with good intentions and for the benefit of all, ensuring auspiciousness.

Śiva Maṅgalāṣṭhakam

भवाय चन्द्र-चूडाय निर्गुणाय गुणात्मने । कालकालाय रुद्राय नीलग्रीवाय मङ्गलम् ॥ १ ॥
bhavāya candra-cūḍāya nirguṇāya guṇātmane ।
kālakālāya rudrāya nīlagrīvāya maṅgaḷam ॥ 1 ॥

May there be auspiciousness to Bhava (Shiva), who wears the crescent moon on his head, who transcends attributes, who is the embodiment of qualities, who is the timeless one, and who is the blue-necked one.

वृसारूढाय भीमाय व्याघ्र-चर्मबराय च । पशूनां पतये तुभ्यं गौरी कान्ताय मङ्गलम् ॥ २ ॥
vṛsārūdhāya bhīmāya vyāghra-carmāambarāya ca ।
paśūnām pataye tubhyam gaurī kāntāya maṅgaḷam ॥ 2 ॥

May there be auspiciousness to the one who rides the bull (Nandi), who is formidable, and who is adorned with a tiger skin. To the lord of all beings and to the beloved of Gauri (Parvati).

भस्मोद्धूलित देहाय नाग यज्ञोपवीतिने । रुद्राक्षमाला भूषाय व्योम-केशाय मङ्गलम् ॥ ३ ॥
bhasmoddhullita dehāya nāga yajñopavītine ।
rudrākṣamālā bhūṣāya vyoma-keśāya maṅgaḷam ॥ 3 ॥

May there be auspiciousness to the one whose body is covered in ashes, who wears the sacred thread made of snake, and who adorns himself with a garland of Rudraksha beads. To the one with matted hair resembling the sky, I offer auspiciousness.

सूर्य-चन्द्राग्नि नेत्राय नमः कैलाश-वासिने । सच्चिदानन्द रूपाय प्रमथेशाय मङ्गलम् ॥ ४ ॥
sūrya-candrāgni netrāya namaḥ kailāśa-vāsine ।
saccidānanda rūpāya pramathēśāya maṅgaḷam ॥ 4 ॥

I bow to the one with eyes like the sun, moon, and fire, the resident of Kailash. May there be auspiciousness to the embodiment of truth, consciousness, and bliss, to the destroyer of the god of love.

मृत्युञ्जयाय सांभाय सृष्टि-स्थित्यन्तकारिणे । त्रयंबकाय शान्ताय त्रिलोकेशाय मङ्गलम् ॥ ५ ॥
mṛtyuñjāyāya sāmbhāya sṛṣṭi-sthityantakāriṇe ।
trayambakāya śāntāya trilokeśāya maṅgaḷam ॥ 5 ॥

May there be auspiciousness to the conqueror of death, the benevolent one, the creator, sustainer, and destroyer. I bow to the three-eyed one, the embodiment of peace, the Lord of the three worlds.

गङ्गाधराय सोमाय नमो हरि-हरात्मने । उग्राय त्रिपुरघ्नाय वामदेवाय मङ्गलम् ॥ ६ ॥
gaṅgā-dharāya somāya namo hari-harātmane ।
ugrāya tri-puraghñāya vāma-devāya maṅgaḷam ॥ 6 ॥

I offer my salutations to the bearer of the Ganges, the embodiment of the moon, the soul of Hari and Hara. I bow to the fierce one, the destroyer of Tripura, and the divine form of Vamadeva. May auspiciousness be upon us.

सद्योजाताय शर्वाय भव्य ज्ञान-प्रदायिने । ईशानाय नमस्तुभ्यं पञ्चवक्त्राय मङ्गलम् ॥ ७ ॥
sadyojātāya śarvāya bhavya jñāna-pradāyine ।
īśānāya namastubhyam pañca-vaktrāya maṅgaḷam ॥ 7 ॥

I bow to the ever-manifested form of Lord Shiva, the bestower of divine knowledge. I offer my salutations to the Lord of all beings, the five-faced one. May auspiciousness be upon us.

सदा-शिव स्वरूपाय नमस्तत्-पुरुषाय च । अघोराय च घोराय महादेवाय मङ्गलम् ॥ ८ ॥

sadā-śiva svarūpāya namas tat-puruṣāya ca ।

aghorāya ca ghorāya mahā-devāya maṅgaḷam ॥ 8 ॥

I bow to the eternal form of Lord Shiva, the Supreme Being. I offer my salutations to the unmanifested and terrible forms of the Lord, the great Mahadeva. May auspiciousness be upon us.

महादेवस्य देवस्य यः पठेन्मङ्गलाष्टकम् । सर्वार्थ सिद्धिमाप्नोति स सायुज्यं ततः परम् ॥ ९ ॥

mahā-devasya devasya yaḥ paṭhen-maṅgaḷāṣṭakam ।

sarvārtha siddhim āpnoti sa sāyujyam tataḥ param ॥ 9 ॥

The one who recites this Mangalashtakam of Lord Mahadeva, the divine deity, attains fulfillment of all desires and ultimately achieves union with the Supreme.

